

Τ ΝΗΜΑ

Φύλλο: 2ο

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το χαμόγελο του Θουκυδίδη

Η νεοϊμπεριαλιστική πολιτική των ΗΠΑ εναντίον εχθρών και συμμάχων, υπαγορευμένη από έναν λαϊκιστή ηγέτη, που αντιμετωπίζει την πολιτική με όρους οικονομίας, μας φέρνει στον νου την άδικη εξωτερική πολιτική της αρχαίας Αθήνας των άφρονων δημαγωγών. Κι όλοι ξέρουμε το τέλος μιας τέτοιας δύναμης. Όλοι, εκτός από τον Τραμπ! ΣΕΛ. 3

Η Κύπρος στο τιμόνι της Ευρώπης

Η προεδρία της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε τον Ιανουάριο αισιόδοξα με μία θεαματική τελετή ανάληψης στη Λευκωσία, παρουσία της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, που καλωσόρισε την Κύπρο σε άπταιστα ελληνικά. Η Κύπρος ανέλαβε μια κυρίως γραφειοκρατική ευθύνη, ωστόσο, ευκαιρία να προβάλει το κυπριακό πρόβλημα. Δύο μήνες μετά, με το ΝΗΜΑ επί του πιεστηρίου, πολεμικά πλοία και αεροσκάφη σπεύδουν στην προεδρεύουσα Κύπρο, για να προασπίσουν το νοτιότερο κι ανατολικότερο έδαφος της Ευρώπης, που μπαίνει στο στόχαστρο μέσα στην

κλιμακούμενη κάθε ώρα που περνάει σύρραξη που πυροδότησε ο πόλεμος Ισραήλ και ΗΠΑ με το Ιράν, και το ενδιαφέρον μετατοπίζεται στον γεωπολιτικό χάρτη από τη Γροιλανδία στη Μέση Ανατολή. Θα μπορέσει άραγε η Ευρώπη την ώρα της σοκαριστικής δοκιμασίας και των δύσκολων αποφάσεων να μιλήσει για τον εαυτό της και με μία γλώσσα; Υπό το κράτος ανησυχίας η διχοτομημένη νήσος, ξανά πάνω στο κύμα της Ιστορίας, ατενίζει από το τιμόνι της Ευρώπης την επόμενη ημέρα σε ετοιμότητα μεν, αλλά όχι και με αισιοδοξία. ΣΕΛ. 12-13

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ανατομία

ενός εγκλήματος

Οι κεντρώες κυβερνήσεις χάνουν έδαφος σε όλο τον κόσμο. Ακραία αλλά κι αλλόκοτα κόμματα, με σημαία ευκαιρίας πατούν πάνω σε λανθασμένες οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές, χαϊδεύουν τα αυτιά των ακροατών τους, υιοθετούν ρατσιστικά συνθήματα, παίζουν με το tik tok και περιφέρονται στον προθάλαμο της εξουσίας σαν στο σπίτι τους. Τις πταίει; ΣΕΛ. 5

ΓΛΩΣΣΑ

Μιλάμε Ελληνικά στη Νάπολη

Περισσότερα από σαράντα σχολεία από την Ελλάδα και την Κύπρο μέχρι τη Βραζιλία, από τις ΗΠΑ μέχρι την Κίνα συναντιούνται στην κοινή πατρίδα τους, την Ελληνική Γλώσσα. ΣΕΛ. 22

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Πίσω και σ' έφαγα

Ο Μικρός Ήρωας, Πύργος Θαλάσσης, αντιστέκεται στους κακούς και στον χρόνο εδώ και 7 δεκαετίες. ΣΕΛ. 9

ΜΑΘΗΤΙΚΑ

Από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη

Φανατισμός, πώληση και μια διχαστική ρητορική μάς οδηγεί είτε στο τέρας της ιδεοληψίας και της σύγκρουσης με τον διπλανό μας είτε στην αδιαφορία και τη συνειδητή απόσυρση. Αναζητείται αυθεντική επαναστατικότητα. ΣΕΛ. 6-7

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΚΠΑ: Άφιξη στη Λευκωσία

Ιστορικό βήμα για την τρίτοβάθμια εκπαίδευση στον τόπο: Ενθουσιασμός και συγκίνηση για τη λειτουργία του Παραρτήματος του ΕΚΠΑ στο κέντρο της Λευκωσίας. Ισχυρότεροι οι δεσμοί Ελλάδας - Κύπρου. ΣΕΛ. 14-15

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Η περιέργεια ανοίγει δρόμους

Η μάχη κατά του καρκίνου, η εξερεύνηση του σύμπαντος, η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Τρεις διακεκριμένοι επιστήμονες μάς παρουσιάζουν μέρους της έρευνάς τους και μοιράζονται μαζί μας όσα τους δίδαξε η πορεία τους. ΣΕΛ. 16-18

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Σπάνιοι επιζώντες

Η Τασούλα Χατζητοφή, πρόσφυγας από την Αμμόχωστο επαναπατρίζει σπάνιους θησαυρούς τέχνης. ΣΕΛ. 10

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ Αποχαιρετισμός στην Ευρώπη

Το Άουσβιτς και το Μπιργκενάου είναι σήμερα, κοντά 90 χρόνια μετά, μία ουλή, που μας υπενθυμίζει διαρκώς τη φρίκη της απανθρωποποίησης του ανθρώπου, θυτών και θυμάτων. ΣΕΛ. 8

Σημείωμα της Συντακτικής Επιτροπής

Είναι γλυκιά η σαγήνη του Λόγου. Και ανίκητη η δύναμή του. Σε έναν κόσμο που μετρά την ισχύ του καθημερινά σε καταλόγους νεκρών και καταρρίψεις επανδρωμένων και μη αεροσκαφών, σε μια συνθήκη παρόμοια μ' εκείνη που βίωσε ο Ελύτης στην Πορεία προς το Μέτωπο, κατά την οποία «ο βρόντος πέρα, κάτι σαν καταιγίδα πίσω απ' τα βουνά, δυνάμωνε ολοένα, τόσο που καθαρά στο τέλος να διαβάζουμε το αργό και το βαρύ των κανονιών, το ξερό και το γρήγορο των πολυβόλων», σε μια εποχή όλο Μέτωπα και μάχες, τα όπλα τα δικά μας είναι οι λέξεις μας. Αυτές, λοιπόν, ανασύρουμε από τα θηκάρια μας, αυτές κραδαίνουμε στον αέρα είτε απιθώνουμε σε πρώην λευκές σελίδες, τούτη την ώρα που η Κύπρος πάλι (για να μνημονεύσουμε τον γερο-Παλαμά) βρίσκεται πάνω το τιμόνι της Ευρώπης και πάνω στο αμόνι της αδιάστακτης Ιστορίας -μεταξύ σφύρας και άκμονος- κι η εφημερίδα μας επί του πιεστηρίου...

Τούτη την ώρα που ξετυλίγουμε Το Νήμα μας, για να μιλήσουμε για όσα στον κόσμο τούτο που μεγαλώνουμε μας καίνε, μας κρατάνε ξάγρυπνους, βαθιά μας ενοχλούν ή ξέφρενα μας συνεπαίρουν... Τούτη την ώρα που σαν τον κούρο της αρχαϊκής περιόδου επιχειρούμε Το Βήμα μας προς τον δημόσιο λόγο, έχουμε κάθε λόγο να αισθανόμαστε πως είμαστε μία κι εμείς βελονιά στο κέντημα τούτης της σχέσης του νησιού μας με τον μητροπολιτικό ελληνισμό, πως στον πάγκο μιας τριήρους κάνουμε κι εμείς κουπί, λάμνοντας προς την Ελλάδα και την Ευρώπη, την ίδια ώρα που ένας νέος Κίμων πλέει προς την Κύπρο μας, δύομισι χιλιάδες χρόνια μετά. Εκείνος, ο παντοτινά δικός μας, που «και νεκρός ενίκα».

Δεν είναι εύκολες οι λέξεις αυτές τις στιγμές. Όπως «δεν είν' εύκολες οι θύρες, εάν η χρεία τες κουρταλή». Μα έχουμε τον Σολωμό, να μας θυμίζει πως «τοιουτοτρόπως από τη μικρότητα του τόπου, ο οποίος παλεύει με μεγάλες ενάντιες δυνάμεις, θέλει έβγουν οι Μεγάλες Ουσίες». Και δεν φοβόμαστε αυτά που ήρθαν μήτε όσα έρχονται. Έχουμε τις λέξεις μας. Καταφύγιο ιδεών, νάρκες για να γκρεμίσουμε τα τείχη που «χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδώ» μάς έχουν «εντοιχίσει» σε κόσμους ψεύτικους, στο κυνήγι της δόξας με ένα κλικ, σε κάπηλους ενδεδυμένους τη στολή αριστοκρατών συλλεκτών πολιτισμού. Δεν φοβόμαστε όσους αφηφούν το διεθνές δίκαιο κι όσους σκυλεύουν την ψήφο μας. Έχουμε Βήμα κι ένα Νήμα στο χέρι, για να μας οδηγήσει έξω από τον λαβύρινθο της παρά- και της υπερ-πληροφόρησης, στη γνώση και την αριστεία, στο Φως που πάντα θ' ανατέλλει -μήτε από Ανατολή μήτε από Δύση, μα από την Ελλάδα μας.

Το Νήμα Τεύχος 2

Ιδιοκτήτρια/Υπεύθυνη κατά νόμον:
Μαρία Μορφή, Διευθύντρια

Αρχισυνταξία:

Νικόλας Γκρίντας, Θεοφάνης Γρατσίας, Κάλια Γρηγορίου, Νέδη Κυριάκου, Μέλια Μανιτάκη Λοϊζου, Λυδία Ματθαίου, Καλλιρόη Μιχαήλ, Φοίβος Σαλονικίδης, Μαρία Χριστοφόρου

Συντακτική επιτροπή:

Δημήτρης Αντωνιάδης, Γιώργος Γκρίντας, Νικόλας Γκρίντας, Θεοφάνης Γρατσίας, Κάλια Γρηγορίου, Έντγκαρ Εβογιαν, Κώστας Θεμιστοκλέους, Κυπριανός Ιακώβου, Δάφνη Ιωαννίδου, Σοφία Κοτανίδου, Μαρία Κούννου, Σοφία Κυριακίδου, Μαίρη Κυριάκου, Νέδη Κυριάκου, Μέλια Μανιτάκη Λοϊζου, Λυδία Ματθαίου, Καλλιρόη Μιχαήλ, Νικόλας Μπέης, Αβραάμ Ολυμπίου, Κατερίνα Παρτζίλη, Φοίβος Σαλονικίδης, Σοφία Σινκλαίρ, Μαρία Χριστοφόρου

Σκίτσα: Λυδία Ματθαίου

Φωτογραφίες: οι μαθήτριες Νέδη Κυριάκου και Μαίρη Κυριάκου και ο Καθηγητής Φωτογραφικής Τέχνης Χάρης Ζεβλάρης

Συντονισμός και επιμέλεια ύλης:

οι Φιλόλογοι Νέλλη Τσελίκη, Φωτεινή Θεοδούλου, Κυριακή Βιλάνου Βαλιαντή, Μαρία Αθανασίου, Χριστόδουλος Γεωργιάδης, Αναστασία Χάματσου

Σχεδιασμός: η μαθήτρια Λυδία Ματθαίου και ο Φιλόλογος Ανδρέας Μαλάης

Θερμές ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην έκδοση της εφημερίδας.

Συντασσόμενοι πλάι πλάι, συντάσσουμε το φύλλο μας.

BREAKING NEWS!

«Μια Μέρα στη Ζωή της Αλήθειας
(Χορηγούμενη Ανάρτηση)»

Του Έντγκαρ Εβογιάν, ΣΤ11

Ζούμε σε μια πραγματικότητα όπου το «επείγον» εμφανίζεται κάθε δεκαπέντε λεπτά και το «ιστορικό» κρύβεται στα σχόλια του Facebook. Η ενημέρωση τρέχει και μας σέρνει μαζί της. Όσο πιο σύντομος και ανούσιος ο τίτλος, τόσο περισσότερα κλικ, τόσο περισσότερη χορηγία. Και το ερώτημα δεν είναι πλέον πόσο μας επηρεάζει όλο αυτό, αλλά πόσο συννενοχοί είμαστε σε αυτό το ρεπορτάζ που λέγεται «κοινωνία»; Ποιον (υπ)ακούμε τελικά και ποιος είναι ο δημοσιογράφος της εποχής μας;

FLAK

Το 1988 κυκλοφόρησε το βιβλίο των Noam Chomsky και Edward S. Herman, *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. Παρουσίαζε τα μέσα ως μηχανισμό διαμόρφωσης συναίνεσης – για να το πούμε πιο απλά, ως εργαλείο φιλτραρισμένης πραγματικότητας: η πληροφορία περνά από πέντε φίλτρα, πριν φτάσει σε εμάς: την ιδιοκτησία, τη διαφήμιση, τις πηγές, την οργανωμένη πίεση (το λεγόμενο «flak») και την κυρίαρχη ιδεολογία. Για να μη σας κουράσω με θεωρία, θα σταθώ μόνο σε ένα: Το «flak». Η οργανωμένη πίεση, οι καταγγελίες, οι μηνύσεις, οι στοχευμένες επιθέσεις. Αν το μετέφραζα πιο ποιητικά θα το έλεγα: «γλωσσικό ολίσθημα ίσον κοινωνικός λιθοβολισμός». Ένα λάθος, μια άστοχη λέξη, μια ερώτηση που δεν άρεσε και ξαφνικά το ρεπορτάζ μετατρέ-

πεται σε δημόσια εκτέλεση και ο δημοσιογράφος απλώς εξαφανίζεται από προσώπου γης. Ο δημοσιογράφος είναι το πιο ορατό κομμάτι ενός τεράστιου παγόβουνου. Είναι, όμως, είτε μας αρέσει είτε όχι, αυτός που κρατά το μικρόφωνο, αυτός που μπαίνει πρώτος στο κάδρο, αυτός που, όταν ανάψει η κάμερα, δεν έχει πού να κρυφτεί.

Exclusive über alles

Από την έκδοση του βιβλίου του Chomsky πέρασαν σχεδόν τρεις δεκαετίες. Φτάσαμε στο 2026. Άλλαξαν οι οθόνες, άλλαξαν οι πλατφόρμες, προστέθηκε και λίγη τεχνητή νοημοσύνη στο μείγμα, αλλά η ουσία μοιάζει ίδια. Ο σύγχρονος δημοσιογράφος συχνά δεν κυνηγά την αλήθεια· κυνηγά να είναι πρώτος! Να φτάσει πριν από όλους. Να γράψει το «Exclusive» στον τίτλο. Να πει τον χυμό του χορηγού και να μετρήσει τα likes. Να διαβάσει τα σχόλια, (κυρίως των εξηντάχρονων που γράφουν με κεφαλαία), και να αποφασίσει ότι η αποστολή «εξετελέσθη». Κάποτε ελπίζαμε ότι η δημοσιογραφία θα μας προστατεύσει από το ψέμα. Ότι θα δώσει χώρο στη φωνή, στο φύλο, στη διαφορετικότητα. Αντί γι' αυτό, συχνά βρισκόμαστε μπροστά σε ένα μικρόφωνο δεμένο με καλώδιο σαν σε ομφάλιο λώρο, να απαιτεί μια εν θερμώ απάντηση, μόνο και μόνο για να γεμίσει ο χρόνος του δελτίου. Όλα κομμένα, ραμμένα και υφραία μονταρισμένα.

Οι (παθητικοί) δέκτες

Και όμως, η δημοσιογραφία δεν είναι μόνο αυτό. Το 2011, στην πλατεία Ταχρίρ, η Αμερικανίδα δημοσιογράφος Lara Logan δέχθηκε σεξουαλική επίθεση, ενώ κάλυπτε την αιγυπτιακή επανάσταση. Μίλησε δημόσια. Έσπασε τη σιωπή. Και απέδειξε ότι η αξιοπρέπεια δεν είναι διαπραγματεύσιμη και ότι η δημοσιογραφία δεν έχει φύλο, αλλά θάρρος. Μήπως, τελικά, δεν φταίνε μόνο οι δημοσιογράφοι; Μήπως κι εμείς επιβραβεύουμε την υπερβολή; Μήπως κάνουμε κλικ στον πιο κραυγαλέο τίτλο; Μήπως απαιτούμε ταχύτητα και μετά διαμαρτυρόμαστε για την προχειρότητα;

Λίγο AI, πολύ άγχος και πολύς καφές...

Σε έναν κόσμο όπου η τεχνολογία προοδεύει καθημερινά, είναι αδύνατο να μη γράφεται κάτι για το καλό, για την αγάπη, για την ειρήνη. Κι όμως, η σύγχρονη ενημέρωση συχνά στηρίζεται περισσότερο στις κουβέντες του καφέ παρά στη σκέψη. Λίγο AI, λίγος ύπνος, αρκετό άγχος και ο τίτλος έτοιμος. Αυτή είναι η δημοσιογραφία των ημερών μας. Μετρημένη σε δευτερόλεπτα και κλικς, χορηγούμενη, «αποκλειστική». Θέλουμε δεν θέλουμε, συμμετέχουμε όλοι. Και ίσως το πιο ειλικρινές breaking news να είναι αυτό: η κοινωνία που κατηγορεί τα μέσα, η ίδια τα τροφοδοτεί.

Το χαμόγελο του Θουκυδίδη

Ες αεί...επίκαιρος. Ο Θουκυδίδης στα στόματα των ηγετών.

Της Μέλιας Μανιτάκη Λοΐζου, ΣΤ11. Σκίτσο: Λυδία Ματθαίου, ΣΤ11.

Την τελευταία εβδομάδα πολιτικοί ηγέτες, αρθρογράφοι και influencers ανά το παγκόσμιο, θυμήθηκαν τον αρχαίο ιστορικό Θουκυδίδη: η σύγχρονη επικαιρότητα της διατάραξης των εύθραυστων ισορροπιών στις διεθνείς σχέσεις αποδεικνύει περίτρανα ότι το έργο του Θουκυδίδη για την εμφύλια σύρραξη του Πελοποννησιακού πολέμου -περισσότερο ένα εγχειρίδιο πολιτικής επιστήμης παρά μία ιστορική μονογραφία- εξακολουθεί να έχει ισχύ και ότι τα «διδάγματά» του εφαρμόζονται έως και σήμερα.

2500 χρόνια πριν, μια συμμαχία μεταξύ των Αθηναίων και πολλών άλλων ελληνικών πόλεων-κρατών μετατράπηκε σε αθηναϊκή ηγεμονία. Η Αθήνα, η πόλη της δημοκρατίας, της ελευθερίας, του μέτρου, της προόδου στο εσωτερικό της, στην εξωτερική της πολιτική επέβαλε το συμφέρον της στις πιο αδύναμες πόλεις με ασύλληπτη βία, κάνοντας εισβολές παρασυρμένη από άφρονες λαϊκιστές, καίγοντας, λεηλατώντας και σφάζοντας μαζικά τους αποστάτες, όσο της επέτρεπε, όπως ακριβώς το λένε ανερευθίαστα οι Αθηναίοι, η δύναμη της. Μέχρι που οι υπόλοιπες πόλεις-κράτη συμάχησαν με τον μεγαλύτερο εχθρό της Αθήνας, τη Σπάρτη, και την νίκησαν.

Σήμερα, μια εξίσου σπουδαία χώρα, η άλλοτε «Γη της Επαγγελίας» για τους κατατρεγμένους, η χώρα του ονείρου και της ελπίδας, η χώρα του Τόμας Τζέφερσον (που παρεμπιπτόντως είχε μελετήσει τον Θουκυδίδη), του Βενιαμίν Φραγκλίνου, του Τζον Άνταμς, η πρωτοπόρος και καινοτόμος σήμερα στην τεχνολογία, μαγεμένη από την ισχύ της και κεντρισμένη από δημαγωγούς λαϊκιστές που την εξυμνούν και φανατίζουν τον λαό της, επιχειρεί να γίνει μια δεύτερη αρχαία Αθήνα: Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Τον Ιούνιο του 2025 οι Η.Π.Α. πραγματοποίησαν αεροπορικές επιδρομές/βομβαρδισμούς κατά πυρηνικών εγκαταστάσεων του Ιράν και τον Δεκέμβριο στη Νιγηρία και τη Συρία κατά μελών του Ισλαμικού Κράτους. Τον Ιανουάριο του 2026, οι μυστικές υπηρεσίες της Αμερικής, πραγματοποίησαν μια ταχεία στρατιωτική επέμβαση στη Βενεζουέλα, συλλαμβάνοντας (!) τον πρόεδρο Nicolas Maduro, προφασισζόμενοι το Δόγμα Μονρόε. Λίγο αργότερα, στο πλαίσιο της ομιλίας του στο World Economic Forum, ο πρόεδρος των Η.Π.Α Ντόναλντ Τραμπ δήλωσε ότι «επιθυμεί» άμεσες διαπραγματεύσεις για

την απόκτηση από τις Η.Π.Α. της Γροιλανδίας, ενός παγωμένου νησιού το οποίο ανήκει στο βασίλειο της Δανίας από τον 18ο αιώνα. Αν και αυτή δεν αποτέλεσε επίσημη πρόταση των Η.Π.Α., σε όσες χώρες φάνηκαν να αντιτίθενται στην ιδέα απόκτησης της Γροιλανδίας από τις Η.Π.Α., επιβλήθηκαν δασμοί στα προϊόντα τους από την αμερικανική κυβέρνηση, η οποία στρέφεται έτσι αποκάλυπτα, εναντίον των ίδιων της των συμμάχων, του Ν.Α.Τ.Ο.

Είναι προφανές ότι οι Η.Π.Α. ενεργούν βάσει το δικαίου του

Το αμερικανικό όνειρο γκρεμίζεται πάνω στα ερείπια που σωρεύει μια αμείλικτη αμερικανική ηγεμονία.

ισχυρού. Ασκούν την ιμπεριαλιστική και ηγεμονική πολιτική που τους επιτρέπει η δύναμή τους σε χώρες που υποχωρούν όσο τους επιβάλλει η αδυναμία τους (για να θυμηθούμε και τον διάλογο Αθηναίων-Μηλιών), αγνοώντας προκλητικά τις απόψεις των συμμάχων τους κι εν γένει των πιο αδύναμων, επιβάλλοντας αλαζονικά το συμφέρον τους, αντιμετωπίζοντας την πολιτική με όρους αγοράς, αδιαφορώντας για τα ασθενέστερα κράτη, εφόσον δεν αποτελούν απειλή για τη μεγάλη αμερικανική υπερδύναμη.

Οι Η.Π.Α. πράττουν αφρόνως. Ο Θουκυδίδης, 2500 χρόνια πριν, προέβλεψε ή μάλλον έζησε το τέλος μιας τέτοιας ηγεμονίας: τα πολιτικά λάθη, η αλαζονική αυτοπεποίθηση, οι εμμονές των δημαγωγών την οδήγησαν στην καταστροφή της. Αν και ως μεμονωμένες οντότητες, οι πρώην σύμμαχοί της δεν είχαν τη δύναμη να της αντιταχθούν, όταν συμάχησαν μεταξύ τους και με τον μεγαλύτερο αντίπαλό της, κατάφεραν να την νικήσουν. Ένας ηγέτης του σήμερα που έχει διαβάσει Θουκυδίδη θα μπορούσε -ίσως- να προβλέψει πως μία συμμαχία των εχθρών της Αμερικής, τους οποίους η ίδια αυξάνει, θα σήμαινε την απομόνωσή της, αν όχι το τέλος της.

Ήδη ο Καναδός πρωθυπουργός, Μارك Κάρνεϊ στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ στο Νταβός, κατήγγειλε στην ομιλία του την αμερικανική πολιτική, κάνοντας μάλιστα έμμεσα και μία ιδιαίτερη πρόταση. Αφού αρχικά ανέφερε πως οι μεσαιές δυνάμεις μόνες τους μπορούν μονάχα να «αποδεχτούν ό,τι προσφερθεί», μια και, όπως δήλωσε, «διπραγματεύονται από θέση αδυναμίας», έθεσε πλαγίως μία πρόταση, λέγοντας πως, εάν παρολ' αυτά οι μεσαιές δυνάμεις "συνασπιστούν", μπορούν να χαράξουν μία νέα οδό, ανεξάρτητη από αυτήν των ισχυρών χωρών. Στο ίδιο μήκος κύματος κι ο Γάλλος Μακρόν, ο οποίος ασκώντας κριτική στην «νεοαποικιοκρατική και νεοϊμπεριαλιστική» πολιτική της Αμερικής, όπως την αποκάλεσε, αναφέρθηκε πως οι Η.Π.Α. σταδιακά στρέφονται ενάντια στους ίδιους τους συμμάχους.

Κι ενώ το άλλοτε εμπνευστικό, αμερικανικό όνειρο γκρεμίζεται πάνω στα ερείπια που σωρεύει μια ανήθικη κι αμείλικτη αμερικανική ηγεμονία, που καταστρατηγεί τους κανόνες της λογικής και της πολιτικής κι αποκάλυπτα κι ωμά το δηλώνει, εμείς, οι πολίτες του κόσμου, καρτερούμε απλώς να δούμε να επαληθεύονται οι προβλέψεις που έκανε ο μεγάλος ιστορικός 2500 χρόνια πριν; Περιμένουμε απλώς να επικρατήσει η βία των ενστικτών; Περιμένουμε τις υπερδυνάμεις να πέσουν στην «παγίδα» του Θουκυδίδη; Δεν είναι η ώρα η πυγμή του δικαίου να επικρατήσει πάνω στο δικαίο της πυγμής; Δεν είναι η ώρα ο άνθρωπος να διεκδικήσει την ειρήνη και την ελευθερία αποτινάζοντας την τυραννία του φόβου, της φιλοδοξίας και του συμφέροντος; Τότε μόνο ο Θουκυδίδης θα μας χαμογελάσει από τον τάφο του...

Όταν η ισχύς γράφει το δίκαιο

Του Φοίβου Σαλονικίδη, ΣΤ32. Σκίτσο: Λυδία Ματθαίου, ΣΤ11.

Το διεθνές δίκαιο παρουσιάζεται συχνά ως καθολικό και δεσμευτικό πλαίσιο, ικανό να ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ κρατών στη βάση της ισότητας και της νομιμότητας. Θεωρητικά, οι κανόνες εφαρμόζονται ανεξάρτητα από την κυριαρχία των κρατών και η παραβίασή τους συνεπάγεται προβλέψιμες συνέπειες. Στην πράξη, όμως, η εφαρμογή τους εξαρτάται αποφασιστικά από τον συσχετισμό δύναμης, τα γεωπολιτικά συμφέροντα και τη δυνατότητα επιβολής. Αντί να λειτουργεί ως σταθερός ρυθμιστής της διεθνούς τάξης, το δίκαιο συχνά μετατρέπεται σε εργαλείο πολιτικής, μεταβάλλοντας την ίδια τη νομική αποτίμηση πράξεων όχι με βάση τη φύση τους, αλλά

την ισχύ του δρώντος. Η ευέλικτη εφαρμογή των κανόνων δεν αποτελεί συγκυριακή αστοχία, συνιστά δομικό χαρακτηριστικό του σύγχρονου διεθνούς συστήματος, όπου η έννοια της δικαιοσύνης επαναπροσδιορίζεται σύμφωνα με στρατηγικές σκοπιμότητες και γεωπολιτικές προτεραιότητες.

Άνιση εφαρμογή των κανόνων

Η λογική αυτή γίνεται εμφανής στις πρακτικές των μεγάλων δυνάμεων, οι οποίες διαθέτοντας πολιτική, στρατιωτική και οικονομική υπεροχή, όχι μόνο παρακάμπτουν δεσμεύσεις κατά τη διαμόρφωσή τους, αλλά διαμορφώνουν και το ερμηνευτικό πλαίσιο που καθορίζει το πεδίο εφαρμογής τους. Το διεθνές

δίκαιο, αντί να περιορίζει την άσκηση ισχύος, συχνά προσαρμόζεται σε αυτήν, παρέχοντας εκ των υστέρων ρητορική νομιμοποίηση αποφάσεων που έχουν ήδη ληφθεί. Η άνιση εφαρμογή των κανόνων γενικεύεται μέσω διαφοροποιήσεων στην επιβολή κυρώσεων, στην επιλεκτική ενεργοποίηση της διεθνούς κατακραυγής και στην ποικιλία θεσμικών αντιδράσεων, συγκροτώντας μια άτυπη αλλά σαφή ιεράρχηση κρατών που αντιβαίνει στον κανονιστικό πυρήνα του δικαίου.

Ωραίες οι διακηρύξεις, αλλά στην πράξη...

Η πρακτική αυτή εγείρει σημαντικά ερωτήματα πολιτικής ηθικής: μπορεί ένα σύστημα κανό-

νων να θεωρείται δίκαιο, όταν η εφαρμογή του καθορίζεται από τη δύναμη και όχι από την αρχή; Ποια είναι η θέση των κοινωνιών σε ένα διεθνές περιβάλλον όπου η επίκληση της νομιμότητας λειτουργεί κυρίως ως εργαλείο πειθούς; Η αμφισβήτηση της καθολικότητας αποκτά τρομακτικό νόημα, όταν μεταφέρεται στο πεδίο των πρακτικών, καθώς η διεθνής έννομη τάξη δεν περιορίζει σταθερά την ισχύ, αλλά ενεργοποιείται βάσει στρατηγικών σκοπιμοτήτων. Η απόκλιση ανάμεσα στις διακηρύξεις και στην πράξη δεν αποτελεί τυχαίο φαινόμενο· είναι θεμελιώδες χαρακτηριστικό ενός συστήματος όπου το δίκαιο υποτάσσεται στη δύναμη. Η διαπίστωση αυτή δεν είναι νέα. Ήδη στον διάλογο Αθηναίων και Μηλίων ο Θουκυδίδης συμπύκνωσε τη λογική ότι οι ισχυροί επιβάλλουν ό,τι τους επιτρέπει η δύναμή τους, ενώ οι αδύναμοι υποχωρούν· μια θέση που αποκαλύπτει τη διαχρονική ένταση ανάμεσα στη δικαιοσύνη και την ισχύ.

Το δίκαιο της πυγμής στην πράξη: πολλά και ποικίλα παραδείγματα

Συγκριτικά παραδείγματα δίνουν οι Ηνωμένες Πολιτείες τις τελευταίες δεκαετίες με τη μονομερή αποχώρηση από τη συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, την αναγνώριση της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας του Ισραήλ παρά τις αποφάσεις του ΟΗΕ, την εισβολή στη Βενεζουέλα και την απαγωγή του Προέδρου της χώρας την απαίτηση για τη Γροιλανδία καθώς και την υποβάθμιση πολυμερών μηχανισμών ελέγχου. Αυτές οι πράξεις δεν είναι μεμονωμένες παρεκκλίσεις· συγκροτούν συνεκτική στρατηγική, όπου οι κανόνες διεθνούς τάξης δεσμεύουν, μόνο εφόσον δεν περιορίζουν ουσιαστικά την άσκηση επιρροής. Το μήνυμα προς το διεθνές σύστημα είναι σαφές: η παραβίαση των κανόνων γίνεται ανεκτή, όταν δεν συνεπάγεται ουσιαστικό κόστος, με αποτέλεσμα η δύναμη να αντικαθιστά το δίκαιο και να αλλοιώνει τον δεσμευτικό του χαρακτήρα. Ανάλογες εκφάνσεις επιλεκτικής επίκλησης του διεθνούς δικαίου παρατηρούνται και σε άλλες μεγάλες δυνάμεις. Η Ρωσία, με την προσάρτηση της Κριμαίας και την εισβολή στην Ουκρανία, επικαλέστηκε ιστορικά και εθνοτικά επιχειρήματα, αμφισβητώντας θεμελιώδεις αρχές εδαφικής ακεραιότητας που το ίδιο το διεθνές σύστημα κατοχυρώνει. Παρομοίως, η Κίνα, στη Νότια Σινική Θάλασσα, προβάλλει ερμηνείες δικαιοδοσίας που έρχονται σε αντίθεση με αποφάσεις διεθνών δικαστηρίων, επαναπροσδιορίζοντας τους κανόνες καθοδηγούμενη από στρατηγικές επιδιώξεις. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως και σε άλλες περιφερειακές δυνάμεις, καθίσταται

εμφανές ότι η θεμελιώδης ισχύς του δικαίου υποχωρεί, όταν συγκρούεται με ζωτικά γεωπολιτικά συμφέροντα.

Συγκρούσεις εκτός στρατηγικού ενδιαφέροντος επιφέρουν μόνο συμβολικές καταδίκες.

Άλλο Κύπρος, άλλο Ουκρανία!

Η ίδια λογική αντανάκλαται και στην άνιση αντίδραση της διεθνούς κοινότητας, αφού συγκρούσεις εκτός στρατηγικού ενδιαφέροντος επιφέρουν μόνο συμβολικές καταδίκες, ενώ κρίσιμες για τα ισχυρά κράτη συνοδεύονται από αυστηρές κυρώσεις και έντονη επίκληση της θεσμικής τάξης: οι Ευρωπαίοι π.χ. που κόπτονται υπέρ της Ουκρανίας σφυρίζουν αδιάφορα για την Τουρκική εισβολή και κατοχή στην Κύπρο. Η διαφοροποίηση αυτή δεν βασίζεται στη βαρύτητα των παραβιάσεων, αλλά στη θέση των εμπλεκόμενων στο παγκόσμιο σύστημα, υπονομεύοντας την αρχή της ισότητας. Οι συνέπειες υπερβαίνουν τη διακρατική πολιτική και επηρεάζουν βαθύτατα την κοινωνική αντίληψη, καλλιεργώντας τον κυνισμό και αποδυναμώνοντας την πίστη σε ένα δίκαιο διεθνές σύστημα. Για τις νεότερες γενιές, η εμπειρία αυτή αποσυνδέει το νόμιμο πλαίσιο από την ηθική και μετατρέπει το διεθνές δίκαιο σε κενό γράμμα.

Κι οι κοινωνίες;

Συνολικά, η επιλεκτική εφαρμογή των διεθνών κανόνων δεν αφορά μόνο την αποτελεσματικότητα· συνιστά βαθιά κρίση νομιμοποίησης. Όσο το δίκαιο φαίνεται να υπηρετεί την ισχύ αντί να την συγκρατεί, τόσο απομακρύνεται από τον πρωταρχικό του σκοπό. Το κρίσιμο διακύβευμα αφορά την ευθύνη των κοινωνιών να αναγνωρίζουν την επιλεκτικότητα, να αντιστέκονται στη ρητορική της επιφανειακής νομιμότητας και να απαιτούν συνέπεια ανάμεσα στον κανόνα και στην εφαρμογή του. Διαφορετικά, το διεθνές δίκαιο παγιώνεται όχι ως θεμέλιο διεθνούς τάξης, αλλά ως ωραίο προκάλυμμα για την ανισότητα που κυριαρχεί σε αυτήν.

Εικόνα από Τεχνητή Νοημοσύνη

Ο θάνατος του κέντρου

Του Νικόλα Γκρίντα, Δ11

Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες του οδυνηρού θανάτου του πολιτικού κέντρου, όχι μόνο στη χώρα μας, στην ήπειρό μας, αλλά και σε όλο τον κόσμο. Από την ταπείνωση του γερμανικού κεντρώου FDP στις περσινές Γερμανικές εκλογές, στην κατακόρυφη πτώση του κεντρο-αριστερού Βρετανικού Labour Party και στην αποδοχή του κεντρώου Γάλλου προέδρου Emmanuel Macron να κυμαίνεται τακτικά κάτω από το 30%. Φυσικά, κυκλοφορούν πολλές θεωρίες για τους λόγους που οι ψηφοφόροι απορρίπτουν τα κόμματα αυτά, αλλά ο λόγος είναι πολύ απλός και σαφής: η οικονομική στασιμότητα και τα παραπλανητικά συνθήματα της λαϊκιστικής δεξιάς που εκμεταλλευόμενη αυτή την κρίση διακηρύττει ότι «οι ξένοι μάς κλέβουν τις δουλειές μας» και προβάλλει την απειλή της ισλαμοποίησης λόγω της μαζικής μετανάστευσης προς την ανεπτυγμένη Δύση.

Τις πταίει;

Οι λόγοι της οικονομικής κρίσης, αν και είναι σύνθετοι, έχουν κυρίως να κάνουν με την αδυναμία των κυβερνήσεων να συγκρατηθούν και να μην επεκτείνουν τις πολιτικές του νεοφιλελευθερισμού, μετά την οικονομική άνθηση που σημειώθηκε κατά τη δεκαετία του '90. Όσο για τη μαζική είσοδο τόσων μεταναστών στην Ευρώπη από χώρες της Μέσης Ανατολής, δεν ήταν κάτι απρόσμενο, καθώς μετά από χρόνια άθλιων καταστάσεων στη χώρα προέλευσής τους,

οι οποίες πυροδοτήθηκαν από τους Ευρωπαίους τους ίδιους (βεβιασμένη ανεξαρτητοποίηση αυτών των χωρών μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και άνοδος δικτατόρων) ήταν εύλογη η μαζική έξοδος των κατοίκων τους προς την ασφάλεια και την ευημερία. Η συνεχής ανάμειξη των ΗΠΑ στην περιοχή κατά τις αρχές της δεκαετίας του 2000 δημιούργησε περισσότερη αναταραχή, ταυτόχρονα με την πτώση των αυταρχικών ηγετών και το ξέσπασμα εμφυλίων συγκρούσεων.

Με λίγα λόγια, ναι μεν παραπονιέται όλη η Ευρώπη για τους μετανάστες, αλλά είναι αυτή που τους ώθησε σε αδιέξοδο, είναι αυτή που δεν κοιτάει τα αίτια και είναι αυτή που ψηφίζει κόμματα ουσιαστικά κρυφο-φασιστικά. Ακόμα και τα κόμματα τα οποία για χρόνια ήταν καθαρά του κέντρου έχουν κινηθεί προς τα άκρα, όπως το CDU της Γερμανίας το οποίο εφάρμοσε πιο δεξιόστροφη ατζέντα.

Ένα άλλο αίτιο το οποίο, αν και σοβαρό, δεν είναι το κύριο που ωθεί τον κόσμο στην υποστήριξη αυτών των κομμάτων, είναι φυσικά οι κοινωνικές πολιτικές. Η συνεχής εφαρμογή προοδευτικών κοινωνικών πολιτικών που έγινε κυρίως μετά την αλλαγή του αιώνα είναι ξεκάθαρο πως έχει επηρεάσει τους ψηφοφόρους να μην υποστηρίζουν τα κόμματα του κέντρου. Η χρήση χαρακτηρισμών, όπως η λέξη woke*, ως κάτι αρνητικό από συντηρητικούς κύκλους (που στην

πραγματικότητα αγνοούν την ιστορία του όρου) έχει ενισχύσει ρατσιστικές και ομοφοβικές απόψεις κανονικοποιώντας τις, μετά από λίγα χρόνια προόδου. Έτσι, ενισχύθηκαν τα κόμματα της δεξιάς παγκόσμια, όπως φαίνεται από την επανεκλογή του Donald Trump, το «κατόρθωμα» του AfD να καταλήξει αντιπολίτευση, αλλά και στην Κύπρο με το ΕΛΑΜ να βγαίνει τρίτο στις δημοσκοπήσεις.

Οι μεγάλοι χαμένοι είναι τα κόμματα που υποστηρίζουν κοινωνική πρόοδο και καπιταλιστική πολιτική.

Απ' όλα έχει ο μπαξές!

Η Κύπρος έχει δει και μια άλλη κατηγορία κομμάτων, τα οποία ξεπήδησαν εν μέσω πολιτικής και ιδεολογικής κρίσης με σημαία ευκαιρίας: θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως απλώς

αντικυβερνητικά. Το πρώτο είναι το κόμμα «Άμεση Δημοκρατία» με ηγέτη το παιδί του Tik-Tok, Ευρωβουλευτή Φειδία Παναγιώτου, ο οποίος στην προσπάθειά του να αυτοπαρουσιαστεί ως πολιτικός άμωμος, έχει αποδείξει ότι δεν νοιάζεται παρά μόνο για την ευχαρίστηση του όχλου. Μπήκε στην Ευρωβουλή χωρίς να έχει καμία ιδέα πώς δουλεύει το ίδιο το κοινοβούλιο, η Κομισιόν αλλά και η Ε.Ε., διαφημίζει επιμελώς τον εαυτό του και αποφεύγει την κριτική και όλες τις ερωτήσεις πολιτικού περιεχομένου, λέγοντας ότι στοχοποιείται και προτιμώντας να παριστάνει το θύμα. Το δεύτερο κόμμα είναι το «ΑΛΛΑ», που έχει προωθήσει ως κύρια πολιτική την αντι-διαφοροποίηση, με ηγέτη τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, ο οποίος ήταν ο Γενικός Ελεγκτής μέχρι την απόλυσή του από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη.

Φυσικά, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε και την άνοδο κομμάτων της ριζοσπαστικής αριστεράς, τα οποία αντί να αντιπαραταχθούν ολοσχερώς στον κοινωνικό συντηρητισμό, έχουν ασπαστεί καθαρά ρυθμιστικές οικονομικές πολιτικές. Όμως σημειώθηκε και άνοδος «οξύμων» κομμάτων, όπως το BSW στη Γερμανία, τα οποία ασπάζονται οικονομικές πολιτικές της ριζοσπαστικής αριστεράς, αλλά και ισχυρά κοινωνικά συντηρητικά πιστεύω. Αντιθέτως, οι μεγάλοι χαμένοι είναι τα κόμματα που υποστηρίζουν κοινωνική πρόοδο και καθαρά καπιταλιστική οικονομική πολιτική.

Στον προθάλαμο της εξουσίας

Συνοψίζοντας, ο λόγος για τη συρρίκνωση έως και εξαφάνιση του κέντρου και την άνοδο των ακραίων ή των καινοφανών αυτών κομμάτων, είναι η κακή διαχείριση της οικονομίας από τα κόμματα του κέντρου, με αποτέλεσμα οι φτωχότεροι μέσοι ψηφοφόροι να νιώθουν εξαπατημένοι και έτσι να στρέφονται στον λαϊκισμό, κυρίως αυτόν της δεξιάς, ο οποίος έχει ως πολιτική αιχμή του τον αντι-μεταναστευτισμό, αλλά και τα αριστερά κόμματα με τους περιορισμούς στις εταιρείες και την ισχυρή κοινωνική ατζέντα που καλωσορίζει τους μετανάστες. Θα κλείσω παραφράζοντας τα λόγια του Αμερικανού πολιτικού και συγγραφέα Tom Nichols από το βιβλίο του *The Republican Party has a Nazi problem: Αν οι ακραίοι περιφέρονται ελεύθερα στον προθάλαμο της εξουσίας και στους δρόμους των πόλεων, είναι γιατί οι ηγέτες του Κέντρου τους επέτρεψαν να αισθάνονται σαν στο σπίτι τους.*

“woke” είναι μια λέξη που χρησιμοποιούσαν οι Αφροαμερικανοί από τη δεκαετία του 1930, για να περιγράψουν κάποιον που ήταν ευαισθητοποιημένος σχετικά με τις φυλετικές προκαταλήψεις και τις διακρίσεις εκείνων των καιρών, δηλαδή που καταλαβαίνει πόσο βίαιη και ρατσιστική ήταν η κοινωνία για τους έγχρωμους και θέλει να εξαλείψει τον ρατσισμό.

Η κρίση της νεολαίας υπό κρίσιν

Υγιής πολιτικοποίηση ή αγκυλώσεις;

Της Σοφίας Κυριακίδου και της Μαρίας Κούννου, ΣΤ31

Η 15η Νοεμβρίου, ημέρα ανακήρυξης του ψευδοκράτους στα κατεχόμενα από τους Τούρκους εσβολείς εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα έπρεπε να αποτελεί αδιαπραγμάτευτο σημείο ενότητας, μνήμης και αντίστασης για όλους τους Ελληνοκύπριους πολίτες -και πολύ περισσότερο για τους μαθητές. Με αφορμή αυτή τη θλιβερή επέτειο, θα έπρεπε να ενώνουμε δυνάμεις, για να ακουστεί στην Ευρώπη και τον κόσμο η καταδίκη αυτού του παράνομου μορφώματος, που δημιουργήθηκε και λειτουργεί κατά μια παράβαση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, του ευρωπαϊκού κεκτημένου και γενικά του Διεθνούς Δικαίου.

Αντ' αυτού, τον περασμένο Νοέμβριο -και όχι για πρώτη φορά- γίναμε μάρτυρες ενός φαινομένου που συνιστά πολιτική, κοινωνική και ηθική αποτυχία: τη διοργάνωση δύο ξεχωριστών μαθητικών αντικατοχικών πορειών, που κατέδειξαν για άλλη μια φορά ότι ο διχασμός έχει εισχωρήσει βαθιά στην ελληνοκυπριακή κοινότητα γενικά και τη νεολαία ειδικότερα. Η ύπαρξη δύο ξεχωριστών κινητοποιήσεων δεν αποτελεί ένδειξη πολυφωνίας, αλλά ξεσκεπάζει την αδυναμία της μαθητικής κοινότητας να δράσει συλλογικά -ακόμη και εκεί που η ενότητα θα έπρεπε να ήταν αυτονόητη.

Ακόμη πιο ανησυχητική, ωστόσο, ήταν η μαζική αποχή από τις δύο εκδηλώσεις καταδίκης του ψευδοκράτους της σατυρικής πλειοψηφίας των μαθητών, οι οποίοι -παρόλο που είχαν το δι-

καίωμα να απουσιάσουν από τις σχολικές αίθουσες και να διαδηλώσουν- επέλεξαν τη σιωπή και την αδράνεια. Η αποχή αυτή δεν αποτελεί πράξη ουδετερότητας ή έστω νεανικής ανωριμότητας, αλλά συνιστά μια πολιτική στάση πλέον συνειδητή -ακόμα κι αν οι φορείς της αντιλαμβάνονται ότι οι συνέπειες αυτής της αδιαφορίας, δηλαδή η αποδυναμωμένη συλλογική διεκδίκηση και η λήθη, είναι καταστροφικές. Το μικρό πλήθος των νέων στις εκδηλώσεις καταδίκης του ψευδοκράτους είναι, δυστυχώς, όχι ένα μεμονωμένο συμβάν, αλλά ο καθρέφτης της πολιτικής κρίσης της νεολαίας του τόπου, ως αποτέλεσμα του μακροχρόνιου διχασμού που επέφερε κόπωση και ανέδειξε την αποχή έναντι της υγιούς πολιτότητας.

Πίσω από τη λάμψη και την αίγλη των ηρωικών ιδεών κρύβεται το απόλυτο κενό και η απουσία οράματος.

Η επικίνδυνη γοητεία του φανατισμού

Με αφορμή τις παρατηρήσεις για φαινόμενα που εκδηλώθηκαν στις πρόσφατες πορείες των

μαθητών, δεν θα ήταν υπερβολή να συμπεράνουμε πως στην Κύπρο ρέπουμε σε μια περίεργη πρακτική: να επιδεικνύουμε ακατανόητη ανοχή σε νοσηρά φαινόμενα, όταν αυτά είναι ενδεδυμένα με έναν ρομαντικό ή επαναστατικό μανδύα και στολισμένα με... πολιτικές «κορώνες». Όλα ευδοκίμούν στο πολιτικό σκηνικό και βρίσκουν απήχηση στους νέους, όταν ενδύονται με λόγια που ηχούν όμορφα, μεγαλειώδη ή επαναστατικά και «χαϊδεύουν» τ' αυτιά μας. Κι όμως, πίσω από τη λάμψη και την αίγλη των ηρωικών ιδεών και των μεγάλων υποσχέσεων, συχνά κρύβεται μια θλιβερή αλήθεια: το απόλυτο κενό, η απουσία οράματος και μια νεολαία που οδηγείται στην άρση της λογικής και μια πρωτοφανή... κρίση της κρίσης της και της ικανότητάς της να δρα και να έχει καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση του πολιτικού γίνεσθαι.

Η εκμετάλλευση του ψηφιακού καθρέφτη

Η άνοδος της ακροδεξιάς δεν εξηγείται μόνο από ιδεολογικές διαφορές ή κοινωνικές εντάσεις: κρύβει μια πιο σκοτεινή αλήθεια. Ένα μεγάλο μέρος της οφείλεται στην αθόρυβη, αλλά εξαιρετικά αποτελεσματική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ακροδεξιόι πολιτικοί βρίσκουν το μονοπάτι προς τον έλεγχο του μυαλού των νέων, εκμεταλλευόμενοι την ανασφάλεια και την έλλειψη εμπειρίας τους σε πολύπλοκα κοινωνικά ζητήματα. Μέσα από πλατφόρμες όπως το TikTok, το Instagram και το YouTube, στήνονται αφηγήματα που μοιάζουν απλά και γλυκανάλατα - αλλά στην πραγματικό-

τητα δηλητηριάζουν. Σιγά σιγά, λοιπόν, οι νέοι εκπαιδεύονται να βλέπουν τον κόσμο μέσα από έναν περιορισμένο φακό, όπου η διαφορετική άποψη δεν είναι ευπρόσδεκτη, ενώ ευδοκίμούν οι υπερβολές και οι επικίνδυνες ιδεοληψίες.

Ο πραγματικός κίνδυνος του φανατισμού: η απώλεια της ανθρωπιάς.

Στον ψηφιακό κόσμο, οι αλγόριθμοι των μέσων κοινωνικής δικτύωσης δεν είναι ουδέτεροι παρατηρητές. Κάθε αναζήτηση, κλικ και like αναλύονται με ακρίβεια και αμέσως ο χρήστης βυθίζεται σε έναν ψηφιακό καθρέφτη, όπου οι απόψεις του αντανakλώνται ξανά και ξανά. Δεν εμφανίζονται αντίθετες φωνές. Είναι σαν να περπατά κανείς σε έναν διάδρομο καθρεφτών, όπου βλέπει μόνο τον εαυτό του- έτσι ο φανατισμός γεννιέται σιωπηλά, η περιέργεια σβήνει και η ψυχή του νέου χάνει την ικανότητα να συγκρούεται με την αλήθεια. Και το πιο τρομακτικό; Δεν το καταλαβαίνει καν.

Η τυφλή ταύτιση και το τίμημά της

Στην Κύπρο, όπως και αλλού στον κόσμο, πολλοί νέοι υποστηρίζουν τυφλά ένα κόμμα.

Δεν αξιολογούν, λοιπόν, κάθε άποψη με βάση τη λογική, αλλά με βάση το κόμμα που την εκφράζει. Η πολιτική ταύτιση γίνεται τυφλή πίστη και η κρίση παύει να λειτουργεί. Αυτό δεν είναι θεωρητικό πρόβλημα- είναι καθημερινή εμπειρία. Νέοι συζητούν για κοινωνικά ζητήματα ή πολιτικές αποφάσεις, αλλά η συζήτηση δεν βασίζεται σε επιχειρήματα- βασίζεται σε κομματικά σύμβολα, χρώματα και συνθήματα. Το αποτέλεσμα; Ο άνθρωπος δεν σκέφτεται πλέον με βάση αυτό που επιβάλλει η ανθρώπινη φύση του, δηλαδή την ανάγκη να κατανοεί, να κρίνει και να συμπονώ. Αντίθετα, σκέφτεται με βάση συμφέροντα: δικά του, του κόμματος, της ιδεολογίας που έχει ασπαστεί.

Η κοινωνική ευαισθησία, η ενσυναίσθηση και η ηθική κρίση θυσιάζονται. Οι άλλοι -πρόσφυγες, μειονότητες, διαφορετικές απόψεις- δεν είναι πια Πρόσωπα-είναι "προβλήματα" ή "πολιτικά εργαλεία". Αυτός είναι ο πραγματικός κίνδυνος του φανατισμού: η απώλεια της ανθρωπιάς μέσα από την τυφλή πολιτική ταύτιση. Η λύση δεν είναι να εγκαταλείψουμε τα ιδανικά μας ή να γίνουμε α-πολιτικοί. Είναι να ανακτήσουμε την ανθρώπινη κρίση μας, να αξιολογούμε κάθε πρόταση για αυτό που είναι και όχι για το ποιος την είπε. Να σκεφτόμαστε με βάση την ενσυναίσθηση, τη λογική και τη συνείδηση, όχι μόνο με βάση το χρώμα ενός κόμματος ή την ιδεολογία μιας ομάδας. Μόνο έτσι ο νέος μπορεί να μείνει άνθρωπος, σε έναν κόσμο που τον θέλει τυφλό, φανατικό και αδιάφορο.

Στη μάχη για «φωνή»

Προβληματισμοί για τον μαθητικό συνδικαλισμό

Της Καλλιρόης Μιχαήλ, Ε31 και της Κάλιας Γρηγορίου, Ε33

Φωτογραφία από τη φετινή εκδήλωση κατάδικης του ψευδοκράτους στο Σχολείο μας. Ανθρώπινη αλυσίδα μαθητών σε πλήρη σύμπνοια, από τα Προπύλαια μέχρι το Μνημείο της Ελευθερίας. Εδώ το αυτόνοτο έγινε πράξη.

Αστυνόμηση των πορειών

Αναστάτωση προκάλεσε η αντίδραση της Αστυνομίας Κύπρου κατά τη μαθητική αντικατοχική πορεία της ΕΦΕΝ, που πραγματοποιήθηκε στο οδόφραγμα της οδού Λήδρας στη Λευκωσία. Η οργάνωση καταγγέλλει απρόκλητη επίθεση από την Αστυνομία, «μετά από κυβερνητικές εντολές». «Χωρίς καμία πρόκληση από μέρος μας, προτίμησε να προτάξει τις ασπίδες και να σπρώχνει τους διαμαρτυρόμενους, χρησιμοποιώντας χημικά από κοντινή απόσταση εις βάρος ανήλικων μαθητών», αναφέρει η ανακοίνωση της ΕΦΕΝ. Οι μαθητές αντιστάθηκαν, ρίχνοντας το κιγκλίδωμα της Αστυνομίας, με αποτέλεσμα οι αστυνομικοί να παραταχθούν μπροστά τους.

Στις 15 Νοεμβρίου 2025, στις καθιερωμένες εκδηλώσεις κατάδικης του ψευδοκράτους, πραγματοποιήθηκαν στη Λευκωσία δύο ξεχωριστές πορείες των μαθητών: μία από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (ΠΣΕΜ), που αποτελεί το συνδικαλιστικό όργανο των μαθητών των Λυκείων παγκυπρίως, και μία από την Εθνική Φωνή Ελληνόψυχων Νέων (ΕΦΕΝ), μια παράταξη που ιδρύθηκε για να στεγάσει τους νέους που αισθάνονται ότι η ΠΣΕΜ δεν τους εκπροσωπεί επάξια, αφού την ελέγχουν -ή επιχειρούν να το κάνουν- οι κομματικές νεολαίες.

Οι δύο πορείες, το διαφορετικό ύψος τους, η αντίθετη συνθηματολογία τους και τα βέλη που εξαπέλυσαν οι διοργανωτές και από τις δύο πλευρές, προκάλεσαν αμηχανία και δημιούργησαν σε μεγάλη μερίδα των μαθητών προβληματισμό. Ιδιαίτερα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά την οποία ο στόχος μας θα έπρεπε να είναι κοινός, ο διχασμός δεν έχει θέση στις αυλές των σχολείων μας και στους δρόμους της πρωτεύουσας.

Παρατάξεις και συνδικαλισμός

Στην Κύπρο, δραστηριοποιούνται αρκετές οργανώσεις στον χώρο της νεολαίας. Πρόκειται για μαθητικά κινήματα που προσκινούνται στα κοινοβουλευτικά κόμματα του τόπου (π.χ. η Ενιαία Δημοκρατική Οργάνωση Νεολαίας ΕΔΟΝ, που αποτελεί τη μαθητική νεολαία του ΑΚΕΛ και είναι μία από τις μαζικότερες οργανώσεις νεολαίας στην Κύπρο), η Μαθητική Κίνηση ΜΑΚΙ που εί-

ναι το μαθητικό κίνημα του ΔΗ.ΣΥ., η Νεολαία Δημοκρατικού Κόμματος ΝΕΔΗΚ και άλλες). Επίσης, έντονη παρουσία έχει η ΕΦΕΝ (Εθνική Φωνή Ελληνόψυχων Νέων) που ιδρύθηκε με στόχο να προσφέρει μια ανεξάρτητη φωνή.

Η ΠΣΕΜ (Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών) αποτελεί τη θεσμική μαθητική οργάνωση, η οποία διατείνεται ότι εκπροσωπεί όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως ιδεολογίας, προασπιζόμενη τα καλώς νοούμενα συμφέροντα και τις επιδιώξεις τους. Οι εκπρόσωποί της αναδεικνύονται μέσω των μαθητικών εκλογών που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στα σχολεία και αναγνωρίζεται από το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας ως το συνδικαλιστικό όργανο των μαθητών.

Τι λένε οι συμμαθητές μας;

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο σχολείο μας, οι συμμαθητές μας κλήθηκαν να απαντήσουν σε διάφορα ερωτήματα σχετικά με τον βαθμό της γνώσης και τη σχέση τους με τις εν λόγω οργανώσεις, όπως αν γνωρίζουν την ύπαρξή τους, από πού έχουν ενημερωθεί για αυτές, αν θεωρούν τη δράση τους σημαντική για τους νέους και αν θα επιθυμούσαν να συμμετάσχουν σε αυτές στο μέλλον. Επιπλέον, ζητήθηκε η προσωπική τους άποψη σχετικά με τις πορείες. Τέλος, ρωτήθηκαν τι θα μπορούσε να γίνει ώστε οι νέοι να ενδιαφερθούν περισσότερο για τη συμμετοχή σε αυτές τις οργανώσεις.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις στο τελευταίο ερώτημα. Όταν οι οργανώσεις προσφέρουν διασκέδαση, νέες εμπειρίες και ευκαιρίες για ανάπτυξη, οι νέοι, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, έχουν μεγαλύτερο κίνητρο να συμμετέχουν. Με τέτοιες δράσεις οι οργανώσεις της νεολαίας μπορούν να γίνουν πιο ελκυστικές και ενδιαφέρουσες, δίνοντας στους νέους την ευκαιρία να διασκεδάσουν, να μάθουν νέα πράγματα και να συμβάλουν ενεργά στην κοινωνία. Κατά τη γνώμη μας, σημαντικό είναι να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες δράσης, ώστε οι νέοι να νιώσουν ότι η συμμετοχή τους έχει πραγματικό αντίκτυπο στην κοινωνία.

Πώς απαντούν οι εκπρόσωποι των οργανώσεων;

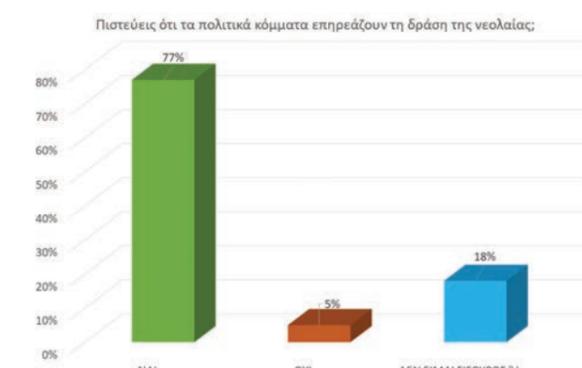
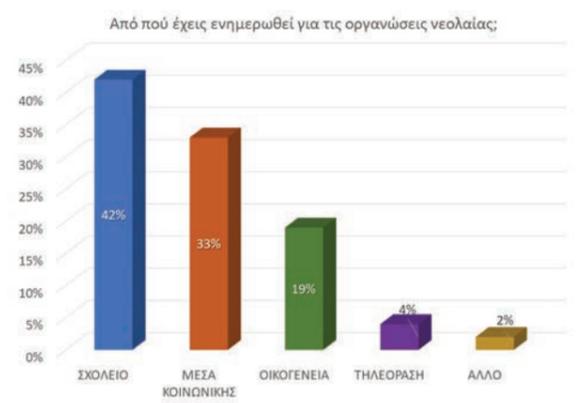
Ο εκπρόσωπος της ΕΦΕΝ μάς ενημέρωσε ότι η οργάνωσή τους είναι αυτόνομη, χωρίς κομματικές εξαρτήσεις, με βασικό στόχο την ευαισθητοποίηση της νεολαίας για το εθνικό πρόβλημα της Κύπρου και την προώθηση μιας λύσης που διασφαλίζει τα δικαιώματα των Ελλήνων της Κύπρου και σεβεται την ελληνική παράδοση και την ελληνοχριστιανική παιδεία. Όραμα αποτελεί η Ένωση με τη μητέρα Ελλάδα. Ο εκπρόσωπος της ΕΔΟΝ μάς ενημέρωσε ότι η οργάνωσή τους εμπνέεται από τις αξίες του σοσιαλισμού και της αλληλεγγύης και στέκεται ενάντια στον ρατσισμό και τον φασισμό. Είναι αριστερή παράταξη και ως προτεραιότητές της θέτει την παιδεία, την ισότητα και την επίλυση του εθνικού μας ζητήματος. Τέλος, ο εκπρόσω-

πος της ΠΣΕΜ μάς ενημέρωσε ότι η οργάνωση, ως το ανώτατο οργανωμένο όργανο των μαθητών, δεν έχει βασική πολιτική ιδεολογία και κινητοποιείται για ζητήματα που αφορούν τα δικαιώματα των μαθητών, την παιδεία, την καταπολέμηση του ρατσισμού και τη στήριξη των νέων σε κοινωνικό επίπεδο.

Επιλογικά

Είναι τελικά η ΠΣΕΜ ανεξάρτητη ή κομματικό τσιφλίκι; Εκπροσωπεί όντως όλους τους μαθητές; Γιατί τα τελευταία χρόνια φαίνεται ότι οι αποφάσεις της αντανάκλουν τις θέσεις συγκεκριμένων κομμάτων. Οι μαθητικές παρα-

τάξεις στην Κύπρο υπόσχονται να δώσουν φωνή στους νέους, αλλά η πραγματικότητα δείχνει μια άλλη εικόνα: αντί να ενώνονται, οι νέοι μοιάζουν να απομακρύνονται, χαμένοι σε ιδέες, κομματικά χρώματα και αντιφάσεις. Η ενότητα φαίνεται να παραμένει μια υπόσχεση που ποτέ δεν εκπληρώνεται. Κάθε κίνημα υπόσχεται συμμετοχή, δράση, ενεργό πολιτότητα: αλλά μήπως στην πράξη οι νέοι χάνονται ανάμεσα σε πανό και σημαίες; Μήπως η «ενότητα» είναι μόνο μια εύφημη λέξη; Μήπως, τελικά, το βήμα για φωνή, μας την αφαιρεί εντέχνως;

Επίσκεψη στην Κρακοβία: ταξίδι αναψυχής;

Της Νέδης Κυριάκου, ΣΤ11

Στις 20 Φεβρουαρίου ξεκίνησε το πολυαναμενόμενο ταξίδι του τμήματος Γ' Λυκείου Ιστορίας κατεύθυνσης στην Κρακοβία. Κουρασμένοι από τις υποχρεώσεις μας ως τελειόφοιτοι, ήμασταν περισσότερο από ενθουσιασμένοι για αυτή την ανάσα.

Τζαζ και χιόνι σε μια μεσαιωνική πόλη

Φτάνοντας στη θαμμένη στο χιόνι Κρακοβία -θέαμα πρωτόγνωρο για τους κατοίκους της Κύπρου- πρώτη στάση μας ήταν

το εμβληματικό κάστρο Βάβελ. Η θέα μαγευτική: η μεσαιωνική παλιά πόλη κι ο ποταμός Βίστουλας με τους πολλούς κύκλους συνθέταν ένα τοπίο γραφικό. Αφού μεταφράσαμε ως φανατικοί λατινιστές όλες τις λατινικές επιγραφές του κάστρου, καταλήξαμε στην ιστορική κεντρική πλατεία με τη σκυθρωπή Βασιλική της Παναγίας, τις παλαικές άμαξες με τα αλογάκια και τα ζευγαράκια στον μήνα του μέλιτος, την ωραία αγορά με τα κεχριμπαρένια κοσμήματα. Το φρικτό κρύο αντιμετωπίστηκε με τη λιπαρή

τοπική κουζίνα και δεν μας εμπόδισε να απολαύσουμε μια τζαζ βραδιά σε ένα υπόγειο τζαζ μπαρ και μουσική στη διαπαύση στο «υπαίθριο κλαμπ» της πλατείας με τον κόσμο να χορεύει και να τραγουδά ασταμάτητα σε θερμοκρασίες υπό το μηδέν.

Τα δύσκολα

Κι από όλα αυτά τα όμορφα συναισθήματα προσγειωθήκαμε απότομα σε μια από τις πιο σκοτεινές σελίδες της ιστορίας. Προφανώς, ο κύριος λόγος διεξαγωγής αυτού του ταξιδιού δεν ήταν ο τουρισμός, αλλά η επίσκεψη στο Άουσβιτς και στο Μπικενάου. Σίγουρα, όλοι έχουμε διαβάσει για τις τραγωδίες και τα βασανιστήρια στα στρατόπεδα επισκέφθηκα, συγκλονίστηκα και συνειδητοποίησα το μέγεθος αυτής της θηριωδίας, πράγμα που αν δεν το δεις, δύσκολα μπορείς να αντιληφθείς. Οι εξαιρετικά ψυχρές θερμοκρασίες ενέτειναν την εμπειρία ακόμα πιο πολύ, καθώς συνεχώς σκεφτόμουν ότι οι στοιβαγμένοι άνθρωποι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης/εξόντωσης δεν υπέφεραν μόνο ασύλληπτα βασανιστήρια πριν πεθάνουν, αλλά και το σκληρά διαπεραστικό κρύο χωρίς ρούχα και χωρίς φαγητό.

Η απανθρωποποίηση του Ανθρώπου

Ο τεράστιος σιδηρόδρομος και το γιγαντιαίο μέγεθος του χώρου του Μπικενάου, όπου οι άνδρες έμεναν σε στάβλους και οι γυναίκες με τα παιδιά σε άθλιες εγκαταστάσεις, ενώ τα κτίσματα βρίσκονταν σε μεγάλη απόσταση το ένα από το άλλο (σε αντίθεση με το Άουσβιτς), προκάλεσε σε μένα τη μεγαλύτερη δυσφορία και εκεί μέσα μπόρεσα να φανταστώ τη φρίκη σε αυτούς τους χώρους, καθώς η ατμόσφαιρα ήταν αφόρητα βαριά και το τοπίο σαν να είχε παγώσει στον χρόνο. Ακόμα και το θέαμα άγριων πουλιών που πετούσαν ελεύθερα πάνω από το στρατόπεδο μού φάνηκε αταίριαστο. Και πιο σοκαριστικό ήταν ότι ένας από τους διοικητές είχε το σπίτι του στο Άουσβιτς, όπου ζούσε με τα παιδιά του· είχε πισίνα, μεγάλο κήπο και μπαλκόνι με θέα ... τους αποστεωμένους κρατούμενους και τα κρεματόρια.

Συγκλονιστικά ήταν και τα δωμάτια με τα προσωπικά αντικείμενα όσων έφταναν στο Άουσβιτς, ακόμα και τα παπουτσάκια των παιδιών, που μας λύγισαν, αλλά και ο χώρος στον οποίο βρισκο-

νταν δύο τόνοι (!) μαλλιών των γυναικών που είχαν οδηγηθεί στα κρεματόρια. Αυτές οι σπαρτικές, φρικιαστικές εικόνες μού προκάλεσαν αφόρητο πόνο κι αποτροπιασμό. Είναι ασύλληπτο πώς μπορεί ο άνθρωπος νους να φτάσει σε τέτοιο σημείο παράνοιας, κακίας και ψυχοπάθειας. Δεν ξέρω τι σημαίνει αυτό για την ανθρώπινη φύση και τον πολιτισμό μας.

*Είναι
ασύλληπτο
πώς μπορεί
ο άνθρωπος
να φτάσει
σε τέτοιο
σημείο
παράνοιας.*

Εάν αυτό είναι ο Άνθρωπος...

Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης αποτελούν ένα μεγάλο μάθημα, έναν τόπο ιστορίας που ο καθένας πρέπει να επισκεφθεί, για να κατανοήσει καλύτερα τη φρικαλεότητα και τα εγκλήματα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Πράγματι, ο πόλεμος αποδεικνύεται βίαιος δάσκαλος, όπως λέει κι ο Θουκυδίδης. Η επίσκεψη αυτή υπενθυμίζει στον καθένα μας την ανάγκη διατήρησης της ιστορικής μνήμης, αλλά και το καθήκον αντίστασης στην άνοδο ολοκληρωτικών καθεστώτων, στον νεοναζισμό, στον ρατσισμό και τις διακρίσεις. Μια τέτοιου είδους τραγωδία δεν πρέπει να επαναληφθεί. Δυστυχώς όμως, ο άνθρωπος δεν φαίνεται να διδάσκεται από τον πόνο του παρελθόντος. Σε έναν κόσμο όπου ξεσπούν συνέχεια πόλεμοι, όπου κυβερνούν τις μεγαλύτερες δυνάμεις ηγέτες επικίνδυνοι για την ανθρωπότητα, όπου κόμματα ακραία πλησιάζουν στην εξουσία, όπου οι βαρβαρικοί πύραυλοι φτάνουν μέχρι την αυλή μας, δυσκολεύομαι να διατηρήσω την αισιοδοξία μου ότι η ιστορία δεν θα επαναληφθεί.

Ο Μικρός Ήρωας

Έρχεται στα Μουσεία του Παγκυπρίου σε μια εποχή που χρειαζόμαστε ήρωες.

Του Νικόλα Μπέη, Δ11

Μια ξεχωριστή έκθεση με τίτλο «Μικρός Ήρωας: 72 χρόνια αντίστασης στον χρόνο» αφιερωμένη στο περιοδικό «Μικρός Ήρωας» φιλοξενείται στα Μουσεία του Παγκυπρίου. Τα εγκαίνια της έκθεσης έγιναν την Τετάρτη, 25 Φεβρουαρίου 2026. Η διοργάνωση της έκθεσης αποτέλεσε συνεργασία έξι φορέων που ένωσαν τις δυνάμεις τους για την ανάδειξη της ιστορίας και της πολιτιστικής επίδρασης του ελληνικού περιοδικού «Μικρός Ήρωας»: του Ιδρύματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α, που παρείχε σπάνια τεύχη και υλικό από τις συλλογές του, του Ινστιτούτου Interstellar, του Οργανισμού «Παιδικό Μουσείο Κύπρου», των εκδόσεων «Μικρός Ήρωας», του Σχολείου μας και της Εφορείας του. Στην έκθεση εκτέθηκαν συλλεκτικά τεύχη του Μικρού Ήρωα, μικρά αντικείμενα που χάριζε το περιοδικό στους αναγνώστες του και έργα 45 Ελλήνων καλλιτεχνών που δημιουργήθηκαν το 2023 με αφορμή τη συμπλήρωση των 70 χρόνων από την πρώτη έκδοση του περιοδικού.

Ποιος είναι ο Μικρός Ήρωας;

Ο Στέλιος Ανεμοδουράς ήταν δημοσιογράφος, εκδότης και συγγραφέας του περιοδικού/κόμικς «Ο Μικρός Ήρωας» που αφηγείται τις περιπέτειες μιας παρέας παιδιών που πολεμούν τους κατακτητές κατά τη διάρ-

Οι Άγγλοι απαγόρευσαν την κυκλοφορία του περιοδικού, για να μειώσουν την αντίσταση στην Κύπρο.

κεια της γερμανικής κατοχής. Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1953 κι αγαπήθηκε ιδιαίτερα από το νεανικό κοινό της επο-

χής. Κυκλοφόρησαν συνολικά 798 τεύχη μέχρι το 1968, όταν η κυκλοφορία του περιοδικού αναστάλη λόγω της επιβολής του δικτατορικού καθεστώτος. Το 2023 συμπληρώθηκαν 70 χρόνια από την ημερομηνία της πρώτης κυκλοφορίας του περιοδικού.

Οι ιστορίες συνδυάζουν δράση και αγωνία, παρουσιάζοντας πρότυπα θάρρους, αυτοθυσίας και φιλίας. Γνωστός ως «ο Μικρός ήρωας», ο Γιώργος Θαλάσσης, ή αλλιώς παιδί-φάντασμα, ο φόβος κι ο τρόμος των Γερμανών, των Ιταλών, των Ιαπώνων και των Βουλγάρων ήταν ο πρωταγωνιστής στα τεύχη του Στέλιου Ανεμοδουρά στη μεταπολεμική Ελλάδα. Το παιδί-φάντασμα δεν ήταν ένα συνηθισμένο παιδί της ηλικίας του –ήταν, με τα σημερινά δεδομένα, ένας υπερήρωας. Τσάκιζε τους κακούς: τη Φροϊλάν "X", τον "Σεϊτάν Αλαμάν", αμφότερους Γερμανούς(!), τον επονομαζόμενο "Βάτραχο" και τον Ιάπωνα κατάσκοπο Γιαμασούκο Κοτούλα! Έλυνε δύσκολους

γρίφους, εξόντωνε τους κακούς με πολεμικές τέχνες, πιλόταρε ακόμα και αεροπλάνα. Μαζί με τους φίλους του, τον Σπίθα και την Κατερίνα, και με άλλους χαρακτήρες που εμφανίζονταν σε κάθε τεύχος, μπλέκονταν σε διάφορες φανταστικές περιπέτειες που εξήπταν τη φαντασία μικρών και μεγάλων αναγνωστών σε μια εποχή πολύ δύσκολη, όταν η Ελλάδα βγαίνει τραυματισμένη από τον πόλεμο και τον εμφύλιο που ακολουθεί. Μια εποχή που δεν πρόσφερε σχεδόν καθόλου αναγνωστικά ή οπτικά ερεθίσματα.

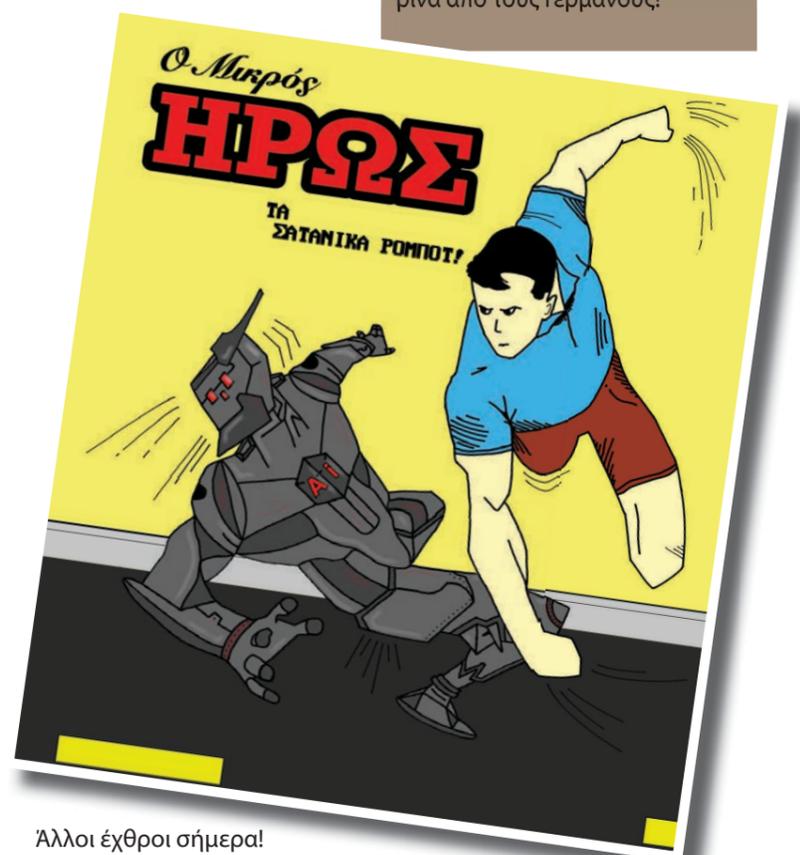
Εκεί που η φαντασία συναντά την ιστορία

Ο Μικρός Ήρωας συνομίλησε με τα ιστορικά γεγονότα, δημιούργησε ισχυρά πρότυπα και καθιερώθηκε ως εμβληματικό έντυπο της ελληνικής ποπ εκδοτικής ιστορίας. Παραμένει σημαντικός όχι μόνο για τη λογοτεχνική και ιστορική του αξία, αλλά και για τα διαχρονικά του μηνύματα. Σε μια εποχή όπου πολιτικά φαντάσματα τα οποία ήταν θαμμένα για δεκαετίες αναδύονται ξανά στον δυτικό κόσμο, το πρότυπο της συνεργασίας και της αντίστασης ενάντια σε ό,τι απειλεί την ελευθερία και τη δικαιοσύνη αποκτά ένα επίκαιρο νόημα. Ακόμη ένα γεγονός που κάνει τον Μικρό Ήρωα πλούσιο κομμάτι της ιστορίας είναι και ο λόγος του. Στη σημερινή εποχή κάθε εικόνα παραδίδεται έτοιμη μέσω μιας οθόνης νεκρώνοντας τη φαντασία, όμως τότε κάθε λέξη από τις σελίδες του βιβλίου έπαιρνε ζωή μέσα στη φαντασία του αναγνώστη.

Και Κύπριος ήρωας!

Στο τεύχος 144 του Μικρού Ήρωα κάνει την εμφάνισή του για πρώτη φορά ο Νίκος Γαλανός (Νίκος από τη νίκη και Γαλανός, ομόχρωμος του Θαλάσση), το «Ηρωικό παιδί της Κύπρου», ένα ξανθό Κυπριωτόπουλο συνομήλικό του Γιώργου Θαλάσση, ο οποίος εντάσσεται στην παρέα του παιδιού-φαντάσματος. Μέσω αυτού του χαρακτήρα ο Στέλιος Ανεμοδουράς μπορούσε να περάσει μηνύματα ομοψυχίας και συμπαράστασης στα παιδιά της Κύπρου, τα οποία τότε υπέφεραν τα δεινά της Αγγλικής κατοχής και μάχονταν για τη δική τους απελευθέρωση. Μέσα στα βιβλία του Μικρού Ήρωα οι «Γερμανοί» έγιναν «Άγγλοι» και ο παραλληλισμός ήταν φανερός. Ο Γιώργος Θαλάσσης θα σώσει τον Τσώρτσιλ κι όταν εκείνος τον ρωτάει τι θέλει για αμοιβή, ο Μικρός Ήρωας απαντά: «Την Κύπρο!» Οι Άγγλοι απαγόρευσαν την κυκλοφορία του περιοδικού, προσπαθώντας να μειώσουν ακόμα πιο πολύ την αντίσταση στην Κύπρο. Ο συγγραφέας μετά από ένα τεύχος, όπου παρουσίαζε τον Άγγλο αξιωματικό ύποπτο για προδοσία, κι ένα παρ' ολίγον διπλωματικό επεισόδιο μεταξύ Ελλάδας και Μ. Βρετανίας, αναγκάστηκε να υποχωρήσει: ο Νίκος Γαλανός έπρεπε να αποσυρθεί και πράγματι έφυγε με έναν ηρωικό θάνατο, για να σώσει τον Θαλάσση και την Κατερίνα από τους Γερμανούς!

Άλλοι έχθροι σήμερα!
Σκίτσο της Λυδίας Ματθαίου, ΣΤ11

ΤΑΣΟΥΛΑ ΧΑΤΖΗΤΟΦΗ

“Η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι εμπόρευμα”

Της Νέδης Κυριάκου, ΣΤ11. Φωτογραφία από το αρχείο της Τασούλας Χατζητοφή.

Η Τασούλα Χατζητοφή είναι μία γυναίκα με δύναμη. Είναι το πρώτο που αντιλαμβάνεται κανείς, όταν την γνωρίσει. Όταν διαβάσει και το βιογραφικό της, καταλαβαίνει ότι έχει ζήσει μια ζωή μυθιστορηματική: Πρόσφυγας από την Αμμόχωστο, φοιτήτρια πληροφορικής στην Αγγλία, η νεότερη και πρώτη γυναίκα επίτιμη Πρόξενος της Κύπρου στην Ολλανδία μόλις στα 27 της, ο ιθύνων νους της «Υπόθεσης Μονάχου» για την ανάκτηση κλεμμένων πολιτιστικών θησαυρών της Κύπρου αξίας άνω των 60 εκατομμυρίων δολαρίων, επιχειρηματίας στην Ολλανδία, ιδρύτρια του “Walk of Truth” και του “Hadjitofi Foundation”, παραμένει σήμερα μια γενναία ανεξάρτητη φωνή στην υπηρεσία της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας. Αμέσως της ζήτησα να μας μιλήσει για τη δράση της.

Μιλήστε μου για την υπόθεση του διαβόητου Aydin Dikmen.

Μετά την εισβολή στην Κύπρο το 1974, εκατοντάδες εκκλησίες και αρχαιολογικοί χώροι στις κατεχόμενες περιοχές λεηλατήθηκαν. Εικόνες αποσπάστηκαν από τέμπλα. Ψηφιδωτά με μορφές Αγίων αποτοιχίστηκαν. Τοιχογραφίες με σκηνές από τη Βίβλο αφαιρέθηκαν και πουλήθηκαν κομμάτι κομμάτι. Πρέπει να καταλάβετε το εξής: επειδή η Κύπρος παρέμεινε σχετικά ουδέτερη κατά την περίοδο της Εικονομαχίας, πολλά παλαιοχριστιανικά εικονίσματα και ψηφιδωτά διασώθηκαν από το μένος των εικονομάχων. Τα έργα αυτά ήταν εύλογα περιζήτητα. Δεν ήταν μόνο όμορφα. Ήταν σπάνιοι επιζώντες της ιστορίας. Στη διεθνή αγορά τέχνης άξιζαν εκατομμύρια.

Ο Aydin Dikmen ήταν Τούρκος αρχαιολόγος στο Μόναχο. Συνδέθηκε με την παράνομη πώληση αυτών των συλλεγμένων θησαυρών. Δρούσε μέσα σε ένα οργανωμένο διεθνές δίκτυο που προμήθευε κλεμμένη πολιτιστική κληρονομιά σε συλλέκτες, μουσεία και εμπόρους στο εξωτερικό. Το 1997 η γερμανική αστυνομία ανακάλυψε χιλιάδες κλεμμένα εκκλησιαστικά και αρχαιολογικά αντικείμενα σε ακίνητα που συνδέονταν με τον Dikmen στο Μόναχο. Η υπόθεση αυτή έγινε γνωστή ως η “υπόθεση του Μονάχου”, μία από τις μεγαλύτερες υποθέσεις λαθρεμπορίου έργων τέχνης στην Ευρώπη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η ανάκτηση αυτών των αντικειμένων ενέπλεκε κρατικές αρχές και εκκλησιαστικούς θεσμούς. Ωστόσο, πολύ πριν από την ανακάλυψη της αστυνομίας, η προσπάθεια να αποκαλυφθεί και να αντιμετωπιστεί αυτό το δίκτυο είχε ήδη ξεκινήσει.

Η Τασούλα Χατζητοφή με τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρυσόστομο Α' μπροστά σε ένα επαναπαρισμένο σπάραγμα ψηφιδωτού.

Κι εδώ μπαίνετε εσείς στο προσκήνιο;

Ναι, το 1987, δέκα χρόνια πριν από την ανακάλυψη στο Μόναχο. Τότε ήμουν 27 ετών. Έχτιζα τη ζωή μου στο εξωτερικό ως επιχειρηματίας και υπηρέτουσα ως Επίτιμη Πρόξενος της Κύπρου στην Ολλανδία. Ένας Ολλανδός έμπορος τέχνης, ο Michel van Rijn, με πλησίασε και μου πρότεινε να ενημερώσω την κυπριακή κυβέρνηση για κλεμμένα έργα τέχνης. Η ιδέα ήταν η Κύπρος να πληρώσει, για να αγοράσει τη δική της κληρονομιά! Αρνήθηκα να αποδεχτώ αυτή τη λογική. Η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι εμπόρευμα. Δεν διαπραγματεύεται με όσους κερδίζουν από την κλοπή.

Η ιστορία των ξεριζωμένων ψηφιδωτών έμοιαζε με τη δική μας.

Ενημέρωσα το Υπουργείο Εξωτερικών και το Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα. Εκείνη την εποχή πολύ λίγα ήταν γνωστά

για την έκταση της λεηλασίας στις κατεχόμενες περιοχές. Δεν υπήρχε πρόσβαση στο βόρειο μέρος του νησιού. Οι πληροφορίες ήταν περιορισμένες και αποσπασματικές. Επέμεινα ότι δεν επρόκειτο για μεμονωμένο περιστατικό. Πίεσα για νομική δράση και έρευνα. Αυτή η συνεργασία οδήγησε στην υπόθεση των ψηφιδωτών της Κανακαριάς του βου αι., μία από τις πρώτες μεγάλες διεθνείς νομικές νίκες για την επιστροφή κλεμμένων βυζαντινών ψηφιδωτών.

Πώς επηρέασε τη δράση σας η προσωπική σας εμπειρία ως πρόσφυγα;

Είμαι πρόσφυγας από την Αμμόχωστο. Έζησα τον πόλεμο. Έχασα το σπίτι μου, έπρεπε να ξαναχτίσω τη ζωή μου στο εξωτερικό. Όταν έμαθα ότι τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς είχαν αποκοπεί από μια εκκλησία του βου αιώνα και είχαν πουληθεί, δεν είδα απλώς έργα τέχνης. Είδα τον ξεριζωμό. Αυτά τα ψηφιδωτά είχαν επιβιώσει για περισσότερο από χίλια χρόνια. Είχαν επιβιώσει από την Εικονομαχία, από τους κατακτητές. Κι αφαιρέθηκαν βίαια στη δική μας εποχή και πουλήθηκαν. Η ιστορία τους έμοιαζε με τη δική μας. Εμείς ξεριζωθήκαμε από τα σπίτια μας και σκορπιστήκαμε σε διάφορα μέρη του κόσμου. Εκείνα ξεριζώθηκαν από τους τοίχους τους και σκορπίστηκαν σε συλλογές.

Αντιμετωπίσατε κίνδυνο εξαιτίας των ενεργειών σας;

Ναι. Το λαθρεμπόριο έργων τέχνης περιλαμβάνει ισχυρά οικονομικά συμφέροντα και διεθνή δίκτυα. Ήμουν νέα. Δεν είχα θεσμική εξουσία. Όμως η σιωπή θα με καθιστούσε συνένοχη. Δεν επρόκειτο για ηρωισμό. Επρόκειτο για ευθύνη.

Η σιωπή θα με καθιστούσε συνένοχη.

Πιστεύετε ότι γίνονται σήμερα αρκετά για την επιστροφή των κλεμμένων θησαυρών;

Σημαντικές προσπάθειες έχουν γίνει με τα χρόνια. Νομικές υποθέσεις κερδήθηκαν. Αντικείμενα επαναπαρίστηκαν. Η διεθνής συνεργασία βελτιώθηκε. Όμως το λαθρεμπόριο τέχνης παραμένει μια παγκόσμια βιομηχανία. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς απαιτεί συνεχή επαγρύπνηση, ισχυρές νομικές στρατηγικές, διεθνή συνεργασία κι επιμονή πολλών χρόνων. Σήμερα υπάρχει σίγουρα μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση για την καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς και τον εντοπισμό κλεμμένων έργων τέχνης. Με το διαδίκτυο και

τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η παρακολούθηση είναι πολύ ευκολότερη από ό,τι την εποχή που εργαζόμασταν με φαξ και ταχυδρομείο.

Ποια είναι η άποψή σας για όσους αγοράζουν κλεμμένες αρχαιότητες;

Πρόκειται πρωτίστως για ηθικό ζήτημα: Μπορεί ένα άτομο να κατέχει τίτλους ιδιοκτησίας για μια αρχαιότητα που ανήκει στην ανθρωπότητα; Ακόμη και όταν οι αγοραστές ισχυρίζονται ότι δεν γνώριζαν πως ένα αντικείμενο ήταν κλεμμένο, η ζήτηση για σπάνιες αρχαιότητες ενισχύει τη λεηλασία. Το κέρδος ενθαρρύνει την καταστροφή. Η πολιτιστική κληρονομιά δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως πολυτελές εμπόρευμα. Η επιστροφή της πρέπει να βασίζεται στη δικαιοσύνη και όχι στη διαπραγμάτευση.

Και μια τελευταία κουβέντα;

Η ιστορία για εμένα δεν είναι αφηρημένη έννοια. Διαμορφώνει την ταυτότητα, το αίσθημα του ανήκειν, την αξιοπρέπεια. Ως παιδί του πολέμου και χωρίς τη δυνατότητα να επιστρέψω στο σπίτι μου στην Αμμόχωστο, άρχισα να φέρνω κομμάτι κομμάτι πίσω στην πατρίδα τουλάχιστον τη σπαραγμένη πολιτιστική μας κληρονομιά. Ένα άτομο μπορεί να ξεκινήσει ένα κίνημα. Μια γενιά πρέπει να το συνεχίσει.

Η Κύπρος στο ... Παρίσι

Κυπριακές αρχαιότητες στο Λούβρο και στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας

Της Δάφνης Ιωαννίδου, Ε11

Πήλινος πολεμιστής από ένα αρχαίο ιερό κοντά στο κατεχόμενο χωριό Αγία Ειρήνη στη Μόρφου (650-560 π.Χ.). Με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, οι επισκέπτες του Λούβρου έχουν την ευκαιρία να τον ακούσουν να "τραγουδά" μαζί με έναν δεύτερο πολεμιστή το παραδοσιακό κυπριακό τραγούδι "Τέσσερα τζαι τέσσερα" που ηχογραφήθηκε από τη χορωδία Amalgamation. Εικόνα: Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου. Ψηφιακή εικαστική παρέμβαση: Λυδία Ματθαίου, ΣΤ11.

Δεκάεξι σπάνιες κυπριακές αρχαιότητες, προσωρινά παραχωρημένες από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, επανασυνδέθηκαν στον ίδιο χώρο με ομόρριζά τους έργα. Μορφές από πικρόλιθο και πήλινα αναθηματικά ειδώλια της Χαλκολιθικής περιόδου και της Εποχής του Χαλκού τοποθετήθηκαν με φροντίδα πλάι στις κυπριακές αρχαιότητες της μόνιμης συλλογής του Μουσείου του Λούβρου (πάνω από 4000 αντικείμενα), ανασυνθέτοντας την ενότητα που ο χρόνος και η ανθρωπίνη παρέμβαση είχαν διασπάσει.

Η έκθεση συνοδεύεται από την επιστημονική έκδοση με τίτλο «Η Κύπρος στο Λούβρο». Πρόκειται για έναν τόμο που εκδόθηκε σε τρεις γλώσσες (ελληνικά, γαλλικά και αγγλικά) με τη συμβολή δεκάδων επιστημόνων και στόχο έχει την παρουσίαση διαφορετικών πτυχών της έκθεσης και της κυπριακής αρχαιολογίας ευρύτερα. Μέσω

του αφηγηματικού σχήματος της έκθεσης αναδεικνύεται και η συμβολή των γαλλικών αρχαιολογικών αποστολών στην Κύπρο ήδη από τον 19ο αι., των οποίων το έργο διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην προβολή του αρχαίου πολιτισμού της Κύπρου.

Μία βιωματική εμπειρία

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία της έκθεσης είναι η χρήση σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών. Μέσω διαδραστικών οθονών, τρισδιάστατων αναπαραστάσεων και εμπειριών επαυξημένης πραγματικότητας οι επισκέπτες μπορούν να έρθουν σε επαφή με πτυχές της αρχαίας ζωής, γραφής και γλώσσας. Αναδύονται στοιχεία για τις λατρευτικές πρακτικές, τα δίκτυα ανταλλαγών, την ιατρική γνώση, αλλά και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Επιπλέον, η έκθεση εμπλουτίζεται με νεοελληνική ποίηση και παραδοσιακά κυπριακά

τραγούδια. Συγκεκριμένα, οι επισκέπτες μπορούν, μέσω του κινητού τους, να δουν στην οθόνη τους διάσημα αγάλματα του Λούβρου να ... απαγγέλλουν πέντε ποιήματα του Σεφέρη με θέμα την Κύπρο σε τρεις γλώσσες, στα γαλλικά, στα αγγλικά και στα ελληνικά. Μαζί με τα ειδώλια της Ύστερης Εποχής του Χαλκού που απεικονίζουν μητέρες με τα παιδιά τους, ο επισκέπτης μπορεί να ακούσει μέσω ψηφιακών εφαρμογών τα παραδοσιακά νανουρίσματα «Του καλού μου γιου τον γάμο» και το «Αγία Μαρίνα τζαι τζυρά» από τη γυναίκα χορωδία Amalgamation. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης, θα ακούγονται στο Λούβρο και άλλα κυπριακά τραγούδια όπως το «Τέσσερα τζαι τέσσερα», «Το γιασεμίν» κ.ά., ενώ θα διοργανώνονται και δημόσιες διαλέξεις.

Η Κύπρος και στην ΒnF

Παράλληλα με την έκθεση στο Λούβρο, πραγματοποιείται έκ-

«Η Κύπρος στο Λούβρο»

Πολιτιστικό Πρόγραμμα της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συνεργάτες:

Υφυπουργείο Πολιτισμού Κύπρου
Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κέντρο Αριστείας CYENS
Μουσείο του Λούβρου

Εγκαίνια έκθεσης:

10 Φεβρουαρίου 2026 από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη

Παρευρέθηκαν:

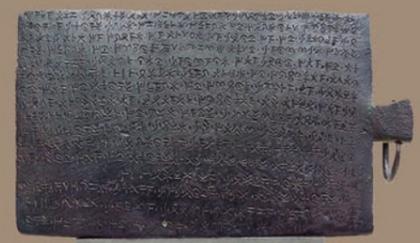
η Πρώτη Κυρία της Γαλλίας Brigitte Macron
η Υπουργός Πολιτισμού της Γαλλίας Rachida Dati
ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO Δρ Khaled El-Enany

θεση και στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας με τίτλο «Chypre à la Bibliothèque nationale de France (BnF)», της οποίας τα εγκαίνια έγιναν παρουσία του Προέδρου της Γαλλίας Emmanuel Macron. Η έκθεση αυτή παρουσιάζει την Κύπρο μέσα στους αιώνες και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε από τους Γάλλους. Ανάμεσα στα εκθέματα συγκαταλέγεται η περίφημη χάλκινη επιγραφή του Ιδαλίου, μοναδική πηγή πληροφοριών για τη λειτουργία των θεσμών στην αρχαία Κύπρο. Επιπρόσθετα, τα χαρακτηριστικά του ζωγράφου Λουί-Φρανσουά Κασάς και εικόνες του 17ου και 18ου αιώνα αναδεικνύουν τη σημασία της ορθόδοξης βυζαντινής παράδοσης στη διαμόρφωση της κυπριακής ταυτότητας.

Όχι μόνο πολιτιστικές εκδηλώσεις βιτρίνας

Αυτές οι εκθέσεις δεν είναι απλώς μια πολιτιστική εμπειρία. Είναι μια πρόσκληση να αναλογιστούμε την ιστορία μας μέσα στο ευρύτερο ευρωπαϊκό συγκείμενο, να εκτιμήσουμε την αξία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, να συνδεθούμε με την ταυτότητα και τις ρίζες μας. Τέλος, η παρουσία της Κύπρου σε χώρους διεθνούς εμβέλειας, όπως το Λούβρο και η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, αποτελεί αμφίδρομη τιμή, τόσο για την Κύπρο όσο και για τους φιλοξενούντες θεσμούς των οποίων το γεωγραφικό, ιστορικό και πολιτιστικό αποτύπωμα εμπλουτίζεται.

Το εκτενέστερο και αρτιότερο κείμενο κυπροσυλλαβικής γραφής

Η ενεπίγραφη πινακίδα από το αρχαίο Ιδάλιο (γνωστή και ως «Πινακίδα του Ιδαλίου») χρονολογείται στο πρώτο τέταρτο του 5ου αι. π.Χ. και φέρει το εκτενέστερο και αρτιότερο κείμενο κυπροσυλλαβικής γραφής. Ο βασιλιάς αντί αμοιβής παραχωρεί γη στους γιατρούς που κλήθηκαν να περιθάλψουν τραυματίες μιας μάχης (που μπορεί να συνδεθεί με την ιωνική επανάσταση και την επανάσταση των Κυπρίων εναντίον των Περσών το 499/498 π.Χ.): «Όταν οι Μήδοι και οι Κιτιείς πολιορκούσαν την πόλη Ιδάλιο, τη χρονιά του Φιλόκυπρου, γιου του Ονασαγόρα, ο βασιλιάς Στασίκυπρος και η πόλη – οι Ιδαλιείς – είχαν καλέσει τον ιατρό Ονάσιλο, γιο του Ονασίκυπρου, καθώς και τους αδελφούς του, για να περιθάλψουν τους ανθρώπους που τραυματίστηκαν στη μάχη, χωρίς πληρωμή. Κι έτσι, ο βασιλιάς και η πόλη έδωσαν στον Ονάσιλο από τη γη του βασιλιά... το κομμάτι γης που συνορεύει με το περιβόλι του Αμενία...»

Η Πινακίδα βρέθηκε στο σημερινό Δάλι λίγο πριν από το 1850. Με μεσολάβηση του καγκελάρου του Γαλλικού προξενίου στη Βηρυτό Péretié, η Πινακίδα πωλήθηκε στον Γάλλο δούκα Honoré Théodoris Albert de Luynes, που την δώρισε στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, όπου εκτίθεται μέχρι σήμερα. Στο Μουσείο Αρχαίου Ιδαλίου εκτίθεται αντίγραφο της Πινακίδας, φωτογραφία του οποίου δημοσιεύεται πιο πάνω, με σχετική άδεια.

Νεοελληνική απόδοση του κειμένου της Πινακίδας του Ιδαλίου: Άννα Γεωργιάδου. <https://kyrioscharacter.eie.gr/el/>

Η Κύπρος σε βαθιά νερά

Είναι η Προεδρία μόνο ανιαρή Γραφειοκρατία;

Του Νικόλα Γκρίντα, Δ11

Η Κύπρος φέτος θα έχει την υποχρέωση της λειτουργίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο είναι ο συννομοθέτης της νομοθετικής εξουσίας της Ε.Ε. μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σε αντίθεση, όμως, με το Ευρωκοινοβούλιο, η Προεδρία δεν είναι υπεύθυνη για την ψήφιση νόμων πανευρωπαϊκά, αλλά για την ανιαρή δουλειά της οργάνωσης και της προεδρίας όλων των συνεδριάσεων του Συμβουλίου. Μια συνηθισμένη παρανόηση είναι ότι κάθε χώρα που αναλαμβάνει τη θέση αυτή γίνεται πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως η Ε.Ε. δεν έχει καν πρόεδρο, καθώς ακολουθεί κοινοβουλευτικό σύστημα και η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πρόεδρος Κομισιόν), Ursula von der Leyen, είναι με πάρα πολύ απλά λόγια η πρωθυπουργός της Ε.Ε.

Αν και ο ρόλος της Προεδρίας του Συμβουλίου δεν είναι τόσο κομβικός, πάλι υπαγορεύει καθήκοντα: η προεδρεύουσα χώρα αποφασίζει τη σειρά με την οποία συζητούνται τα θέματα των συνεδριών και έτσι καθορίζει προτεραιότητες και ατζέντες, λειτουργεί ως ουδέτερος μεσολαβητής μεταξύ των κρατών μελών, διαπραγματεύεται συμβιβασμούς, εκπροσωπεί το Συμβούλιο στις συνομιλίες με το Ευρωκοινοβούλιο και την Επιτροπή και διασφαλίζει ομαλότη-

τα στη συνέχεια της νομοθεσίας της Ε.Ε. Έχοντας αυτά τα κυρίως γραφειοκρατικά καθήκοντα, η κάθε χώρα-πρόεδρος έχει ένα περιθώριο να επικεντρωθεί στα θέματα τα οποία η ίδια θεωρεί

NATO"). Ακόμα, η Κύπρος θέλει να αναπτύξει την ανταγωνιστικότητα στον οικονομικό κόσμο, να άρει περιορισμούς στις εταιρείες και να εμβαθύνει στις κεφαλαιαγορές. Αναφέρεται και η

έδρου που φέρονται να συμμετέχουν σε συζητήσεις με ιδιώτες επενδυτές για χρηματοδότηση «κάτω από το τραπέζι» της επόμενης προεκλογικής εκστρατείας του Προέδρου με πιθανό

μπορέσει να ανταποκριθεί στις ανάγκες της Ε.Ε. αυτή τη στιγμή, με το πολιτικό σοκ που έχει δημιουργηθεί από την εχθρική προς την Ε.Ε. πολιτική των ΗΠΑ του Trump. Μπορεί ο Νίκος Χριστοδουλίδης να συνεργαστεί με την Ursula von der Leyen, ώστε όχι μόνο να αντιμετωπίσουν τις ιμπεριαλιστικές τάσεις των Ηνωμένων Πολιτειών, τα "...νταηλίκια των ισχυρών", όπως είπε ο Macron, αλλά και να εδραιώσουν μια καινούργια παγκόσμια συνεργασία, όπως αυτή που προωθεί ο Mark Carney, πρωθυπουργός του Καναδά;

Μπορεί η Κύπρος να ενώσει όλους τους Ευρωπαίους μέσω της Προεδρίας του Συμβουλίου, ώστε να εξασφαλιστεί ομοιομορφία νομοθεσίας στην Ε.Ε. και κοινοί στόχοι; Μπορεί να υψώσει το ανίστημα της εναντίον Ευρωπαίων ηγετών που πάνε κόντρα στην ευρωπαϊκή συνεργασία με τις φασιστικές τους τάσεις όπως ο Viktor Orbán;

Με λίγα λόγια η Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. δεν φαίνεται να μπορεί να αποδώσει παραπάνω από τα ανιαρά γραφειοκρατικά καθήκοντα του αξιώματος και το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις επείγουσες και σοβαρότατες ανάγκες της Ευρώπης στη συγκεκριμένη συγκυρία.

Μπορεί η Κύπρος να ενώσει όλους τους Ευρωπαίους μέσω της Προεδρίας του Συμβουλίου, για να αντιμετωπίσουν τα "...νταηλίκια των ισχυρών" και να εδραιώσουν μια καινούργια παγκόσμια συνεργασία;

πιο σημαντικά και πιο κρίσιμα.

Η δική μας ατζέντα

Έτσι και η Κύπρος αναλαμβάνοντας την Προεδρία έχει θέσει τις προτεραιότητές της, οι οποίες έχουν ως κύριο άξονα την αυτονομία. Η Κύπρος δίνει έμφαση στην άμυνα της Ε.Ε. καθώς και του NATO (αν και δεν είναι κράτος-μέλος του τελευταίου. Ωστόσο, ο ίδιος ο Πρόεδρος της Κύπρου Νίκος Χριστοδουλίδης έχει δείξει ξεκάθαρα ότι είναι πανέτοιμος να ενταχθεί η Κύπρος στο NATO, λέγοντας "Αν μπορούσα, θα έκανα αύριο πρωί αίτηση, για να μπει η Κύπρος στο

θέληση να ανοιχτεί περαιτέρω η Ε.Ε. σε γειτονικά και άλλα κράτη κυρίως σε εμπορικό αλλά και σε καθαρά διπλωματικό πεδίο για την ενίσχυση της Ουκρανίας. Τέλος, γίνεται λόγος για ανάπτυξη προγραμμάτων κοινωνικής ευημερίας, φυλετικής ισότητας, ανάπτυξης της υγείας και δίνεται έμφαση στις ανάγκες των νέων.

Καλά θα πάει κι αυτό...

Όσο ωραίες και αν ακούγονται οι προτάσεις αυτές, το χαρτί στο οποίο είναι τυπωμένες έχει τον λεκέ του σκανδάλου εναντίον συνεργατών του Κύπριου Προ-

αντάλλαγμα την προώθηση εθνικής για τα συμφέροντά τους νομοθεσίας. Και γεννιούνται εύλογα τα ερωτήματα: "Πώς μπορεί να εμπιστευτεί κάποιος την Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. στον Κύπριο Πρόεδρο, αν το περιβάλλον του φέρεται να είναι ήδη προκατειλημμένο; Οι προτεραιότητες που προωθούνται είναι όντως της Κύπρου ή «έβαλαν το χεράκι τους» κάποιος άλλο;

Ακόμα, όμως, κι αν αγνοήσουμε το σκάνδαλο και τα υπονοούμενά του, δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι η Κύπρος θα

Στο τιμόνι της Ευρώπης

Την ώρα των δύσκολων αποφάσεων και των άμεσων επιπτώσεων.

Της Καλλιρόης Μιχαήλ, E31 και της Κάλιας Γρηγορίου, E33

Με την έναρξη της νέας χρονιάς 2026 η Κύπρος ανέλαβε την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαδεχόμενη τη Δανία. Στο πλαίσιο της Προεδρίας, λειτουργοί από όλα τα Υπουργεία Παιδείας των χωρών της Ε.Ε. επισκέφθηκαν τον Φεβρουάριο την Κύπρο και ξεναγήθηκαν στο Παγκύπριον Γυμνάσιον στο πλαίσιο της καθιερωμένης Ημέρας Γνωριμίας "Εφ' όλης της ύλης", που διοργανώνει κάθε χρόνο το Σχολείο και είναι ανοιχτή στο κοινό. Η παρουσία τους αποτέλεσε μεγάλη τιμή για το Σχολείο, αναδεικνύοντας τη σημασία της συμμετοχής των μαθητών σε πρωτοβουλίες που συνδέουν την εκπαίδευση με τον δημόσιο βίο.

Στο πρώτο εξάμηνο του 2026, η Κύπρος στην Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. έχει μπροστά της πραγματικές προκλήσεις. Η ευρωπαϊκή ασφάλεια, η μετανάστευση, η στρατηγική αυτονομία και οι σχέσεις με διεθνείς οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ είναι ζητήματα που απαιτούν όχι μόνο συντονισμό αλλά και πολιτική συναίνεση, στοιχείο που δεν είναι πάντα εύκολο μέσα σε έναν τόσο ευρύ πολιτικό χώρο.

Αμήχανες στιγμές

Κατά την ομολογουμένως εντυπωσιακή τελετή ανάληψης της Προεδρίας, η παρουσία του Προέδρου της Ουκρανίας, Βολοντιμίρ Ζελένσκι, υπογράμμισε την υποστήριξη της Ε.Ε. προς την Ουκρανία ενάντια στη ρωσική εισβολή και την ανάγκη για αλληλεγγύη. Ωστόσο, σε κάποιες κυπριακές πολιτικές και κοινωνικές συζητήσεις εκφράστηκε δυσaréσκεια, γιατί σε επίσημες τουλάχιστον ανακοινώσεις δεν περιλήφθηκε ρητή καταδίκη της παρατεταμένης κατοχής του βόρειου τμήματος της Κύπρου από την Τουρκία, ένα πρόβλημα που παραμένει ανοικτό εδώ και δεκαετίες παρά τις πολλαπλές προσπάθειες επίλυσής του.

Αυτό γεννά ερωτήματα όπως: Μπορεί μια χώρα της Ευρώπης να μιλά για διεθνές δίκαιο και εισβολή, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη αντίστοιχες περιπτώσεις εντός της Ε.Ε.; Ή πώς ισορροπεί κανείς ανάμεσα στη στήριξη προς έναν λαό και στις ευαισθησίες ενός άλλου κράτους-μέλους που βιώνει μια δική του συνεχιζόμενη βίαιη διχοτόμηση; Αυτά τα ερωτήματα αποδεικνύουν ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό πεδίο δεν είναι μονοσήμαντο και ότι οι προσδοκίες κάθε κοινωνίας εντός της Ένωσης διαφέρουν και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη με σεβασμό και ενσυναίσθηση.

Παράλληλα, η Προεδρία σκιάστηκε και από ένα σκάνδαλο που ξέσπασε από τη διαδρομή ενός βίντεο στην πλατφόρμα X (πρώην Twitter), στο οποίο εμφανίζονται στελέχη της κυβέρνησης να συζητούν κατά πόσο μπορούν να εξασφαλίσουν παράτυπη χρηματοδότηση της προεκλογικής εκστρατείας του Προέδρου από επιχειρηματίες έναντι ευνόμων υποπτων ανταλλαγμάτων. Η κυβέρνηση χαρακτήρισε το υλικό κακόβουλο μοντάζ ή "υβριδική επίθεση", ρωσικό δάκτυλο, πιθανόν με στόχο να πλήξει την αξιοπιστία της χώρας ενόψει της Προεδρίας.

Οι ευθύνες

Τούτων λεχθέντων, η Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την Κύπρο να αναδείξει το Κυπριακό στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Μέσα από αυτήν, η χώρα μπορεί να φέρει στο προσκήνιο την παρατεταμένη κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου, να υπενθυμίσει τις διεθνείς δεσμεύσεις και να ευαισθητοποιήσει τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάγκη στήριξης και συνδρομής. Η θέση αυτή δεν είναι απλώς θέμα προβολής· είναι η στιγμή όπου η Κύπρος μπορεί να δείξει την αποφασιστικότητά της, να θέσει ξεκάθαρα τα ζητήματα κυριαρχίας και να αναδείξει τη σημασία της ειρήνης και της δικαιοσύνης στην περιοχή. Είναι επίσης μια ευκαιρία να δημιουργηθούν συμμαχίες και να προαχθεί η συνεργασία με άλλες χώρες, ώστε τα αιτήματα της Κύπρου να βρουν πραγματικό αντίκρισμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Προεδρία στη σημερινή ανάσταση διεθνή σκηνή δεν είναι εύκολη υπόθεση: όταν εκπροσωπείς 27 κράτη-μέλη, οι διαπραγματεύσεις μπορεί να αποβούν τόσο σύνθετες και κρίσιμες που μπορεί να χρειαστεί ακόμα και να προσυπογράψεις ως χώρα-Πρόεδρος την "παραχώρηση" της Γροιλανδίας στις ΗΠΑ (πόσο ειρωνικό για την Κύπρο!). Ναι, είναι απρόβλεπτες και δυσχερείς οι διαπραγματεύσεις που καθορίζουν το μέλλον της Ευρώπης, υπενθυμίζοντας ότι όσο σοβαρά κι αν είναι τα θέματα, η πολιτική απαιτεί συμβιβασμούς και ψυχραιμία. Η Προεδρία καλείται να λειτουργήσει όχι ως μονοδιάστατος προωθητής πολιτικών, αλλά ως διαμεσολαβητής που φέρνει στο τραπέζι διαφορετικές φωνές και συμφέροντα, αναζητώντας κοινά αποδεκτές λύσεις, δείχνοντας τον δρόμο προς τον διάλογο, το δίκαιο, τη συνεννόηση και τη συλλογική υπευθυνότητα.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Την ώρα που σελιδώνεται η εφημερίδα μας η Κύπρος μπαίνει στο στόχαστρο πυρών από τη Μ. Ανατολή εξαιτίας της παρουσίας αγγλικών βάσεων επάνω στο νησί. Την ώρα που ηχούν οι σειρήνες, ξυπνώντας μνήμες οδυνηρές στο ημικατεχόμενο νησί μας, που εκκενώνονται περιοχές ολόκληρες, που κάνουμε ασκήσεις για αντιμετώπιση εχθρικού επεισοδίου στο Σχολείο και λαμβάνουμε μηνύματα να ετοιμάσουμε σακίδιο έκτακτης ανάγκης και να εντοπίσουμε σε εφαρμογές το κοντινότερο στο σπίτι μας καταφύγιο, ο Μακρόν και ο Μητσοτάκης σπεύδουν στη μεγαλόνησο, η Αγγλία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ισπανία στέλνουν πλοία στην προεδρεύουσα χώρα της Ευρώπης (η ειρωνεία μεταποτίστηκε),

για να προασπιστούν το ευρωπαϊκό έδαφος, ενώ τα ελληνικά πολεμικά αεροπλάνα και οι δύο ελληνικές φρεγάτες έχουν ήδη προηγηθεί. Στο άλλο άκρο της Ευρώπης ο Ισπανός πρωθυπουργός διαχωρίζει τη θέση της Ισπανίας κι αποσπάται από το άρμα όσων διευκολύνουν τις πολεμικές επιχειρήσεις στο Ιράν. Θα μπορέσει άραγε η Ευρώπη την ώρα της δοκιμασίας, των επιπτώσεων που έρχονται στην οικονομία κι όχι μόνο και των δύσκολων αποφάσεων να μιλήσει επιτέλους την ίδια γλώσσα; Κλυδωνισμοί, λοιπόν, για την Ευρώπη και για τον κόσμο ολόκληρο, καθώς η σύρραξη γενικεύεται στη Μέση Ανατολή. Υπό το κράτος ανησυχίας κι ανασφάλειας από το νοτιότερο άκρο της ηπείρου η διχοτομημένη νήσος ξανά πάνω στο κύμα της Ιστορίας ατενίζει από το τιμόνι της Ευρώπης την επόμενη ημέρα όχι και τόσο αισιόδοξα.

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΝΙΚΟΣ ΛΥΓΕΡΟΣ

“Η πολλαπλότητα είναι μοναδική και όχι το μοναδικό πολλαπλό”

Συνέντευξη με τον Έλληνα με τον υψηλότερο δείκτη νοημοσύνης.

Των Σοφίας Σινκλαίρ, Ε61 και Θεοφάνη Γρατσία, ΣΤ11. Συνέντευξη: Σοφία Σινκλαίρ, Θεοφάνης Γρατσίας, Κυπριανός Ιακώβου, Ε33.

Ο Νίκος Λυγερός ανήκει στην κατηγορία ανθρώπων που κυριαρχούνται συνεχώς από την περιέργεια. Του πήραμε συνέντευξη, όταν επισκέφθηκε το σχολείο μας τον Νοέμβριο. Ήμασταν πανέτοιμοι για μια το λιγότερο ... συναρπαστική και μαραθώνια συζήτηση, μιας κι η φήμη του ως ενός ευφυούς ανθρώπου είχε προηγηθεί! Κατά τον ίδιο, δεν έχει ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, αλλά γνώμονας της επαγγελματικής του ζωής είναι η αγάπη του για την ανθρωπότητα. Τα διάφορα επαγγέλματά του τα θεωρεί δάκτυλα του ίδιου χεριού. Άρα, η ιδέα είναι ότι η πολλαπλότητα είναι μοναδική και όχι το μοναδικό πολλαπλό!

Πολυπράγμων και πανεπιστημίων

Πάντοτε περιέργος να διδαχθεί καινούργιες γνώσεις, ασχολείται με άπειρους τομείς του κόσμου από τα μαθηματικά μέχρι και την ποίηση. Πάντοτε ετοιμόλογος να απαντήσει σε ερωτήσεις επί παντός επιστητού: περί κοινωνίας, φιλοσοφίας, αυτοκίνησης, οικονομίας, τεχνολογίας, αρχαίων ελληνικών, διαστημικών ταξιδιών κ.ά. Απλός,

άμεσος, ακούραστος, καλός ακροατής, με χιούμορ (αιχμηρό κάποτε), με πρωτότυπες –κάποτε περιέργες, πλην όμως τεκμηριωμένες απόψεις. Εννοείται ότι στην κουβέντα μας κυριάρχησε η Τ.Ν.

Η εσωγήνη νοημοσύνη

Τον βομβαρδίσαμε με ερωτήσεις: Η τεχνολογία λειτουργεί-σε έως τώρα ως βοηθός του ανθρώπου, με την καθοδήγησή του. Θα παραμείνει ο άνθρωπος το κυρίαρχο νοητικό ον στον πλανήτη ή μήπως θα τον ξεπεράσει η Τ.Ν; Στην αρχή της απάντησής του ο κ. Λυγερός επισήμανε το παράδοξο ότι η Τ.Ν. σαν ιδέα ξεκίνησε με σκοπό τη δημιουργία μιας μηχανής / βάσης πληροφοριών, η οποία θα ήταν διαφορετική από τον άνθρωπο και θα έκανε πράγματα που κάνει ο ίδιος ο άνθρωπος, όμως κατέληξε να αποτελεί κάτι που μας μοιάζει, αφού στηρίζεται στα νευρωνικά δίκτυα που αντιγράφουν τον ανθρώπινο εγκέφαλο. Υποστήριξε σθεναρά ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν αντικαθιστά τον άνθρωπο. Αντιθέτως, τον εμπλουτίζει, εξυπηρετεί την «ανάγκη» του ανθρώπου για επαφή με μία άλλη νοημοσύ-

νη κι η πλάκα είναι ότι, αντί για εξωγήνη, μάς ήρθε μια εσωγήνη νοημοσύνη που μοιράζεται

Η γενιά μας θα ζήσει την εγκατάσταση του ανθρώπου στη σελήνη και τη μετάβασή του στον Άρη.

τα ίδια θέλω με τον άνθρωπο (Ναι, η Τ.Ν. θέλει να πάει κι αυτή στον Άρη και θα πάει πρώτη, για να προετοιμάσει το ταξίδι του ανθρώπου ανά τους πλανήτες!) και διέπεται εκ κατασκευής από την αγάπη για την ανθρωπότητα διαχρονικά (κι όχι για μία συγκεκριμένη κοινωνία!).

Το ιδανικό timing για συναυλία στον Άρη

Προχωρώντας, ρωτήσαμε μήπως ο άνθρωπος απογοητευμένος από την ίδια την ανθρωπότητα, δημιουργεί τώρα μια δεύτερη νοημοσύνη η οποία θα σταθεί στα ερείπια του ανθρώπου ως η ιδανική ανθρωπότητα. Ο κ. Λυγερός έκρινε τη στάση μας απαισιόδοξη και με σωκρατικό τρόπο μάς κάλεσε να σκεφτούμε αναλογικά: «Κάναμε την αστροναυτική, γιατί ήμασταν απογοητευμένοι που ζούμε πάνω στο έδαφος;», «Κάναμε την αεροναυτική, επειδή ήμασταν απογοητευμένοι που είμαστε πάνω στη γη;», «Ο Κολόμβος ανακάλυψε την Αμερική, επειδή ήταν απογοητευμένος από την Ευρώπη;» Γεννηθήκαμε σε μία κούνια, αλλά δεν ζούμε όλη μας τη ζωή σε αυτή την κούνια. Η επιθυμία για μεγαλύτερη ελευθερία, για επέκταση του φυσικού χώρου σε άλλες διαστάσεις και για δραστηριότητα πιο εμπλουτισμένη –κι όχι η απογοήτευση– είναι ο πραγματικός λόγος που ο άνθρωπος ωθείται προς την ανάπτυξη του μέσω της Τ.Ν. Ο κ. Λυγερός πρόέβλεψε, μάλιστα, ότι η δική μας γενιά θα ζήσει με τη συνδρομή της Τ.Ν. την εγκατάσταση του ανθρω-

που στη Σελήνη και τη μετάβασή του στον Άρη! Ο Άρης θα είναι η δεύτερη γη. Κι ίσως, αφού προσαρτωθούμε, παίξουμε και μουσική στον Άρη, αφού η ατμόσφαιρά του επιτρέπει να ακούγονται οι ήχοι. Ο Άρης δεν είναι βουβός, όπως η Σελήνη!

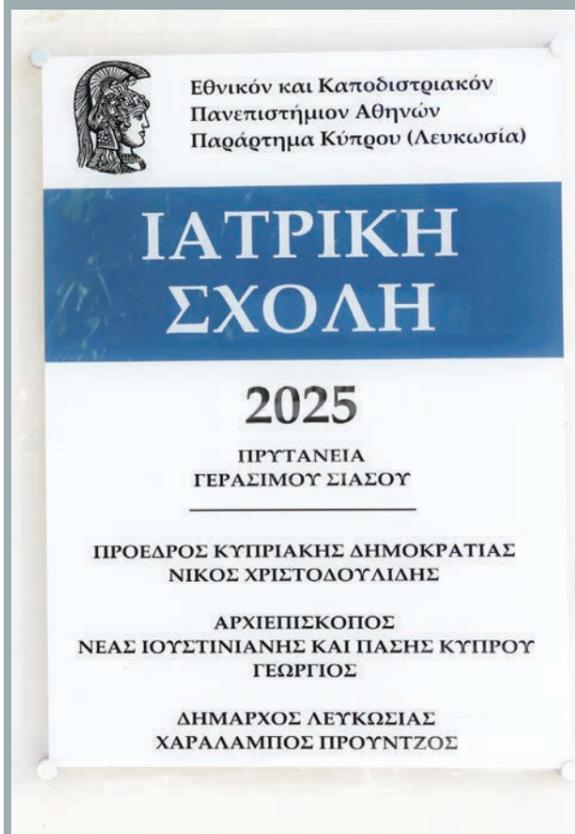
Ανάγκη του ανθρώπου: ο εμπλουτισμός

Στη συνέχεια, τον ρωτήσαμε αν θα μπορέσει να επιβιώσει το δημιουργικό πνεύμα και η τέχνη, ειδικότερα στον τομέα της μουσικής, όταν εμφανιστεί ένα θυγατρικό σύστημα που να μην θα βασίζεται στην υφιστάμενη ανθρώπινη μουσική, αλλά δεν θα είναι δημιουργημένο ανθρώπινο. Ο κ. Λυγερός επέστρεψε στο θέμα της πηγαίας ανάγκης της ανθρωπότητας για εξέλιξη και εμπλουτισμό. Ας πούμε σε μια όπερα βοηθάει πολύ τον δημιουργό να σκέφτεται ότι την ώρα που παίζεται το έργο υπάρχει μία νοημοσύνη που συντονίζει όργανα, φώτα, και ό,τι άλλο χρειάζεται με τρόπο αψεγάδιαστο. Η Τ.Ν. δηλαδή υποστηρίζει την τέχνη, τη δημιουργικότητα, χωρίς να φαίνεται, όπως η αψεγάδιαστη τεχνική πάντοτε υπήρχε αθέατη πίσω από τη μεγάλη τέχνη.

Η Κύπρος... ου κείται μακράν

Από την Αθήνα στη Λευκωσία: το ΕΚΠΑ βάζει την Κύπρο στον χάρτη του.

Της Κάλιας Γρηγορίου, Ε33

Ορόσημο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου

Ενθουσιασμό και συγκίνηση προκάλεσε η είδηση της λειτουργίας του Παραρτήματος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) στην Κύπρο, με έδρα την παλιά Λευκωσία.

Το ΕΚΠΑ, το πρώτο Ελληνικό Πανεπιστήμιο που λειτουργεί στην Κύπρο, εγκαινίασε πρόσφατα τις νέες, σύγχρονες, εργαστηριακές υποδομές του, σηματοδοτώντας μια ιστορική αναβάθμιση της ανώτερης εκπαίδευσης στο νησί. Η ίδρυση παραρτήματος του Ε.Κ.Π.Α. στην Κύπρο αποτελεί ορόσημο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ακαδημαϊκή συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου, που θα διατηρήσει και θα ενισχύσει περαιτέρω τους υπάρχοντες ισχυρούς εθνικούς δεσμούς, θα προσφέρει νέες ευκαιρίες στους φοιτητές και στους ακαδημαϊκούς και

θα αποτελέσει έναν φάρο εκπαίδευσης, επιστημονικής έρευνας και καινοτομίας στην Κύπρο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Επιπλέον, θα λειτουργήσει, σε ακαδημαϊκό επίπεδο, εποικοδομητικά και για τα υπάρχοντα υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κύπρου, μέσω κοινών προγραμμάτων σπουδών και άλλων εκπαιδευτικών και ερευνητικών συνεργασιών.

Εγκαίνια

Στις 3 Νοεμβρίου 2025, τελέστηκαν τα εγκαίνια της Ιατρικής Σχολής και των Φοιτητικών Εστιών, στην καρδιά της παλιάς πόλης, πλησίον του Δημαρχείου, παρουσία του Αρχιεπισκόπου Κύπρου, της Προέδρου της Βουλής, του τέως Προέδρου της Δημοκρατίας, Υπουργών και Υφυπουργών, των πρυτανικών αρχών και άλλων επισήμων, καθώς και των πρώτων φοιτητών και φοιτητριών που έλαβαν τις... ιατρικές τους ποδιές ως πρωτο-

Δέκα σπαράγματα σοφίας από έναν πληθωρικό άνθρωπο που ο λόγος του δεν χωράει σε μία σελίδα!

1. Στην εκπαίδευση η Τ.Ν. επιλύει τον κορεσμό και την κούραση των δασκάλων να επαναλαμβάνουν κάτι εκατό φορές, γιατί η Τ.Ν. δεν κουράζεται να κάνει και να λέει το ίδιο άπειρες φορές με τον ενθουσιασμό, όμως, της πρώτης φοράς. Οι δάσκαλοι μπορούν να γίνουν μετεκπαιδευτές, ήτοι εκπαιδευτές της Τ.Ν.
2. Το πιο πολύτιμο δώρο που μπορείς να κάνεις σε κάποιον είναι ο χρόνος σου.
3. Πώς πείθω; Αν είναι με τον λόγο, τότε κάνεις ρητορική, αν είναι με τη σκέψη, τότε κάνεις μαιευτική.
4. Να επιλέγετε το απλό. Το απλό πάντοτε κερδίζει. Δείτε τρία γράμματα κι έναν αριθμό που κερδίζει: $E=mc^2$
5. Μία αρχή της Φυσικής που όλοι οι μαθητές πρέπει να κατανοήσουν; Το πεπερασμένο του φωτός. Ότι το άπειρο είναι προσεγγισίμο.
6. Ποιο κίνημα διαμόρφωσε τον σύγχρονο κόσμο; Η Αναγέννηση. Ξαναγεννηθήκαμε, αλλά με άλλα εργαλεία, έχοντας τα παλιά δεδομένα! Θα ήταν μια τέλεια εποχή για τεχνητές νοημοσύνες. Ζούμε σε μία Αναγέννηση! Μόνο που τώρα τα πράγματα πάνε 10 φορές πιο γρήγορα.
7. Ποιος είναι ο πιο κατάλληλος τρόπος να διαδώσεις μια ιδέα/θεωρία; Με τη συνεννόηση!
8. Τι θα κάνει τον κόσμο να ξεσηκωθεί; Η ουσία! Αν κάνουμε κάτι ουσιαστικό, κι όχι μόνο χρηστικό, τότε πάμε πιο γρήγορα και πιο βαθιά!
9. Τι να κάνουμε, όταν αντιμετωπίζουμε δυσκολίες; Θεμελιώστε τη σκέψη σας πάνω σε αξίες. Αυτές θα δημιουργήσουν την επόμενη πραγματικότητα. Τότε θα έχετε μια στρατηγική που έχει βάθος. Και θα είναι out of the box!
10. Πώς να επιλέξουμε επάγγελμα; Χρειάζεται προσαρμοστικότητα. Θα χρειαστεί να αλλάξετε πολλά επαγγέλματα, κάποια από τα οποία δεν έχουν ακόμα επινοηθεί! Να βλέπετε το επάγγελμα όχι ως ένα άθλημα, αλλά μάλλον ως δέκαθλο! Το σύνθημα; Να κάνετε πάντα αυτό που αγαπάτε, για να μην πάτε ποτέ στη δουλειά!

ετείς και άρχισαν ήδη μαθήματα.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής Γεράσιμος Σιάσος, υπογράμμισε ότι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, από την ίδρυσή του το 1837, αποτέλεσε «τον αμφιπλευρικό δεσμό των απανταχού της γης επιστημόνων και φιλεπιστημόνων Ελλήνων». Τόνισε δε ότι το ΕΚΠΑ «γίνεται το πρώτο και το μόνο Ελληνικό Πανεπιστήμιο που λειτουργεί Παράρτημα εκτός Ελλάδας, επιλέγοντας την Κύπρο για το ιστορικό αυτό βήμα του».

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας χαρακτήρισε «ιστορικό βήμα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο» την ίδρυση του παραρτήματος του πρώτου και μεγαλύτερου Πανεπιστημίου της Ελλάδας. Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου υπογράμμισε τη «βαθιά ευγνωμοσύνη των χιλιάδων Κύπριων που εκπαιδεύτηκαν στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών επί δύο αιώνες». Ο δε Δήμαρχος Λευκωσίας αναφέρθηκε στη «μεγάλη ανάπτυξη που έχει ήδη ξεκινήσει στην ιστορική πόλη της Λευκωσίας, με την έναρξη λειτουργίας του κορυφαίου Πανεπιστημίου» στην πόλη.

Σχολές, Τμήματα, Κτηριακές εγκαταστάσεις

Το Παράρτημα του ΕΚΠΑ στην Κύπρο, στην αρχική φάση λειτουργίας του, περιλαμβάνει 4 Σχολές και 8 Τμήματα, αξιοποιώντας τόσο ιστορικά πλήρως ανακαινισμένα κτήρια στην πρωτεύουσα όσο και σύγχρονες εγκαταστάσεις στη Λάρνακα. Πρόκειται για την Ιατρική Σχολή, το Τμήμα Νοσηλευτικής, το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών, το Τμήμα Διαχείρισης Λιμένων και Ναυτιλίας, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, το Τμήμα Ψυχολογίας και το αγγλόφωνο πρόγραμμα Αρχαιολογίας, Ιστορίας και Λογοτεχνίας στην Αρχαία Ελλάδα.

Τα διδάκτρα για το παράρτημα του ΕΚΠΑ στην Κύπρο κυμαίνονται από €6.000 έως €20.000 ετησίως, ανάλογα με το τμήμα (π.χ. € 6.000 για Οικονομικά/Διοίκηση, ~€10.000 για Νοσηλευτική, ~€20.000 για Ιατρική), με σκοπό την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων, καθώς λειτουργεί ως μη κερδοσκοπικό ίδρυμα. Έτσι, αποτελεί ισχυρό ανταγωνιστή των υφιστάμενων ιδιωτικών πανεπιστημίων –τόσο επειδή διατηρεί τα διδάκτρα χαμηλά, όσο και για το υψηλό κύρος που φέρει το πτυχίο του.

Ενθουσιασμός αλλά και ενστάσεις

Για πολλούς πολίτες, η παρουσία του ΕΚΠΑ στην Κύπρο εκλαμβάνεται ως συνέχεια των ιστορικών δεσμών Ελλάδας και Κύπρου. Κάποιοι μάλιστα βλέπουν την κάθοδο στο νησί μας του ιστορικότερου και μεγαλύτερου ελληνικού Πανεπιστημίου ως μια «ήπια μορφή ένωσης» –όχι πολιτικής, αλλά πνευματικής και πολιτισμικής.

Από την άλλη, υπάρχουν και εκείνοι που αντιτάχθηκαν στην ίδρυση του παραρτήματος, προβάλλοντας ως βασικό προβληματισμό τους την ανατροπή των ισορροπιών στην αγορά και δηλώνοντας πεπεισμένοι ότι θα πληγούν οικονομικά τα ιδιωτικά πανεπιστήμια του νησιού.

Σε μια μικρής έκτασης έρευνα που επιχείρησα ανάμεσα στους συμμαθητές μου, θέτοντας το ερώτημα εάν θα προέκριναν το ΕΚΠΑ για τις σπουδές τους σε σχέση με άλλα ιδιωτικά πανεπιστήμια του τόπου, διαπίστωσα ότι η δημοφιλία του είναι υψηλή, αφού οι πλείστοι απάντησαν πως θα το προτιμούσαν για τις σπουδές τους, λόγω επιπέδου και αναγνωριστικότητας. Θεωρούν εν γένει θετική την κάθοδό του στο νησί, χωρίς να προτάσσουν τις επιφυλάξεις που εκφράζουν άλλοι κύκλοι. Το-

νίζουν δε ότι το Παράρτημα του ΕΚΠΑ τούς παρέχει μια ευκαιρία να σπουδάσουν σε ένα ιστορικό πανεπιστήμιο, χωρίς να φύγουν από την Κύπρο. Τέλος, πολλοί εκφράζουν την ευχή αυτή η κίνηση να βρει μιμητές και τα άλλα πανεπιστήμια της Ελλάδας.

Αντιδράσεις για το Ελένειο

Αντιδράσεις και προβληματισμό έχει προκαλέσει και η στέγαση τμημάτων του ΕΚΠΑ στο ιστορικό Ελένειο Δημοτικό Σχολείο. Η ΠΟΕΔ εξέφρασε την έντονη διαφωνία της, τονίζοντας ότι το σχολείο πρέπει να διατηρήσει τον εκπαιδευτικό του χαρακτήρα ως δημοτικό και να μην αλλοιωθεί η ιστορική του φυσιογνωμία. Ο Δήμος Λευκωσίας, από την άλλη, υποστηρίζει την έλευση του ΕΚΠΑ στο ιστορικό κέντρο, ως μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου για τη μετατροπή της παλιάς πόλης σε πανεπιστημιακό πυρήνα.

Αντιπαράθεση αναπτύχθηκε και ανάμεσα σε πολιτικές δυνάμεις του τόπου σχετικά με την παραχώρηση του Ελένειου στο ΕΚΠΑ. Μάλιστα, ιδιαίτερη ενόχληση φαίνεται να προκάλεσε το γεγονός πως το ΑΛΜΑ χαρακτήρισε την ηγεσία του ΔΗΣΥ «λέσχη αποφοίτων του English School και των βρετανικών πανεπιστημίων», η

οποία «πουλά ελληνικότητα και εθνικοφροσύνη».

Η αντιπαράθεση μεταξύ των δύο πλευρών ξεκίνησε από ανάρτηση του Κωνσταντίνου Χριστοφίδη, ο οποίος είναι στέλεχος του Άλματος και πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου. «Το Ελένειο είναι το εμβληματικό σχολείο της πρωτεύουσας. Ως Πρύτανης προσπάθησα πολύ να το λειτουργήσει το Πανεπιστήμιο Κύπρου ως πειραματικό. Μάταια! Σήμερα, με παρέμβαση του Αρχιεπισκόπου και με έναν Πρόεδρο να συμπεριφέρεται ως νομάρχης, “δωρίζεται” σε ξένο Πανεπιστήμιο. Ντροπή!», έγραψε, ξεσηκώνοντας σωρεία αντιδράσεων από στελέχη του ΔΗΣΥ, κυρίως για το γεγονός πως αναφέρθηκε στο ΕΚΠΑ ως «ξένο πανεπιστήμιο».

Θα πρέπει, βέβαια, να σημειωθεί ότι όντως αυτή είναι η ορολογία που χρησιμοποιείται στη νομοθεσία, καθώς δεν ετοιμάστηκε για πιθανή έλευση πανεπιστημίων μόνο της Ελλάδας στην Κύπρο. Ωστόσο, είναι κατανοητό γιατί το Πανεπιστήμιο Αθηνών, με τόσες χιλιάδες Κύπριους απόφοιτους, δεν θεωρείται ξένο πανεπιστήμιο στη συλλογική συνείδηση.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

Τα μαθηματικά γιατρέυουν τον καρκίνο

Διεθνής διάκριση για την κυπριακή έρευνα κατά του καρκίνου

Της Μαρίας Χριστοφόρου, ΣΤ32. Φωτογραφίες από το αρχείο της Κυριακής Μιχαηλίδου.

Η διεθνής επιστημονική κοινότητα στρέφει το βλέμμα της στην Κύπρο, με αφορμή τη σημαντική διάκριση της Κυριακής Μιχαηλίδου, η οποία τιμήθηκε με το UNESCO-Al Fozan International Prize for the Promotion of Young Scientists in Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM), εκπροσωπώντας την περιφέρεια Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής.

Η Κυριακή Μιχαηλίδου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια και επικεφαλής της Μονάδας Βιοστατιστικής του Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου. Σπούδασε Μαθηματικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Εφαρμοσμένη Στατιστική στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και ολοκλήρωσε το διδακτορικό της στη Γενετική Επιδημιολογία του Καρκίνου του Μαστού στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ. Η έρευνά της επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και εφαρμογή προηγμένων στατιστικών μεθόδων για την ανάλυση γενετικών δεδομένων και την εκτίμηση του κινδύνου εμφάνισης ασθενειών, με έμφαση στον καρκίνο του μαστού.

Μιλώντας στην εφημερίδα μας, αναφέρεται στη διαδρομή της, στη σημασία της έγκαιρης διάγνωσης και στο μήνυμα που θέλει να στείλει στους νέους της Κύπρου.

Τι σας έκανε να αγαπήσετε τα μαθηματικά;

Από πολύ μικρή είχα ιδιαίτερη κλίση στα μαθηματικά και ένιωθα ότι αυτός ήταν ο δρόμος μου. Όταν αργότερα συνειδητοποίησα πως πίσω από κάθε φαινόμενο στη φύση κρύβεται μια μαθηματική δομή, η γοητεία έγινε ακόμη μεγαλύτερη. Ήταν σαν να ανακάλυπτα τον κρυφό μηχανισμό που εξηγεί τον κόσμο γύρω μας.

Πίσω από κάθε φαινόμενο στη φύση κρύβεται μια μαθηματική δομή.

Σας επηρέασε κάποιος δάσκαλος;

Είχα την τύχη να συναντήσω καθηγητές που αγαπούσαν πραγματικά το αντικείμενό τους. Όταν

ένας εκπαιδευτικός έχει πάθος για αυτό που διδάσκει, μπορεί να μεταδώσει όχι μόνο γνώση αλλά και έμπνευση.

Πώς βιώσατε τη διάκριση από την UNESCO;

Ήταν μια απρόσμενη και βαθιά συγκινητική εμπειρία. Όταν ενημερώθηκα για τη βράβευση, δυσκολεύτηκα να το πιστέψω. Αποτελεί σημαντική αναγνώριση της δουλειάς του Ινστιτούτου, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς ότι στην Κύπρο το έργο μας δεν είναι ευρέως γνωστό. Το γεγονός ότι η διάκριση αυτή ήρθε, ενώ βρισκόμασταν στην Κύπρο, την έκανε ακόμη πιο ξεχωριστή.

Τι σημαίνει «γενετική του καρκίνου του μαστού»;

Προσπαθούμε να εντοπίσουμε γενετικούς και άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της νόσου. Η παρουσία ορισμένων παραγόντων δεν σημαίνει ότι κάποιος θα νοσήσει, αλλά μας βοηθά να εκτιμήσουμε τον βαθμό κινδύνου. Είναι παρόμοιο με μια εξέταση χοληστερόλης: λαμβάνεις ένα αποτέλεσμα και, ανάλογα, προσαρμόζεις την παρακολούθηση ή τον τρόπο ζωής σου. Στόχος μας είναι να κατηγοριοποιήσουμε τις γυναίκες με αυξημένο κίνδυνο, ώστε να υποβάλλονται σε πιο συχνό

και εξατομικευμένο προληπτικό έλεγχο. Έτσι αυξάνονται σημαντικά οι πιθανότητες έγκαιρης διάγνωσης.

Γιατί είναι τόσο σημαντική η πρόωγη ανίχνευση;

Διότι στα αρχικά στάδια ο καρκίνος είναι πιο αντιμετωπίσιμος και οι θεραπείες λιγότερο επιβαρυντικές. Η έγκαιρη διάγνωση σώζει ζωές.

Ήταν δύσκολο να ακολουθήσετε επιστημονική καριέρα ως γυναίκα;

Κατά τη διάρκεια των σπουδών μου υπήρχε ισορροπία μεταξύ ανδρών και γυναικών, κάτι που συνέβαλε σε ένα υγιές ακαδημαϊκό περιβάλλον. Θεωρώ πως απαραίτητα περισσότερες ευκαιρίες, όμως φοβούνται λιγότερο. Πολλά στερεότυπα έχουν πλέον καταρριφθεί.

Τι θα λέγατε σε ένα κορίτσι που διστάζει να ακολουθήσει τις επιστήμες;

Να ακολουθήσει αυτό που αγαπά. Όταν εργάζεσαι με πάθος και

αφοσίωση, ανοίγονται δρόμοι που ίσως δεν φανταζόσουν.

Τι σας δίνει δύναμη να συνεχίζετε;

Η περιέργεια. Η έρευνα σου επιτρέπει να ανακαλύπτεις κάτι καινούργιο, να φωτίζεις άγνωστες πτυχές της γνώσης. Παράλληλα, η σκέψη ότι η δουλειά μας μπορεί να βελτιώσει τη ζωή των γυναικών και να ενισχύσει το σύστημα υγείας αποτελεί ισχυρό κίνητρο.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΠΑΥΛΟΥ

Κοιτάζοντας το Σύμπαν κατάματα

Η Αστροφυσική, τα μεγάλα ερωτήματα και το θάρρος να ακολουθείς την περιέργειά σου.

Της Μαρίας Χριστοφόρου και του Κώστα Θεμιστοκλέους, ΣΤ32

Ο γειτονικός μας γαλαξίας της Ανδρομέδας, σε απόσταση 2.5 εκατομμυρίων ετών φωτός μακριά, όπως φωτογραφήθηκε από ένα μπαλκόνι στη Λευκωσία. Η αστροφωτογραφία προσφέρει στον καθένα μας τη δυνατότητα να συλλέξουμε αστρικό φως και να καταγράψουμε την ιστορία του σύμπαντος! (Φωτογραφία: Ορέστης Παύλου)

Υπάρχουν άνθρωποι που κοιτάζουν τον ουρανό και βλέπουν αστέρια. Και υπάρχουν εκείνοι που κοιτάζουν τον ίδιο ουρανό και βλέπουν ερωτήματα. Ο Ορέστης Παύλου, Ερευνητής Αστροφυσικής και Πληροφορικής στο Ερευνητικό Κέντρο Αρίσταρχος του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, ανήκει στη δεύτερη κατηγορία. Η συνομιλία μαζί του μάς ταξίδεψε από τα μαθητικά του χρόνια μέχρι τα όρια του Σύμπαντος. Σπουδάζοντας Εφαρμοσμένα Μαθηματικά και Φυσικές Επιστήμες στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στην Αθήνα, θέλησε να ενώσει δύο μεγάλες του αγάπες: τη Φυσική και την Πληροφορική. Εκεί, μέσα από μαθήματα όπως η Θεωρία της Σχετικότητας και η Κοσμολογία, γεννήθηκε ένα βαθύτερο ερώτημα: Πώς μπορούμε να κατανοήσουμε τον κόσμο μέσα στον οποίο υπάρχουμε;

Η στιγμή που η περιέργεια γίνεται δρόμος
Η βαθύτερη ώθηση προήλθε για εμένα από την περιέργεια. Όταν άρχισα να διδάσκομαι Θεωρία της Σχετικότητας και Κοσμολογία, ένιωσα ότι αυτά τα μαθήματα άγγιζαν και υπαρξιακά ερωτήματα. Πώς μελετάς τον κόσμο μέσα στον οποίο ζεις; Αυτό ήταν το σημείο καμπής. Στο Λύκειο είχα καθηγητές Μαθηματικών και Φυσικής, οι οποίοι δίδασκαν με πάθος. Δεν περιορίζονταν στη θεωρία. Μας έδειχναν πειραματικά πώς λειτουργεί ο κόσμος. Στο Πανεπιστήμιο, τα εργαστήρια και τα μαθήματα επιλογής ενίσχυσαν ακόμα περισσότερο την

επιθυμία μου να εμβαθύνω. Στη Γ' Λυκείου ένιωθα άγχος. Δεν είχα καταλήξει στην εξειδίκευση που θα ακολουθούσα και αυτό μου δημιουργούσε αβεβαιότητα. Η επιστημονική πορεία δεν είναι πάντα ξεκάθαρη επαγγελματικά. Χρειάζεται εμπιστοσύνη στον εαυτό σου και επιμονή. Θα μπορούσα να είχα επιλέξει έναν δρόμο με πιο άμεση αποκατάσταση, όμως η έρευνα ήταν αυτό που με γοήτευε πραγματικά.

Τα κοσμικά πυροτεχνήματα που μετρούν το Σύμπαν

Η κλίμακα στο σύμπαν (στον χώρο και στον χρόνο), αυτό με εντυπωσιάζει. Μιλάμε για ασύλληπτα μεγέθη και τεράστιες χρονικές περιόδους. Ακόμη και τον Ήλιο, τον βλέπουμε όπως ήταν πριν από οκτώ λεπτά, επειδή τόσο χρειάζεται το φως, για να φτάσει σε εμάς. Η κατανόηση αυτής της κοσμικής διάστασης είναι βαθιά συγκλονιστική. Φανταστείτε το Σύμπαν σαν μια απέραντη σκηνή όπου τα άστρα γεννιούνται, λάμπουν και κάποτε σβήνουν θεαματικά. Ένα μεγάλο άστρο ζει για εκατομμύρια χρόνια σε μια λεπτή ισορροπία: στο κέντρο του οι πυρηνικές αντιδράσεις παράγουν ενέργεια και το «φουσκώνουν» προς τα έξω, ενώ η βαρύτητα προσπαθεί διαρκώς να το συμπιέσει προς τα μέσα. Όσο υπάρχουν καύσιμα, η ισορροπία κρατά. Όταν όμως αυτά εξαντληθούν, η βαρύτητα κερδίζει. Ο πυρήνας καταρρέει και το άστρο εκρήγνυται σε μια κοσμική έκρηξη, ένα υπερκαινοφανές (σουπερνόβα).

Υπάρχει όμως και ένα ιδιαίτερο είδος, τα υπερκαινοφανή τύπου Ia. Αυτά δεν προέρχονται από ένα μόνο τεράστιο άστρο, αλλά από ένα ζευγάρι άστρων, όπου ένας λευκός νάνος «κλέβει» ύλη από τον συνοδό του. Όταν φτάσει σε κρίσιμη μάζα, εκρήγνυται με σχεδόν την ίδια φωτεινότητα κάθε φορά. Γι' αυτό τα αποκαλούμε «κοσμικές λαμπάδες», επειδή γνωρίζουμε πόσο φωτεινά είναι στην πραγματικότητα.

Η ουσία της επιστήμης δεν είναι μόνο οι απαντήσεις, αλλά τα ερωτήματα.

Και εδώ συνδέεται η έρευνά μας: συγκρίνοντας τη γνωστή πραγματική φωτεινότητά τους με το πόσο αμυδρά τα βλέπουμε από τη Γη μέσω τηλεσκοπίων, μπορούμε να υπολογίσουμε την απόστασή τους. Έτσι, χαρτογραφούμε την επέκταση του Σύμπαντος και μελετούμε πώς εξελίσσεται στον χρόνο.

Με λίγα λόγια, τα υπερκαινοφανή δεν είναι απλώς εκρήξεις: είναι κοσμικοί φάροι που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την

ιστορία και το μέλλον του Σύμπαντος.

Τα μεγάλα κοσμικά ερωτήματα

Μια κοσμολογική προσομοίωση, ένα ψηφιακό Σύμπαν «χτίζεται» με υπερ-υπολογιστές. Συγκρίνουμε τα αποτελέσματα με πραγματικά δεδομένα παρατήρησης. Αν το μοντέλο συμφωνεί με τις παρατηρήσεις, τότε γνωρίζουμε ότι πλησιάζουμε την αλήθεια. Τι γίνεται, όμως, με το μέλλον του σύμπαντος; Το πιο συγκλονιστικό ερώτημα της σύγχρονης αστροφυσικής παραμένει ακόμη ανοιχτό. Γνωρίζουμε εδώ και περίπου έναν αιώνα ότι το Σύμπαν διαστέλλεται. Σήμερα γνωρίζουμε, επίσης, ότι η διαστολή επιταχύνεται. Τι προκαλεί αυτή την επιτάχυνση παραμένει άγνωστο... και αυτό είναι ίσως το μεγαλύτερο κοσμικό μυστήριο.

Αν το σύμπαν ήταν απολύτως ντετερμινιστικό, θα είχε μεγάλες φιλοσοφικές συνέπειες. Όμως στην καθημερινή μας ζωή ίσως να μην άλλαζε τίποτα. Θα συνεχίζαμε να ερευνούμε, να αναρωτιόμαστε και να εξελισσόμαστε. Γιατί τελικά, η ουσία της επιστήμης δεν είναι μόνο οι απαντήσεις, αλλά τα ερωτήματα.

Η επιστήμη ως ομαδικό άθλημα και η Κύπρος

Η σύγχρονη έρευνα βασίζεται απόλυτα στη συνεργασία και τη διεπιστημονικότητα. Χρειάζο-

νται διαφορετικές ειδικότητες που συμπληρώνουν η μία την άλλη. Καμία μεγάλη ανακάλυψη δεν είναι ατομική υπόθεση. Ο συνδυασμός Αστροφυσικής, υπολογιστικών μοντέλων και ανάλυσης μεγάλων δεδομένων ενισχύει τη διεθνή παρουσία της χώρας μας. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή της Κύπρου στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες.

Η αστροφωτογραφία ως προσωπικό πάθος

Η αστροφωτογραφία ξεκίνησε ως προσωπικό πάθος. Μου έδωσε τη χαρά να φωτογραφίζω τον ουρανό μόνος μου. Με τον κατάλληλο εξοπλισμό και υπομονή, ο καθένας μπορεί να αποτυπώσει την ομορφιά του Σύμπαντος. Ως άνθρωπος νιώθω δέος. Ως επιστήμονας σκέφτομαι αποστάσεις, μάζες, φυσικούς νόμους. Η θέση μας στο Σύμπαν είναι ταυτόχρονα μοναδική και μικρή και αυτή η συνειδητοποίηση είναι βαθιά συγκινητική.

Ένα μήνυμα στους μαθητές

Θα τους έλεγα ότι ούτε εγώ ήμουν καλός σε όλα. Οι θετικές επιστήμες απαιτούν επιμονή, όχι τελειότητα. Αν αγαπάς αυτό που κάνεις, θα ξεπεράσεις τις δυσκολίες. Ακόμη κι αν δεν ξέρεις ακριβώς ποιον δρόμο θα ακολουθήσεις, ακολούθησε αυτό που σε συναρπάζει. Η περιέργεια είναι η πιο ισχυρή πυξίδα.

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΙΡΙΒΙΑΝΟΣ

Να απαγορευτούν τα κοινωνικά δίκτυα στους νέους κάτω των 16;

Ο Κοσμήτορας της Σχολής Μηχανικής και Τεχνολογίας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου μάς μιλά για την Τ.Ν. και την επίδραση των Μ.Κ.Δ. στους εφήβους.

Του Αβραάμ Ολυμπίου, Ε33. Συνέντευξη: Μαρία Χριστοφόρου, ΣΤ32 και Αβραάμ Ολυμπίου, Ε33.

Τον περασμένο Δεκέμβριο είχαμε την ευκαιρία να λάβουμε μέρος σε έναν διαγωνισμό επιχειρηματολογίας σε σχέση με τη Γλώσσα και την Τεχνητή Νοημοσύνη. Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας μας για αυτό τον διαγωνισμό είχαμε την ευκαιρία να διεκρινόμαστε τους ορίζοντές μας σε θέματα που αφορούν τον τρόπο λειτουργίας της τεχνητής νοημοσύνης και τον ψηφιακό γραμματισμό στην εποχή μας. Η ουσιαστική ενασχόλησή μας με το αντικείμενο του διαγωνισμού μάς έδωσε το υπόβαθρο για τη συνέντευξη που θα παίρναμε, μόλις λίγες μέρες αργότερα από τον Κοσμήτορα της Σχολής Μηχανικής και Τεχνολογίας στο ΤΕΠΑΚ Μιχάλη Σιριβιανό.

Ο Μιχάλης Σιριβιανός είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Μηχανικών Υπολογιστών και Πληροφορικής, ειδικός σε θέματα σχεδιασμού αλγορίθμων, ασφάλειας του κυβερνοχώρου, παραπληροφόρησης και ψευδών ειδήσεων μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης. Ομολογώ πως οι προσδοκίες μου για το τι καινούριο θα μπορούσε να μας πει ήταν περιορισμένες. Η συνέντευξη, όμως, η οποία άγγιξε ποικίλα και πολυσύνθετα θέματα, μάς απέδειξε ακριβώς το αντίθετο. Το κλίμα ήταν πολύ οικείο και γρήγορα η συνέντευξη μετατράπηκε σε μια ζωηρή και ενδιαφέρουσα συζήτηση που επικεντρώθηκε σε θέματα όπως η επίδραση του διαδικτύου στους νέους, η προπαγάνδα και οι ψευδείς ειδήσεις, θέματα κυβερνοασφάλειας και πολλά άλλα.

Οι νέοι και τα κοινωνικά δίκτυα

Ζητήσαμε από τον κ. Σιριβιανό να σχολιάσει την απαγόρευση της πρόσβασης στα κοινωνικά δίκτυα στα παιδιά κάτω των 16 ετών που επέβαλε η Αυστραλία. Μας απάντησε πως ως γονιός θα ένιωθε πιο ασφαλής αν τα παιδιά του δεν είχαν πρόσβαση στα κοινωνικά δίκτυα, αλλά δεν το θεωρεί σωστό: «Δεν νομίζω ότι είναι πολύ ρεαλιστικό να σας αποκόψουμε εντελώς από αυτή τη βασική μορφή ψηφιακής επικοινωνίας, να είστε άσχετοι με αυτό μέχρι τα 16 και μετά να σας πετάξουμε στη θάλασσα!». Πολλές έρευνες δείχνουν ότι οι άνω των 65 ετών είναι πιο ευάλωτοι σε διαδικτυακές απάτες, ακόμη και σε διαδικτυακή κακοποίηση, από ό,τι οι νέοι 16-20 ετών, επειδή οι μεγαλύτεροι δεν εκπαιδεύτηκαν επαρκώς σε αυτό το νέο φαινόμενο. Για αυτό, κατέληξε ο κ. Σιριβιανός, «προτού

πάμε στη λογική της απαγόρευσης, πρέπει να κάνουμε τομές και παρεμβάσεις παιδείας».

Η τεχνητή νοημοσύνη ως «ψηφιακός σύμμαχος» των νέων

Από την έρευνα που κάναμε πριν από τη συνέντευξη, εντοπίσαμε ότι ο κ. Σιριβιανός και η ομάδα του είχαν αναπτύξει πριν από κάποια χρόνια ένα πειραματικό σύστημα που δοκιμάζεται στα σχολεία. Πρόκειται για το «Cybersafety Family Advice Suite», ένα σύστημα που βοηθά στη σύνδεση των γονιών με τα παιδιά τους για ζητήματα κυβερνοασφάλειας. Όπως μας ανέφερε ο Καθηγητής, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να λειτουργήσει ως ένας «ψηφιακός σύμμαχος» για τους νέους. Μέσα από μηχανισμούς μηχανικής μάθησης, συστήματα μπορούν να εντοπίζουν αυτόματα ύποπτες συνομιλίες ή επικίνδυνο περιεχόμενο και να προειδοποιούν τον χρήστη. Συγκεκριμένα, το σύστημα που αναπτύχθηκε λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε, σε περίπτωση ύποπτης ανάρτησης ή κακόβουλου μηνύματος στον Messenger ή στο Twitter, να βγαίνει ένα avatar, να προειδοποιεί και να λέει στον νεαρό

χρήστη ότι μπορεί να βοηθήσει. «Πρόκειται για μια ήπια, πρώτη παρέμβαση που στόχο έχει την προστασία και όχι τον φόβο», είπε ο Καθηγητής. Ιδιαίτερη έμ-

Πρέπει να κάνουμε τομές και παρεμβάσεις παιδείας, προτού πάμε στη λογική της απαγόρευσης.

φαση δίνει το σύστημα που αναπτύχθηκε και στο δικαίωμά μας στην ιδιωτικότητα. Όπως τόνισε ο κ. Σιριβιανός, «οι έφηβοι, 14 και πάνω, έχουν κάποια βασικά δικαιώματα στην ιδιωτικότητα»,

ενώ η συνεχής παρακολούθηση από τους γονείς δεν είναι ούτε ρεαλιστική ούτε αποτελεσματική. Αντίθετα, προτείνεται ένα σύστημα συναίνεσης, όπου γονείς και παιδιά συμφωνούν εκ των προτέρων τι μπορεί να κοινοποιείται. Για παράδειγμα, σε μια προειδοποίηση αποπλάνησης, ο γονιός ενημερώνεται για τον κίνδυνο και όχι για ολόκληρη τη συζήτηση. Όπως επισήμανε ο κ. Σιριβιανός, αυτό «αναγκαστικά οδηγεί σε συζήτηση μέσα στην οικογένεια» και ενισχύει την εμπιστοσύνη.

Ο ρόλος του σχολείου

Σημαντικός είναι και ο ρόλος του σχολείου. Ο κ. Σιριβιανός μας εξήγησε ότι η κυβερνοασφάλεια και ο Γραμματισμός στα Μέσα πρέπει να ενταχθούν στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα, όπως και το μάθημα της Πολιτικής Αγωγής. Όπως είπε, «είναι κρίμα που δεν τα διδάσκουμε», τη στιγμή που στην Κύπρο υπάρχει η γνώση, τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τα Πανεπιστήμια και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Μέσα από ειδικά σεμινάρια, οι μαθητές μπορούμε να μάθουμε να αναγνωρίζουμε την παραπλη-

ροφόρηση και να σκεφτόμαστε κριτικά: «Πώς κρίνουμε ότι κάτι είναι αξιόπιστο; Πώς αξιολογούμε την πληροφορία στα κοινωνικά δίκτυα; Ο καλός πολίτης είναι ο ενημερωμένος πολίτης. Δεν μπορούμε να ζητάμε από τον πολίτη να συμμετέχει στις αποφάσεις και ταυτόχρονα να μην απαιτούμε και να μην τον βοηθούμε να είναι ενημερωμένος».

Οι σπουδές Μηχανικής και Τεχνολογίας

Τέλος, όταν τον ρωτήσαμε για τις σπουδές Μηχανικής και Τεχνολογίας, τόνισε ότι πρόκειται για κλάδους με μέλλον και σταθερή ζήτηση: «Δεν είναι επαγγέλματα από τα οποία μπορείς εύκολα να καταλήξεις στην ανεργία». Παράλληλα, υπογράμμισε τη σημασία της διεπιστημονικότητας, καθώς ο σύγχρονος κόσμος απαιτεί συνεργασία και ευρύτερη γνώση. Συμπερασματικά, όπως προκύπτει από τις απόψεις του κ. Σιριβιανού, η τεχνολογία από μόνη της δεν είναι ούτε καλή ούτε κακή. Το πώς θα τη χρησιμοποιήσουμε εξαρτάται από την παιδεία μας, την κριτική σκέψη και τη συνεργασία ανάμεσα σε σχολείο, οικογένεια και κοινωνία. Και όλα αυτά ξεκινούν από την εκπαίδευση!

Ελεύθεροι όσο

γνωρίζουμε;

Η σχέση μεταξύ γνώσης και ελευθερίας στον σύγχρονο κόσμο.

Του Φοίβου Σαλονικίδη, ΣΤ32

Η σχέση μεταξύ γνώσης και ελευθερίας συνιστά ένα από τα πλέον σύνθετα και αμφιλεγόμενα προβλήματα της φιλοσοφικής σκέψης, δεδομένου ότι αγγίζει τον ίδιο τον πυρήνα της ανθρώπινης αυτοσυνειδησίας. Η γνώση δεν αποτελεί απλώς ουδέτερη αποθήκη πληροφοριών· λειτουργεί ως δύναμη που αναδιαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται τον εαυτό του, τις δυνατότητές του και τα όρια της δράσης του. Αντίστοιχα, η ελευθερία δεν μπορεί να εκληφθεί ως ανεμπόδιστη επιλογή μεταξύ εναλλακτικών, αλλά ως ικανότητα υπεύθυνης πράξης εντός ενός πλαισίου νοηματικών, ηθικών και κοινωνικών περιορισμών. Στη σύγχρονη εποχή, η σχέση μεταξύ γνώσης και ελευθερίας καθίσταται ακόμη πιο προβληματική, αφού η αφθονία της πληροφορίας δεν συνεπάγεται αυτομάτως και ενίσχυση της ανθρώπινης αυτονομίας. Αντιθέτως, γεννά το ερώτημα: Μήπως η γνώση, αντί να απελευθερώνει, μπορεί να εγκλωβίζει τον άνθρωπο σε νέες μορφές εξάρτησης και εσωτερικού καταναγκασμού;

Ο πολίτης γνωρίζει περισσότερο, αλλά πράττει λιγότερα.

Η γνώση ως θεμέλιο της ελευθερίας

Αναμφίβολα, η γνώση λειτουργεί κατ' αρχάς ως θεμέλιο της ελευθερίας, καθώς επιτρέπει στον άνθρωπο να κατανοεί τις αιτιώδεις σχέσεις που διέπουν τον κόσμο και κατ' επέκταση, να αποδεσμεύεται από την τυφλή υποταγή στη μοίρα, την προκατάληψη ή την αυθεντία. Η επίγνωση των φυσικών νόμων, των κοινωνικών δομών και των ιστορικών εμπειριών παρέχει στο άτομο τη δυνατότητα να ερμηνεύει την πραγματικότητα και

να τοποθετείται συνειδητά απέναντί της. Στο πολιτικό πεδίο, για παράδειγμα, η επίγνωση των θεσμών, των δικαιωμάτων και των μηχανισμών εξουσίας καθιστά τον πολίτη ικανό να συμμετέχει ενεργά στη δημοκρατική διαδικασία, αντί να λειτουργεί παθητικά ως δέκτης αποφάσεων. Η ελευθερία, υπό αυτή την έννοια, δεν είναι απλώς δυνατότητα επιλογής, αλλά αποτέλεσμα κατανόησης· χωρίς γνώση, η επιλογή καθίσταται αυθαίρετη και εντέλει ψευδεπίγραφη.

Η βαθύτερη γνώση ως τροχοπέδη

Ωστόσο, η ίδια αυτή γνώση, όσο βαθιάίνει, αποκαλύπτει και την σύνθετη δομή των συνεπειών που συνοδεύουν κάθε ανθρώπινη πράξη. Ο άνθρωπος που γνωρίζει έρχεται αντιμέτωπος με περισσότερες δυνατότητες, οι οποίες συνοδεύονται αναπόφευκτα από αυξημένη ευθύνη. Στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας, η πράξη παύει να είναι αυθόρμητη. Η συνειδητοποίηση των συνεπειών μπορεί να μετατραπεί σε παράγοντα αναστολής, καθώς ο φόβος του σφάλματος ή της κοινωνικής έκθεσης καθιστά την επιλογή δυσβάστακτη. Έτσι, η γνώση, ενώ αρχικά ενισχύει την ελευθερία, τώρα δύναται να την περιορίσει, μετατρέποντας την πράξη σε δι-αρκές αντικείμενο εσωτερικής διαπραγμάτευσης.

Η αίσθηση της ατομικής ανεπάρκειας

Η σύγχρονη πραγματικότητα προσδίδει στη σχέση γνώσης και ελευθερίας μια νέα, εντονότερη διάσταση. Ο άνθρωπος καλείται να διαχειριστεί έναν αδιάκοπο καταγίγισμό δεδομένων, ερμηνειών και προβλέψε-

ων, που διεκδικούν ισοδύναμα την προσοχή του. Υπό αυτές τις συνθήκες, η γνώση μετατρέπεται σε παράγοντα γνωστικής κόπωσης, σύγχυσης και, εν τέλει, αδυναμίας πράξης. Η ελευθερία, αντί να διευρύνεται, κινδυνεύει να απονευρωθεί μέσα σε ένα περιβάλλον όπου η υπερβολή των επιλογών ακυρώνει την αποφασιστικότητα.

Το φαινόμενο αυτό καθίσταται ιδιαίτερα εμφανές στη συλλογική δράση. Η συνεχής ενημέρωση για κρίσεις και κινδύνους δημιουργεί ένα κλίμα μόνιμης εγρήγορσης, το οποίο, αντί να κινητοποιεί, συχνά οδηγεί σε αδράνεια. Ο πολίτης γνωρίζει περισσότερα από ποτέ, αλλά πράττει λιγότερο, καθώς η επίγνωση της πολυπλοκότητας των προβλημάτων ενισχύει την αίσθηση ανεπάρκειας της ατομικής παρέμβασης.

Η γνώση ενσωματώνεται όλο και περισσότερο σε μηχανισμούς πρόβλεψης και ελέγχου, οι οποίοι επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά πριν ακόμη αυτή εκδηλωθεί. Οι αλγόριθμοι και η προληπτική αξιολόγηση των κινδύνων δημιουργούν ένα

περιβάλλον στο οποίο η ελευθερία περιορίζεται όχι μέσω απαγορεύσεων, αλλά μέσω καθοδήγησης. Ο άνθρωπος ενθαρρύνεται να επιλέγει αυτό που θεωρείται ασφαλές ή αποδεκτό, με αποτέλεσμα η γνώση να λειτουργεί ως πλαίσιο κανονικότητας. Η ελευθερία, υπό αυτές τις συνθήκες, εξορθολογίζεται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να χάνει τον χαρακτήρα της ριζικής δυνατότητας υπέρβασης. Η πράξη καθίσταται προβλέψιμη, και η απόκλιση από τον κανόνα εμφανίζεται ως παράλογη ή ανεύθυνη.

Η ελευθερία προσδιορίζεται ξανά

Ωστόσο, οι διαπιστώσεις αυτές δεν οδηγούν αναγκαστικά σε μια απαισιόδοξη θεώρηση της ανθρώπινης ελευθερίας. Αντιθέτως, αναδεικνύουν την ανάγκη επαναπροσδιορισμού της. Η γνώση, όταν αποσκοπεί στην κατανόηση, μπορεί να συνυπάρξει με την τόλμη, εφόσον ο άνθρωπος αναγνωρίσει ότι η πλήρης πρόβλεψη των συνεπειών είναι ανέφικτη. Πρόκειται για μια στάση που απαιτεί πνευματική ωριμότητα και ηθική υπευθυνότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η ελευθερία αποκτά έναν σαφώς δεσμευτικό χαρακτήρα. Ταυτίζεται με την ικανότητα του ανθρώπου να επιλέγει γνωρίζοντας ότι κάθε επιλογή του τον καθορίζει. Έτσι, η ελευθερία προκύπτει από την υπέρβαση του φόβου που η γνώση μπορεί να γεννήσει.

Ελευθερία είναι η ικανότητα ουσιαστικής απόφασης.

Καταληκτικά, η σχέση γνώσης και ελευθερίας δεν μπορεί να αποδοθεί με απλουστευτικούς όρους αντίθεσης ή ταύτισης. Η γνώση δύναται να απελευθερώνει, όταν λειτουργεί ως μέσο κατανόησης και αυτοπροσδιορισμού, αλλά και να περιορίζει, όταν μετατρέπεται σε μηχανισμό πρόβλεψης που εξαντλεί την πράξη πριν αυτή πραγματοποιηθεί. Η ελευθερία, σε μια εποχή υπερπληροφόρησης και αυξημένης επίγνωσης, δεν συνίσταται στην κατοχή περισσότερων επιλογών, αλλά στην ικανότητα ουσιαστικής απόφασης. Πρόκειται για μια δυναμική ισορροπία μεταξύ γνώσης και τόλμης, όπου ο άνθρωπος, αναγνωρίζοντας τα όρια της βεβαιότητας, επιλέγει να πράξει, όχι επειδή αγνοεί τις συνέπειες, αλλά επειδή αποδέχεται την ευθύνη τους. Μόνο υπό αυτή την προϋπόθεση η γνώση παύει να είναι βάρος και μετατρέπεται σε θεμέλιο μιας αυθεντικής και ουσιαστικής ελευθερίας.

Η δόξα με ένα κλικ!

Η αυτοεικόνα των εφήβων στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Κείμενο βασισμένο στην ομώνυμη ραδιοφωνική εκπομπή: Σοφία Κοτανίδου, Ε11

Την ομάδα της ραδιοφωνικής εκπομπής συμπληρώνουν οι Έντγκαρ Εβογιάν, ΣΤ11, Αβραάμ Ολυμπίου, Ε33 και Αναξαγόρας Κωνσταντινίδης, Β02.

μόδα, η ομορφιά και η περιποίηση, καθώς και οι διηγήσεις περιστατικών. Οι «influencers», οι επιδραστές κι οι επιδράστριες, όπως προτείνει ο κύριος Μπαμπινιώτης, λειτουργούν παραδόξως ως πρότυπα που παροτρύνουν τη νεολαία σε αυτοβελτίωση.

Τρία στα δέκα παιδιά νιώθουν πως πρέπει να αλλάξουν τον εαυτό τους, ώστε να καταφέρουν να πλησιάσουν την «τελειότητα».

Οι influencer και η επιρροή της «τελειότητας»

Ποιους παρακολουθούν οι έφηβοι; Στις απαντήσεις αυτής της ερώτησης αναφέρονται ονόματα αθλητών, δημιουργών ψυχαγωγικού και άλλου περιεχομένου («content creators»), καλλιτεχνών και τραγουδιστών. Γνωστά ονόματα, όπως: η Κύπρια Στέφανη Περικλέους, ο David Goggins, το pop συγκρότημα Stray Kids που βρίσκεται στην κορυφή της λίστας επιτυχιών των διεθνών ραδιοφώνων, αθλητές, όπως ο παλαιστής Islam Makhachev, και αγαπημένοι καλλιτέχνες, όπως η σταρ της σειράς «Stranger Things» Millie Bobby Brown. Όλοι έχουν τεράστιες λίστες ακολούθων σε διάφορες διαδικτυακές πλατφόρμες, εξασφαλίζοντας τη δόξα τους μέσα

από το απλό κλικ. Η Καθηγήτρια Αναπτυξιακής, Εκπαιδευτικής και Γνωστικής Ψυχολογίας στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, κ. Ελεονώρα Παπαλεοντίου Λουκά σχολιάζει αυτή την τάση για παρακολούθηση των επιδραστών και επιδραστριών με τα εξής: «Οι influencers από μόνοι τους δεν είναι απαραίτητα κάτι κακό. Υπάρχουν άνθρωποι που εμπνέουν και δίνουν ουσιαστικές συμβουλές. Απλώς όταν παρουσιάζουν τα πράγματα... τέλεια, έρχεται ο έφηβος να συγκρίνει τον εαυτό του». Και αν το καλοσκεφτούμε, τα γεγονότα γύρω μας το επιβεβαιώνουν: Κακή είναι η επιρροή που προκαλεί η «τελειότητα» που συχνά παρουσιάζεται!

Πώς επηρεάζει η επιφανειακή τελειότητα τους μαθητές;

Κάποιοι μαθητές φαίνεται να μην ακολουθούν αυτές τις τάσεις. Η διασημότητα μέσα από τη δράση στα ΜΚΔ φαντάζει ασήμαντη για εκείνους. Από την άλλη πλευρά, όμως, πολλοί μαθητές δηλώνουν πως οι δημοσιεύσεις τους εμπνέουν και λειτουργούν ως κίνητρο για την προσωπική τους βελτίωση. Συγκεκριμένα, ορισμένες από τις καταγραφές στο ερωτηματολόγιο ήταν οι ακόλουθες: «Εμπνέομαι και παίρνω δύναμη, για να καταφέρω κι εγώ να πραγματοποιήσω τα όνειρά μου». «Αφού μπορούν οι άλλοι, γιατί να μην μπορώ κι εγώ?».

Περαιτέρω, τρία στα δέκα παιδιά, κυρίως μαθήτριες, νιώθουν πως πρέπει να αλλάξουν τον εαυτό τους, ώστε να καταφέρουν να πλησιάσουν την «τελειότητα». Η τάση αυτή λειτουργεί φαινομενικά ως καθρέφτης της κοινωνίας μας, όπου οι γυναίκες βρίσκονται σε έναν φαύλο κύκλο, σε έναν συνεχή αγώνα για ... εξομίωση με το εξιδανικευμένο πρότυπο.

Το κόστος της αλλαγής δεν είναι δυνατό να παραγκωνιστεί. Τα «κρούσματα» ψυχολογικών διαταραχών στην εφηβική ηλικία παρουσιάζουν εκθετική άνοδο, ενώ σχετίζονται άμεσα με την αυτοεικόνα. Η αυτοεικόνα που κλονίζεται από το άμεσο περιβάλλον του νέου, που πλέον δεν είναι άλλο από τον ψηφιακό κόσμο που τον περικλείει.

Όπως τονίζει η Καθηγήτρια Ψυχολογίας, το όπλο για να αποτρέψουμε αυτές τις καταστάσεις είναι η μοναδικότητά μας: «Δεν θα έπρεπε να συγκρίνουμε. Γιατί κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός και ανεπανάληπτος». Ίσως, μάλιστα, ο στόχος των αναρτήσεων των ίδιων των μαθητών στα ΜΚΔ να είναι η προβολή της δικής τους μοναδικότητας. Σε έναν κόσμο, όμως, όπου το διαφορετικό και το αταίριαστο δεν έχει θέση, κυρίως σε νεαρές ηλικίες, πώς ο μαθητής να ανακαλύψει και να αναδείξει τον μοναδικό, αληθινό εαυτό του;

Ο φόβος της απόρριψης οδηγεί τους μαθητές να επιλέξουν τη μάσκα.

Οι δημοσιεύσεις και η πλαστική εικόνα των εφήβων

Αρκετοί μαθητές δημοσιεύουν τακτικά: περιεχόμενο από ταξίδια, προσωπικές στιγμές και ό,τι άλλο κρίνουν σημαντικό να μοιραστούν με τους φίλους τους. Φαίνεται πως οι πλατφόρμες των ΜΚΔ λειτουργούν σαν ένα είδος

προσωπικού ημερολογίου, σαν χώρος επικοινωνίας, καθώς επιλέγουν τα ΜΚΔ, για να μπορούν να παραμένουν ενεργοί στις σχέσεις τους.

Παράλληλα, το 26% των μαθητών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, δηλώνει πως παρουσιάζει μια πλαστική ή κάπως πλαστική εικόνα του εαυτού του στις αναρτήσεις του. Η χαμηλή αυτοεκτίμηση, ο φόβος της απόρριψης, η ανάγκη για αποδοχή, είναι όλα πιθανοί λόγοι που παροτρύνουν τους εφήβους να επιλέξουν τη «μάσκα».

Τα «like» και η έκκριση ντοπαμίνης στον εγκέφαλο

Η άποψη που έχουμε εμείς για τον εαυτό μας είναι το γυαλί μέσα από το οποίο αντιλαμβάνομαστε τον κόσμο μας. Η επιστήμη λέει: Όσο περισσότερο μεγαλώνει το χάσμα του πραγματικού εαυτού από τον ιδανικό εαυτό μας, τόσο περισσότερο πλήττεται η ψυχική μας υγεία. Και ποιον επηρεάζει περισσότερο το χάσμα αυτό; Το σύνολο των εφήβων, φυσικά! Έφηβοι που δεν παύουν να επιθυμούν να ανήκουν και κάνουν ό,τι μπορούν, για να το πετύχουν. Η επιβεβαίωση έρχεται με τους αμύθητους αριθμούς των προβολών και των «like» που μαζεύουν οι δημοσιεύσεις, κάτι που, σύμφωνα με την κ. Παπαλεοντίου Λουκά, συνδέεται με την έκκριση ντοπαμίνης στον εγκέφαλο και λειτουργεί σαν ένα σύστημα αμοιβής.

Η σύγχρονη υστεροφημία

Υστεροφημία: Όρος που δημιουργήθηκε στα ελληνικά χρόνια και επιβιώνει σήμερα στον κόσμο της τεχνολογίας. Τα μεγάλα έργα και οι πράξεις ανδρείας ήταν κάποτε αυτά που εξασφάλιζαν την αιωνιότητα, τη φήμη ενός ανθρώπου. Τώρα αρκεί μια viral στιγμή! Ή μήπως όχι; Η υστεροφημία πρέπει να εξασφαλίζεται από ανάλογες πράξεις, πράγματα τα οποία βελτιώνουν την ουσία της ανθρώπινης ζωής και δεν εξαρτώνται από την ντοπαμίνη που εκκρίνεται τη στιγμή προβολής μιας δημοσίευσης. Το ουσιαστικό μας αποτύπωμα στον χρόνο είναι αυτό που έχει αληθινή αξία. Οι οθόνες, η διασημότητα, η επιρροή μέσω του διαδικτύου πόσα μπορούν να μας προσφέρουν πραγματικά; Ας σκεφτούμε, λοιπόν, πώς θα προσφέρουμε εμείς στον κόσμο γύρω μας! Και να θυμόμαστε πως η δική μας δόξα γράφεται... μακριά από κλικ!

Το Σχολείο μας συμμετείχε για πρώτη φορά μετά από χρόνια στον ετήσιο Μαθητικό Διαγωνισμό Podcast του European Schoolradio "Κάν' το ν' ακουστεί 2026". Μια ομάδα τριών μαθητών Λυκείου κι ενός μαθητή Γυμνασίου, με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών τους επέλεξαν να δημιουργήσουν μια εκπομπή (podcast) με θέμα την αυτοεικόνα των εφήβων στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ). Αφού μελέτησαν την οπτική των συμμαθητών τους μέσα από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου και τη διενέργεια συνεντεύξεων στην αυλή του σχολείου, άκουσαν και επεξεργάστηκαν τις απόψεις μιας Καθηγήτριας Ψυχολογίας και αναζήτησαν τραγούδια σχετικά με το θέμα, δημιούργησαν τη δεκάλεπτη εκπομπή τους, απαντώντας μέσα από αυτή σε διάφορες συνηθείς ερωτήσεις που προκύπτουν, όταν τίγεται αυτό το θέμα: από το περιεχόμενο που απολαμβάνει να παρακολουθεί η νεολαία και το περιεχόμενο που συνηθίζει να ανεβάζει, μέχρι την αρχαιοελληνική έννοια της υστεροφημίας και τη σχέση της με την τάση της εποχής που αποτυπώνεται στον διαδικτυακό κόσμο.

Τι παρακολουθούν οι έφηβοι και γιατί;

Ο αθλητισμός είναι το δημοφιλέστερο θέμα που παρακολουθούν οι έφηβοι, ενώ ακολουθούν η

Σύγχρονες Τεχνικές «Τοιχοδομίας»

**Η επίδραση των οθονών
και των μέσων κοινωνικής
δικτύωσης στους νέους.**

Του Θεοφάνη Γρατσία, ΣΤ11. Εικαστική δημιουργία του ίδιου.

από την “τερηδόνα” σε ένα τόσο πρώιμο στάδιο, το παιδί θα εμφανίσει δυσκολίες στη σκέψη και στην αντίληψή του.

Ακολουθεί η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης για τη λήψη αποφάσεων, τη διαχείριση συναισθημάτων και σκέψεων, την κατανόηση του κόσμου. Μιλάμε για δεξιότητες-«ξυπνητήρια», τα οποία στην κρίσιμη περίοδο της προεφηβείας και της εφηβείας, θα αφυπνίσουν το άτομο από τον βαθύ ύπνο και θα τον κάνουν ενεργό πολίτη, δημιουργικό, σκεπτόμενο άνθρωπο.

Τα δύο αυτά στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου μπορούν να πληγωθούν ανεπανόρθωτα από διάφορους «κακοπροαίρετους», μεταξύ αυτών οι οθόνες

όταν διακόπτεται η χορήγηση του ναρκωτικού, τότε το παιδί τρελαίνεται, γιατί χάνει την ηδονή και την ανακούφιση που έχει συνηθίσει. Τρελαίνεται, επειδή δεν έχει την ικανότητα να απασχολήσει τον εαυτό του, να μιλήσει με κάποιον, να παίξει, να βρει δημιουργικούς τρόπους να αξιοποιήσει τον ελεύθερο χρόνο του. Εξαιτίας αυτού, το παιδί ουδέποτε θα παραγάγει κάποιου είδους πρωτότυπο έργο. Αυτό οφείλεται και πάλι στη γρήγορη εναλλαγή περιεχομένου, η οποία λειτουργεί ως «ψηφιακή πιπίλα» που χορηγείται στο παιδί από την νταντά που λέγαμε και το εμποδίζει να εξερευνησει, να διερωτηθεί, να σκεφτεί, να βαρεθεί, να μείνει ακίνητο και να σκεφτεί για περισσότερο από

σε ένα λαμπερό κουτί που σιγά σιγά μικραίνει, συρρικνώνοντάς τους σε μια ασφυκτική μάζα από Smombie (από το smartphone και το zombie), που με σκυμμένο το κεφάλι αδυνατούν να υπηρέτησουν την ανθρωπότητα.

Η ανάδυση του ανθρώπου

Ωστόσο, κάτι που όντως χρειαζόμαστε γρήγορα είναι μια ριζική αλλαγή: την αποκαθήλωση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των οθονών και την επαναστροφή στην ουσιαστική επικοινωνία και αλληλεπίδραση, στα βιβλία, στην ανθρωπιστική παιδεία, στις τέχνες και στον πολιτισμό. Η πολιτεία είναι αυτή που πρέπει να «ανατρέψει» τους νέους. Καλό μέτρο σε πρώτη

**Οι νέοι
με τη γενναία
ψυχή πηδούν
σε ένα λαμπερό
κουτί που σιγά
σιγά μικραίνει.**

Οι «σύγχρονες» οθόνες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που απευθύνονται σε βρέφη, παιδιά και εφήβους θα έπρεπε να έχουν ένα σταθερό μηνιαίο εισόδημα –αν όχι μεροκάματο– καθώς και βαρέα ένσημα, αφού εκτελούν χρέη νταντάς σε πολλά σπίτια της σύγχρονης κοινωνίας. Οι οθόνες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν για την κοινωνία μας ό,τι η καρδιά και το μυαλό για τον άνθρωπο: θέμα ζωτικής σημασίας. Το υπηρετικό προσωπικό αυτής της κακοστημένης κοινωνίας είναι μία τεράστια μάζα από πολτοποιημένα νεαρά άτομα, τα οποία ολοένα αυξάνονται με την προσθήκη κι άλλων νεαρών ατόμων.

Η πολτοποιημένη μάζα

Η πολτοποιημένη μάζα που παράγεται έχει αλλεργία σε πολλά πράγματα, με αποτέλεσμα να είναι επιλεκτική στην τροφή της, γι' αυτό αναγκαστικά στρέ-

φεται προς την ταχυφαγία. Και τα παιδιά, νεοεισερχόμενα στη μάζα, απαξιούν το ζεστό γάλα και φαίνεται να αρέσκονται σε πιο «πειραγμένες» γεύσεις, όπως πατάτες τηγανιτές με αναψυκτικό. «Απαράδεκτο να τρέφεται κατ' αυτό τον τρόπο ένα μικρό παιδί!» «Εδώ καλά καλά, δεν έχει δόντια». Τι είναι τα δόντια; Είναι σημαντικά όργανα, τα οποία διαμορφώνονται κατά τη βρεφική και παιδική ηλικία ενός ατόμου και είναι απαραίτητα για την πρόσληψη τροφής.

Προστασία κατά της «τερηδόνας»

Αυτά ισχύουν αναλογικά και σε άλλες καταστάσεις, όπως ο γραμματισμός των παιδιών, η πρώιμη δηλαδή επαφή του παιδιού με γραπτά ερεθίσματα που νοηματοδοτούν το περιβάλλον του. Πιο απλά, η εκμάθηση γραφής, ανάγνωσης και ομιλίας. Αυτό το στάδιο είναι βασικό στη ζωή ενός παιδιού, γιατί εάν κάτι στραβώσει, σαπίσει, χτυπηθεί

και κυρίως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Βασική συνέπεια: η μείωση της συγκέντρωσης και της προσοχής. Όταν ο εγκέφαλος εκπαιδεύεται στην ταχύτητα και μόνο, χάνει ή δεν αποκτά ποτέ την ικανότητα να παραμείνει εστιασμένος σε πολύτιμες δραστηριότητες που απαιτούν χρόνο, με αποτέλεσμα να κατατούν ανιαρές για αυτόν.

**Όταν
διακοπεί η
χορήγηση του
ναρκωτικού,
το παιδί
τρελαίνεται.**

Τα smombies

Όταν σπάνια πλέον βρεθεί λίγος χρόνος μακριά από την οθόνη,

15 δευτερόλεπτα, όσο δηλαδή και η διάρκεια ενός σύντομου βίντεο. Ίδιες παρενέργειες εκδηλώνονται και στους εφήβους, οι οποίοι παρουσιάζουν με τη σειρά τους αναλφαβητισμό, συρρικνωμένο λεξιλόγιο, εθισμό στον παγκοσμιοποιημένο καταναλωτισμό, πλήρη άγνοια κι αδιαφορία, και αποσπασματικές γνώσεις για διάφορα θέματα. Συχνά τηλεκατευθύνονται από ιστότοπους που προωθούν ακραίες ιδεολογίες, προϊόντα ή ψευδείς ειδήσεις. Η υπερχρήση των οθονών οδηγεί και σε «υποχρήση» των βιβλίων. Οι οθόνες δημιουργούν ένα ισχυρότερο μαγνητικό πεδίο από αυτό των βιβλίων. Τυφλωμένοι, λοιπόν, από τη λάμψη των οθονών, έρμια του εθισμού τους, με την ψευδαίσθηση ότι στο δωμάτιό τους όπου παίζουν με τα έξυπνα τηλέφωνα κάτω από τα σεντόνια τους δεν κινδυνεύουν, οι νέοι με τα λαμπερά μυαλά και τη γενναία ψυχή της ηλικίας τους, πηδούν

φάση φαίνεται να είναι ο περιορισμός των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για άτομα κάτω των 16 ετών που εφαρμόστηκε στην Αυστραλία, δρομολογείται στη Γαλλία και εξετάζεται και στην Ελλάδα, μέσω του “καθορισμού ορίου ψηφιακής ενηλικίωσης”. Κι ο λόγος που αρχίζει να γίνεται για το έγκλημα της ψηφιακής παραμέλησης του παιδιού που θα βαραίνει τους γονείς. Κι επειδή οι κυρώσεις κι οι έλεγχοι δεν αποδίδουν καλά, χρειάζεται παράλληλα να κεντρίζεται εκ νέου το ενδιαφέρον του ανθρώπου για τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος να αναλάβει την ευθύνη για το περιεχόμενο της ζωής μέσω της συναναστροφής και της αφοσίωσης. Ένας νέος αναδυόμενος άνθρωπος, ένας άλλος υπεράνθρωπος, να ξεπεράσει τη σημερινή κοινωνία, να φέρει την ανθρωπότητα πιο κοντά στην ευταξία του κόσμου και να δικαιώσει την ανθρωπιά του.

Μάθημα Ελληνικών στην πόλη... του Μαραντόνα!

Συμμετοχή στο τριήμερο εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας

Της Μαίρης Κυριάκου, Δ51. Φωτογραφία από τους διοργανωτές του Συνεδρίου.

Θα αρχίσω κάπως ανορθόδοξα από τη Σαμαρκάνδη, για να καταλήξω στην Νάπολη μέσω Αθηνών: τον Νοέμβριο του 2025 η UNESCO κατά την 43η Γενική Συνέλευσή της στη Σαμαρκάνδη του Ουζμπεκιστάν, αναγνώρισε την 9η Φεβρουαρίου, ημέρα μνήμης του Διονυσίου Σολωμού (8 Απριλίου 1798 - 9 Φεβρουαρίου 1857), ως Παγκόσμια Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας. Με το σκεπτικό ότι επιβάλλεται «η ανακήρυξη μιας Παγκόσμιας Ημέρας αφιερωμένης στην ελληνική γλώσσα, η οποία είναι μία από τις αρχαιότερες στον κόσμο, θεωρείται πυλώνας της γλωσσικής και πνευματικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας και έχει διαρκή επιρροή στη διεθνή επιστημονική ορολογία και στις θεμελιώδεις έννοιες του πολιτισμού, της επιστήμης και της φιλοσοφίας». Η Ελληνική Πολιτεία είχε ήδη από το 2017 καθιερώσει την 9η Φεβρουαρίου ως Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας.

Η Ημέρα αυτή εορτάζεται με πλήθος εκδηλώσεων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και στα ελληνικά σχολεία της Διασποράς, τις έδρες νεοελληνικών σπουδών και τους φορείς της ελληνικής ομογένειας παγκοσμίως. Το Σχολείο μας αποφάσισε να συμμετάσχει στο τριήμερο εκδηλώσεων της Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας με τίτλο "Πατρίδα μου, η γλώσσα μου" που οργανώθηκε στις 7, 8 και 9 Φεβρουαρίου στη Νάπολη μαζί με πολλά σχολεία από όλον τον Ελληνισμό. Ο βασικός θεματικός άξονας, όπως το λέει κι ο τίτλος, ήταν η γλώσσα ως τόπος ταυτότητας, μνήμης και αξιών.

Η επιλογή της πόλης του Μαραντόνα δεν είναι τυχαία. Αφενός η

πόλη φέρει βαθιά ιστορικά ίχνη Ελληνισμού και αποτελεί σημείο όπου η ελληνική παρουσία, η κλασική παιδεία και η μεσογειακή πολιτισμική ανταλλαγή έχουν αφήσει έντονο αποτύπωμα. Αφεντέρου στη Νάπολη ο Καθηγητής Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γιάννης Κορίνθιος και η οργάνωση SINTONIA καλλιέργησαν επί σειρά ετών ένα δίκτυο συνεργασιών με συμμετοχή της Ομογένειας, των εκπαιδευτικών των Κλασικών Λυκείων της Νάπολης και της Καμπανίας και με την υποστήριξη από δημόσιους και διπλωματικούς φορείς. Κι ήταν αυτή η σταθερή προσπάθεια κινητοποίησης σχολείων και εκπαιδευτικών κοινοτήτων που τελικά συνέβαλε καθοριστι-

κά στη διεθνή κατοχύρωση της 9ης Φεβρουαρίου ως Παγκόσμιας Ημέρας της Ελληνικής Γλώσσας από την UNESCO.

Στη Νάπολη, λοιπόν!

Με δύο αεροπλάνα και δύο τρένα φτάσαμε στην πόλη. Η πρώτη ημέρα ήταν ημέρα περιήγησης στην πόλη, τους μύθους και την ιστορία της: Ο μύθος της Παρθενόπης και ένα... αυγό που, αν σπάσει, θα σημάνει το τέλος της πόλης(!), το Museo Archeologico Nazionale di Napoli με τα ευρήματα από την Πομπηία και το Ερκολάνο, το περίφημο Ψηφιδωτό της Μάχης της Ισοού, ο Ταύρος και ο Άτλας των Φαρνέζε.

La lingua, La mia patria!

Την επομένη ξυπνήσαμε νωρίς και κατευθυνθήκαμε προς την εκκλησία Basilica di San Giovanni Maggiore, όπου θα πραγματοποιούνταν το συνέδριο, ένας «Μαραθώνιος των Μαθητών», δηλαδή μια ανοιχτή σκηνή όπου μαθητές/τριες παρουσίαζαν δράσεις, δημιουργίες και προσεγγίσεις για την ελληνική γλώσσα. Για τη φετινή χρονιά, οι συμμετοχές από όλον τον κόσμο μάς είπαν ότι ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο: περισσότερα από 40 σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαιδευτικά ινστιτούτα και πανεπιστήμια

παρευρέθηκαν, με φυσική ή διαδικτυακή παρουσία. Αξίζει πρώτα να αναφέρουμε το Ελληνικό Σχολείο Νάπολης και Καμπανίας, καθώς και το Ελληνικό Σχολείο του NATO Νάπολης. Έπειτα ελληνικά σχολεία της ομογένειας από τη Γερμανία, το Κονγκό, την Αργεντινή, τη Βραζιλία και το Περού! Ακόμα κι από χώρες όπως η Κίνα, η Ρωσία, η Ινδία, η Ταϊλάνδη και οι ΗΠΑ. Την εκδήλωση τίμησαν, επίσης, με την παρουσία τους πλήθος εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από την Ιταλία και, βέβαια, σχολεία της Κύπρου και της Ελλάδας: δύο δημοτικά σχολεία και έντεκα γυμνάσια-λύκεια, μεταξύ των οποίων και το δικό μας.

Η ομάδα μας, έντεκα μαθητές και μαθήτριες, αξιοποιώντας ποικίλες αναγνωστικές -τόσο από τα βιβλία Λογοτεχνίας του σχολείου, όσο και προσωπικές μας- συνέθεσε στίχους, μελοποίησε και ενορχήστρωσε τραγούδι με θέμα την ελληνική γλώσσα και γραμματεία και τα συναισθήματα που δημιουργεί η συμμετοχή στη λαμπρή της παρακαταθήκη. Ήταν μια συναρπαστική εμπειρία: Όλοι εμείς από τα πέρατα του κόσμου ενωμένοι τιμήσαμε κατά το «εύφημον γλώσσαν νωμών» του Σιμωνίδη του Κείου (=να διαχειρίζεσαι τη γλώσσα σου με ευλάβεια και προσοχή) μια γλώσσα που έρχεται από τα βάθη του χρόνου, χαραγμένη στον πηλό και την πέτρα, μια γλώσσα που διαμόρφωσε τη σύνθετη σκέψη και διατρέχει αδιάλειπτα 4.000 χρόνια ιστορίας.

Τα μεθεόρτια...

Το ταξίδι μας αποτελεί πλέον μια ανάμνηση. Ωστόσο, η Ελληνική Γλώσσα εξακολουθεί να αντηχεί στα αυτιά μας μιλημένη από εκατοντάδες μαθητές και σπουδαστές από όλο τον κόσμο! Κοινή μας πατρίδα, η γλώσσα μας!

Συνομιλώντας με τον Επίτιμο Πρόξενο της Κύπρου στη Νάπολη

Στην όμορφη πόλη της Νάπολης τύχαμε θερμής υποδοχής και φιλοξενίας από τον επίτιμο πρόξενο της Κύπρου, κ. Παύλο Κυπριανού, ο οποίος αφιέρωσε από τον προσωπικό του χρόνο, για να μας ξεναγήσει και μας έδωσε με μεγάλη προθυμία πληροφορίες τόσο για την ιστορία της πόλης όσο και για ό,τι χαρακτηρίζει σήμερα την πρωτεύουσα της Καμπανίας. Η αγάπη του για την ελληνική κοινότητα της Νάπολης είναι έκδηλη και ο ενθουσιασμός του για τη διοργάνωση της εκδήλωσης και την ενίσχυση των σχέσεων των σχολείων της Κύπρου με τη Νάπολη αποτέλεσαν για εμάς ένα πολύ δυνατό σημείο επαφής με την ίδια την πόλη.

Τι απάντησε σε σχετικές ερωτήσεις μας

Η Κυπριακή Πρεσβεία στη Ρώμη στηρίζει οποιαδήποτε εκδήλωση διοργανώνεται στην Ιταλία και προβάλλει τον ελληνικό πολιτισμό και τη γλώσσα. Για να διοργανωθεί μια εκδήλωση τέτοιας εμβέλειας, οπωσδήποτε απαιτείται συνεργασία με διάφορους φορείς. Καταρχάς, τον Δήμο της Νάπολης που είναι χορηγός στην όλη προσπάθεια εδώ και χρόνια και παραχώρησε τη Βασιλική του Αγίου Ιωάννη, για να υποδεχτεί τον Μαραθώνιο των κλασικών σχολείων. Κι έπειτα, είναι η SINTONIA, ο κύριος φορέας που διοργανώνει την εκδήλωση. Οι εκδηλώσεις φέτος εμπλουτίστηκαν και με τη διοργάνωση δύο συναυλιών, στις οποίες συμμετείχαν καλλιτέχνες από την Ελλάδα.

Πολλά οφείλουμε στον Καθηγητή Ιωάννη Κορίνθιο, ο οποίος το 2016, ως Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων και Αδελφοτήτων Ιταλίας, είχε διοργανώσει την

πρώτη εκδήλωση στη Νάπολη, με τη συμμετοχή κλασικών λυκείων της πόλης. Από τότε, η συμμετοχή σχολείων από την Ελλάδα και άλλες χώρες υπήρξε ανοδική. Φέτος δε, είχαμε τη χαρά και την τιμή να έχουμε, για πρώτη φορά, συμμετοχή σχολείων και από την Κύπρο. Εκείνο που μας χαροποιεί, επίσης, είναι το γεγονός ότι το 2025 η Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας αναγνωρίστηκε και από την UNESCO. Αυτό ήταν μια μεγάλη επιτυχία για τον Ελληνισμό.

Οι ελληνικές σπουδές στη Νάπολη και στην Κάτω Ιταλία

Στη Νάπολη, όπως βέβαια σε όλη την Ιταλία, τα αρχαία ελληνικά διδάσκονται στα κλασικά λυκεία σε χιλιάδες μαθητές. Από την πλευρά της, η Ελληνική Κοινότητα Νεαπόλεως και Καμπανίας έχει δημιουργήσει εδώ και χρόνια Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, αναγνωρισμένο από το Ελληνικό Κράτος, και παραδίδει μαθήματα Νέων Ελληνικών στα παιδιά της Ομογένειας και σε Ιταλούς. Για τον σκοπό αυτό, το Ελληνικό Κράτος έχει αποσπάσει εκπαιδευτικό από την Ελλάδα. Τέλος, και στο κρατικό πανεπιστήμιο L' Orientale της Νάπολης διδάσκονται τα Νέα Ελληνικά.

Οι εντυπώσεις από το Συνέδριο

Εκτιμώ ότι η όλη εκδήλωση στέφθηκε με επιτυχία. Η συμμετοχή των λυκείων ήταν μαζική, ο ενθουσιασμός των μαθητών εμφανής και οι εντυπώσεις του κοινού πολύ θετικές. Η συμμετοχή των κυπριακών σχολείων, ειδικά του Παγκύπριου Γυμνασίου, ήταν εξαιρετική και οι διοργανωτές της εκδήλωσης προσβλέπουν σε συνεχή παρουσία του Σχολείου στις εκδηλώσεις μας.

Από οχυρό της Ιστορίας σε **κυψέλη** Πολιτισμού

Η Πύλη Αμμοχώστου στην καρδιά της Λευκωσίας

Του Γιώργου Γκρίντα, Δ11. Κολάζ: Λυδία Ματθαίου, ΣΤ11.

Περνώ δίπλα της κάθε πρωί, στον δρόμο για το σχολείο, και κάθε βράδυ, στους ήσυχους περιπάτους μου. Στέκει εκεί, αγέρωχη, βουβή, σαν να παρατηρεί διακριτικά την πόλη που αλλάζει γύρω της. Κι όμως, πίσω από τη σιωπή της κρύβεται μια ιστορία γεμάτη συγκρούσεις, οράματα, καταστροφές και αναγέννηση. Η Πύλη Αμμοχώστου δεν είναι απλώς ένα αρχιτεκτονικό μνημείο, είναι ένα ζωντανό κομμάτι της ταυτότητας της Λευκωσίας.

Λίγα λόγια για τις απαρχές

Η Λευκωσία εξελίχθηκε σε σημαντικό διοικητικό κέντρο ήδη από τα βυζαντινά χρόνια. Κατά τη Βενετοκρατία, τον 16ο αιώνα, η ανάγκη για ισχυρή άμυνα απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία οδήγησε στην κατασκευή νέων οχυρώσεων με βάση τα σύγχρονα τότε ευρωπαϊκά πρότυπα.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο κατασκευάστηκε και η Πύλη Αμμοχώστου (1567-1568), στη θέση του προμαχώνα Caraffa. Αρχικά γνωστή ως Porta Giuliana ή Porta di Sotto, πήρε το όνομά της από την κατεύθυνση προς την οποία οδηγούσε: την Αμμόχωστο. Με τον θολωτό διάδρομο μήκους 44 μέτρων, τη χαρακτηριστική ροτόντα και τις βοηθητικές αίθουσες, η Πύλη συνδύαζε λειτουργικότητα και αισθητική, αποτελώντας μοναδικό δείγμα αναγεννησιακής οχυρωματικής στην Κύπρο.

Ωστόσο, η Βενετοκρατία υπήρξε σύντομη. Το 1570 οι Οθωμανοί πολιορκήσαν τη Λευκωσία. Από την Πύλη Αμμοχώστου έγιναν κρίσιμες έξοδοι των πολιορκημένων, σε μια απέλπιδα προσπάθεια αντίστασης. Μετά την άλωση, η πόλη βυθίστηκε σε μακρά περίοδο παρακμής.

Η βρετανική περίοδος: Νέα εποχή, νέα ματιά

Το 1878 η Κύπρος πέραν στη διοίκηση της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Οι Βρετανοί εισήλθαν στη Λευκωσία από την Πύλη Αμμοχώστου, υψώνοντας εκεί τη σημαία τους. Της έδωσαν μάλιστα την ονομασία "Channel Squadron Gate", σηματοδοτώντας μια νέα εποχή.

Σε αντίθεση με προηγούμενες περιόδους, οι Βρετανοί αντιμετώπισαν τα ενετικά τείχη και τις πύλες όχι μόνο ως στρατιωτικά κατάλοιπα αλλά και ως μνημεία πολιτιστικής αξίας. Προχώρησαν σε έργα συντήρησης, βελτίωσαν τον δρόμο που συνέδεε την Πύλη με τη Λάρνακα και κατέγραψαν την ιστορική της σημασία.

Καθοριστική υπήρξε η συμβολή του George Jeffery, Εφόρου Αρχαίων Μνημείων, ο οποίος

αντιτάχθηκε στα ανοίγματα που γίνονταν στα τείχη για διευκόλυνση της κυκλοφορίας. Υποστήριξε ότι τα μνημεία αυτά άξιζαν συστηματική έρευνα και προστασία. Χάρη στις προσπάθειές του, η Πύλη και τα τείχη ανακηρύχθηκαν Αρχαίο Μνημείο το 1935.

Από την εγκατάλειψη στην αναγέννηση

Μετά την Ανεξαρτησία και ιδιαί-

ριστική, επειδή από την εγκατάλειψη γεννήθηκε η ανάγκη για μια νέα πολιτιστική αρχή. Η Πύλη έπρεπε να ξαναβρεί την ψυχή της.

Τότε, ο Δήμαρχος Λευκωσίας Λέλλος Δημητριάδης οραματίστηκε τη μετατροπή της Πύλης σε πολιτιστικό κέντρο. Παρά τις δυσκολίες και το υψηλό κόστος, η Πύλη πέρασε στη δικαιοδοσία του Δήμου. Με τη στήριξη των πολιτών, ξεκίνησαν εκτεταμένες

σμού.

Για τρεις δεκαετίες αποτέλεσε σημείο αναφοράς: εκθέσεις, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, παρουσιάσεις βιβλίων. Η περιοχή αναζωογονήθηκε, νέα εργαστήρια τέχνης και χώροι πολιτισμού δημιουργήθηκαν και οι Κάτω Ενορίες ξαναμπήκαν στον χάρτη της πόλης.

Η διεθνής αναγνώριση δεν άργησε. Το 1984 ο χώρος τιμήθηκε με το βραβείο Europa Nostra,

χώρο της Πύλης. Οι εικόνες εγκατάλειψης πλήγωσαν όσους τη συνέδεσαν με δημιουργία και ζωή. Ο χώρος έκλεισε για χρόνια, βυθισμένος ξανά στη σιωπή. Και όμως, όπως πολλές φορές στο παρελθόν, η Πύλη δεν έπαψε να συμβολίζει την αντοχή. Πρόσφατα, συνεργεία εργάστηκαν για την αποκατάστασή της. Η Πύλη άνοιξε ξανά, έτοιμη να φιλοξενήσει νέες ιστορίες.

Μια συζήτηση με την κ. Άννα Μαραγκού

Αναζητώντας βαθύτερη κατανόηση, συνομιλήσα με την ιστορικό και αρχαιολόγο κ. Άννα Μαραγκού, η οποία αφιέρωσε σημαντικό μέρος της ζωής της στη μελέτη και ανάδειξη της Πύλης.

Η συγκίνησή της ήταν εμφανής. Μίλησε για τα «χρυσά χρόνια» του Πολιτιστικού Κέντρου, όταν ο χώρος έσφυζε από δημιουργία. Θυμήθηκε όμως και τη «μαύρη μέρα» της πλημμύρας, μια ημέρα που τη σημάδεψε προσωπικά, καθώς εκεί επρόκειτο να παρουσιάσει το πρώτο της βιβλίο.

Τόνισε ότι η Πύλη Αμμοχώστου αποτελεί το μοναδικό αυθεντικό αποτύπωμα της Αναγέννησης στην Κύπρο. Δεν πρέπει, είτε, να θεωρείται ξένο στοιχείο, αλλά μέρος της κυπριακής ταυτότητας. «Την έχτισαν Κύπριοι εργάτες, με τη συνεργασία ολόκληρης της κοινωνίας της Λευκωσίας», μου εξήγησε.

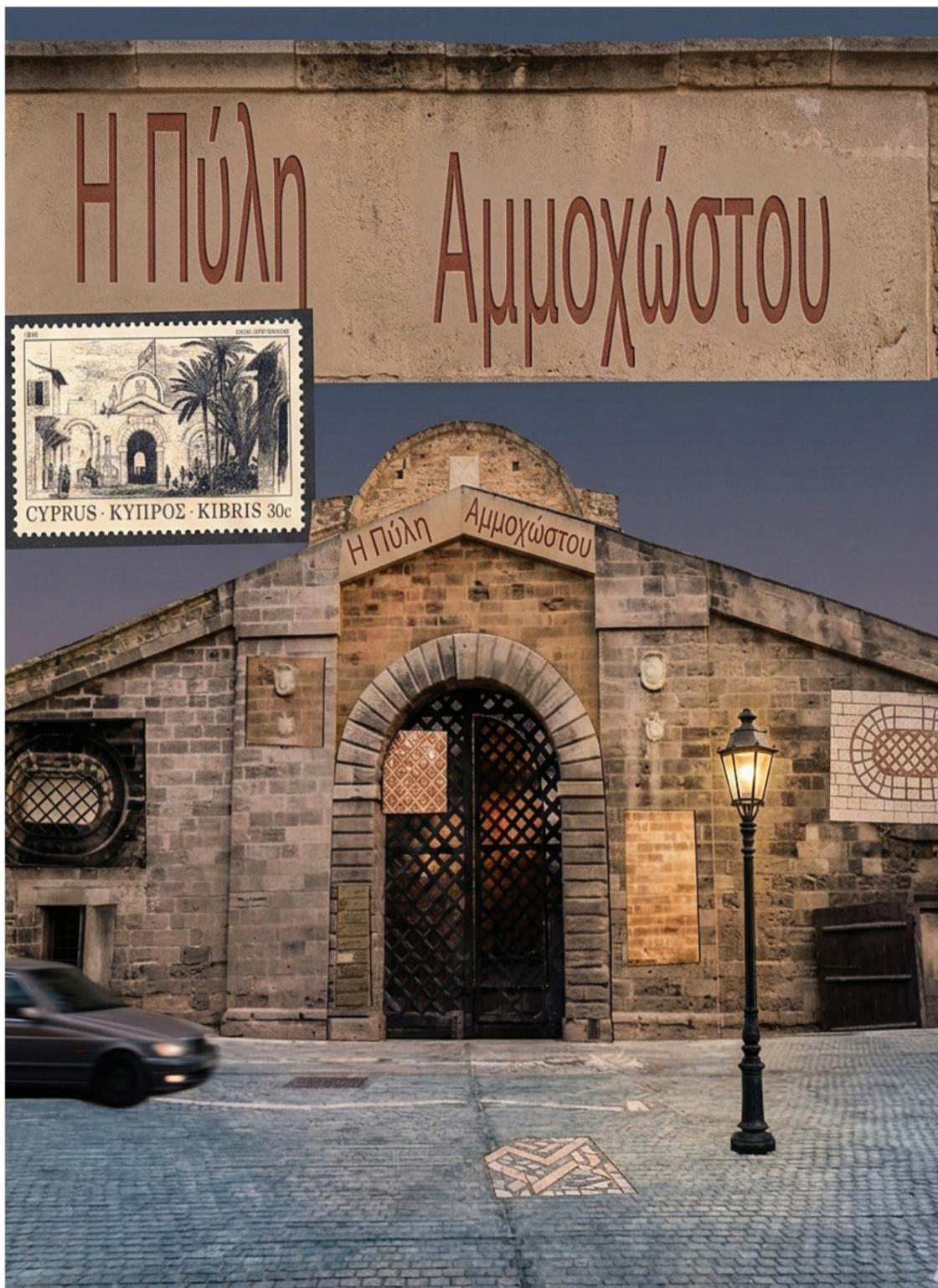
Υπογράμμισε, επίσης, πως, παρότι ο κυπριακός πολιτισμός έχει ελληνικό υπόβαθρο, διαμορφώθηκε μέσα από δημιουργικές επιρροές διαφορετικών πολιτισμών. Αυτή η σύνθεση είναι ο πλούτος μας. Ο πολιτισμός, κατέληξε, είναι πυξίδα. Αν επενδύσουμε σε αυτόν, μπορούμε να ελπίζουμε σε καλύτερες ημέρες.

Μια Πύλη ανοιχτή στο αύριο

Η Πύλη Αμμοχώστου δεν είναι απλώς μια πέτρινη κατασκευή. Είναι σύμβολο ανθεκτικότητας και μεταμόρφωσης. Από βενετικό οχυρό σε οθωμανικό φυλάκιο, από είσοδο των Βρετανών αποικιοκρατών σε πολιτιστικό φάρο της σύγχρονης Λευκωσίας, κουβαλά πάνω της τα ίχνη όλων των εποχών.

Σήμερα, καθώς ανοίγει ξανά, μας καλεί να τη δούμε όχι μόνο ως μνημείο του παρελθόντος, αλλά ως χώρο συνάντησης και δημιουργίας. Μια Πύλη που δεν χωρίζει, αλλά ενώνει. Μια Πύλη που θυμίζει πως η ιστορία δεν είναι στατική· είναι μια συνεχής πορεία αναγέννησης.

Και ίσως, περνώντας καθημερινά δίπλα της, να μην την προσπεράσουμε. Να σταθούμε για λίγο. Να αφουγκραστούμε τη σιωπή της. Γιατί μέσα της αντηχεί η ψυχή μιας ολόκληρης πόλης.

τερα μετά τα γεγονότα του 1974, η περιοχή γύρω από την Πύλη βρέθηκε σε παρακμή. Η άλλοτε ζωντανή συνοικία των Κάτω Ενοριών –Χρυσανιιώτισσα και Άγιος Κασσιανός– έμοιαζε ξεχασμένη. Όπως θα μου εξηγήσει αργότερα η κ. Άννα Μαραγκού, εκείνη η περίοδος ήταν καθο-

εργασίες αποκατάστασης: καθαρισμοί, συντήρηση τοιχοποιίας, εγκατάσταση κλιματισμού και διαμόρφωση εκθεσιακών χώρων.

Τον Ιούνιο του 1981 η Πύλη παραδόθηκε ξανά στον λαό της Λευκωσίας, αυτή τη φορά όχι ως οχυρό, αλλά ως κυψέλη πολιτι-

που επιβράβευε το όραμα και την εθελοντική προσφορά όσων εργάστηκαν για την αναστήλωσή του.

Η πλημμύρα και η σιωπή

Τον Δεκέμβριο του 2018, ορμητικά νερά πλημμύρισαν τον

Μουσικοί αγώνες, τότε και τώρα

Η παιδαγωγική αξία της μουσικής από την κλασική Αθήνα μέχρι τη Eurovision

Της Κατερίνας Παρτζίλη, ΣΤ11. Σκίτσο: Λυδία Ματθαίου, ΣΤ11.

Πίσω από το τραγούδι υπάρχει η συγκινητική προσωπική ιστορία και η πορεία του ερμηνευτή.

για τον άνθρωπο είτε για τη συγκεκριμένη χώρα.

Φέτος για παράδειγμα, η Ελλάδα λαμβάνει μέρος με το τραγούδι "Ferto" (=Φέρ' το) του Akyla. Είναι ένα κομμάτι φρέσκο και μπιτάτο, με φοβερή σκηνική παρουσία. Με ειρωνικό ύφος το τραγούδι θίγει το θέμα του υπερκαταναλωτισμού. Ο Akylas ουσιαστικά κατακρίνει όσους αφήνουν τα υλικά αγαθά να καθορίζουν τη ζωή τους και δεν αισθάνονται ποτέ ικανοποιημένοι με αυτά που έχουν. Η χορογραφία παραπέμπει σε κινήσεις ρομπότ, υποταγμένου και εθισμένου στα κελεύσματα της κατανάλωσης.

Πίσω από το τραγούδι υπάρχει η συγκινητική προσωπική ιστορία και η πορεία του ερμηνευτή, όπως εκφράζεται στη γέφυρα του τραγουδιού «κοίτα μαμά,

όσα στερηθήκαμε παλιά...», για όσα επιθυμούσε παιδί, μαθητής σε μουσικό σχολείο στην ελληνική επαρχία, με πάθος για τη μουσική, και που οι γονείς του δεν είχαν την οικονομική ευχέρεια να του παρέχουν. Προτρέπει τα παιδιά να αναγνωρίζουν τις προσπάθειες των γονιών τους και ενθαρρύνει να κυνηγάμε τα όνειρά μας.

Το τραγούδι έγινε viral και έγινε φαβορί και στο televoting και στις κριτικές επιτροπές των χωρών. Τέτοια τραγούδια άρτια καλλιτεχνικά, και στη μουσική και στον στίχο και στην παρουσίαση, που μεταφέρουν ένα ουσιαστικό μήνυμα με όχημα τη Eurovision είναι επιδραστικά και μπορεί να προβληματίσουν περισσότερο κόσμο. Άρα να ψυχ-αγωγήσουν. Με όλη μας την καρδιά, καλή επιτυχία, Ακύλα!

«Κόρη μου, σάστου τζαι φύαμε!»*... για Eurovision!

Του Δημήτρη Αντωνιάδη, Ε11

«Απαράδεκτο το τραγούδι της Κύπρου!» «Ανεπίτρεπτη η γλώσσα!» «Ήχος ανατολίτικος!» «Προσβάλλει τη χώρα μας!» «Στο φιλήμακι παραβιάζεται ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας!» Αυτά είναι λίγα από τα φαιδρά και τα λιγότερο φαιδρά που γράφτηκαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε επιστολή που φέρεται να στάληκε στο ΡΙΚ για τη φετινή συμμετοχή της Κύπρου στη Eurovision. Τίτλος: «Τζ' άλλα» που για τους μη ομιλούντες την κυπριακή σημαίνει «κι άλλα». Ερμηνεύτρια η Κύπρια της Αγγλίας Αντιγόνη. Ρυθμός ανεβαστικός ποπ και έθνικ που κολλάει στον ακροατή με το πρώτο άκουσμα. Παραδοσιακά όργανα, μπουζούκι, μαντολίνο, λαούτο, μεσογεικά κι ανατολίτικα παντρεύονται με πιο οικεία στο κοινό της Eurovision ακούσματα, σε ρυθμό ξέφρενο και στίχους εύκολους στην κυπριακή διάλεκτο της ελληνικής και στα αγγλικά.

Το οπτικό κομμάτι στην ίδια γραμμή: Λαμποργκίνι απαστράπτουσα σε χωριό της Κύπρου συνδυάζεται με διπλοκάμπινο αγροτικό αυτοκίνητο με βουνό ζουμερά πορτοκάλια στην καρότσα του – απόηχος για τους παλαιότερους της γιορτής του πορτοκαλιού στην Αμμόχωστο. Κοτσάκαρες (= γιαγιάδες, η αρχαία κάρα το β' συνθετικό) με μαύρα τσεμπέρια κι έγνοια τους την καθαριότητα, κεντήστρες που ζωγραφίζουν με μια βελόνα τους και ένα ΝΗΜΑ αρχαία και μεσαι-

ωνικά μοτίβα και γυναίκες με παραδοσιακές κυπριακές στολές συνυπάρχουν με φρέσκες κοπέλες βγαλμένες από το ίνσταγκραμ, ντυμένες νεανικά, με μαλλιά χαιτή και μανικιούρ αψεγάδιαστα. Το υπέροχο πέτρινο σπίτι με τις άσχημες τσιμεντένιες οικοδομές δίπλα του, οι παππούδες πάνω από το τάβλι με ράπερ χορευτές. Μικροί και μεγάλοι, ντόπιοι και Κύπριοι της παροικίας της Αγγλίας, το χωρκάτικο (χωρ-γ-άτικο προφέρουν οι Ελλαδίτες) και το νεοπλουτίτικο, όλοι κι όλα ενώνονται μετά το φαγητό στην ταβέρνα σε ένα ξέφρενο γλέντι με χορό κυκλωτικό και τραγούδι, σε ένα πανηγύρι που φέρνει μαζί όλη την κοινότητα. Παρά τα βιτριολικά σχόλια κάποιων (μήπως, τους απαντώ εγώ, αυτό που βλέπετε δεν κουμπώνει με τις εμμονές και τις ιδεοληψίες σας για τη γλώσσα και τον τόπο μας; Μήπως να ξεκολλήσετε λίγο;), το τραγούδι προβάλλει μια όψη της Κύπρου που ζούμε και μόλις ξέπερασε τα δύο εκατομμύρια προβολές. Η κυπριακή συμμετοχή πέρασε στην πρώτη δεκάδα των στοιχηματικών εταιρειών, καθώς στην πλατφόρμα του Spotify έχει πάνω από ένα εκατομμύριο ακροάσεις. Η Eurovision είναι χώρος έκφρασης καλλιτεχνικής κι όχι φίμωσης. Αν η μουσική ενώνει, τότε αυτό το τραγούδι αξίζει να ξεχωρίσει και να σαρώσει. Όπως λέει και η ίδια η Αντιγόνη για τα προσβλητικά σχόλια «άστους να λαλούν (ομηρικό) τζ' άλλα!».

*«παιδί μου, φτιάξου και φύγαμε» (το "σάστου" από το αρχαίο "ίσιος", σαν τον "σασμό" που λέμε).

Διαχρονικά, η μουσική αποτελεί ουσιώδη πυχή του βίου κάθε ανθρώπου. Στην αρχαία εποχή, η μουσική λειτουργούσε πράγματι ως μέσο ψυχ-αγωγίας, Υπήρχε «φιλοσοφία» πίσω από τη χρήση της. Ο Πλάτων στο έργο του «Πολιτεία» λέει ότι η μουσική καθορίζει το ήθος των πολιτών και, ως εκ τούτου, της κοινωνίας. Εγκρίνει, όμως, μόνο δύο τρόπους, τον Δώριο και τον Φρύγιο επειδή ενισχύουν την ανδρεία και τη σωφροσύνη αντίστοιχα.

Η μουσική της σύγχρονης εποχής διαφέρει βέβαια αισθητά από την αρχαία μουσική: πιο σύνθετη δομή, περισσότερα είδη μουσικής και λόγω της τεχνολογίας ποικίλα όργανα, ηχητική επεξεργασία, ακόμα και σύνθεσή της από την Τ.Ν. και αστραπιαία διάδοση. Παρόλα αυτά, λειτουργεί το ίδιο με τη μουσική στην αρχαιότητα. Εκφράζει τις ανησυχίες της εποχής και τα συναισθήματα των ανθρώπων κι επηρεάζει τη διάθεση και την παραγωγικότητά τους, συνοδεύοντας τις δραστηριότητές τους.

Αγώνες: διαγωνισμοί μετά μουσικής

Η δύναμη της μουσικής οδήγησε στην οργάνωση διαγωνισμών μουσικών ή άλλων μετά μουσικής. Έτσι, οι αρχαίοι Αθηναίοι, φιλέορτοι και φιλοθεάμονες, οργάνωναν αγώνες μουσικούς, γυμνικούς και δραματικούς, όχι

τόσο για να τιμήσουν τους θεούς, όσο για να χαρεί ο άνθρωπος. Σε αυτούς τα θεωρικά, ας πούμε τα εισιτήρια, δίνονταν δωρεάν στους φτωχότερους. Τόση ήταν η πίστη του Περικλή στην αγωγή της ψυχής που προσέφεραν οι διαγωνισμοί αυτοί.

Οι μουσικοί αγώνες ήταν διαγωνισμοί τραγουδιού, κιθάρας/λύρας και αυλού. Συνδέονταν με θρησκευτικές εορτές, όπως τα Πύθια στους Δελφούς, με σκοπό να τιμήσουν τον θεό Απόλλωνα. Κάποια τραγούδια ήταν ουσιαστικά μελοποιήσεις από ποιήματα ή έπη, ενώ άλλα ήταν οργανι-

Η χορογραφία παραπέμπει σε κινήσεις ρομπότ, υποταγμένου στα κελεύσματα της κατανάλωσης.

κή μουσική. Σκοπός αυτών των αγώνων ήταν η ανάδειξη του ταλέντου, η παιδεία και η έμφαση στην παράδοση.

Οι γυμνικοί αγώνες πάλι ήταν διαγωνισμοί αθλημάτων για ψυχαγωγία, σωματική άσκηση και επίδειξη δύναμης και δεξιοτεχνίας. Αυτοί οι αγώνες, αν και γυμνικοί, συνοδεύονταν από μουσική η οποία έδινε ρυθμό στους αθλητές και τους βοηθούσε να είναι πιο ενεργητικοί.

Οι δραματικοί αγώνες, ήταν διαγωνισμοί θεατρικοί με τραγωδίες και κωμωδίες σε μεγάλες εορτές όπως τα Διονύσια. Μέρος του θεατρικού έργου ήταν τα τραγούδια κι η χορογραφία του χορού πάνω σε μουσικά κομμάτια. Οι αγώνες αυτοί επιδίωκαν την έκθεση υπαρξιακών και κοινωνικών θεμάτων και την κάθαρση από τις αγωνίες.

Και φτάνουμε στη Eurovision!

Στη σύγχρονη εποχή οι διαγωνισμοί λειτουργούν με παρόμοιο τρόπο; Ας δούμε τη Eurovision! Κύριος στόχος να αναδείξει το ταλέντο, την πολιτιστική παράδοση των χωρών και να ψυχαγωγήσει το κοινό. Τα κομμάτια διαδίδονται γρήγορα μέσω των κοινωνικών δικτύων, οι ακροατές και η επιτροπή ψηφίζουν το καλύτερο τραγούδι. Η παρουσίαση κάθε χώρας εκφράζει τη σύγχρονη ποπ μουσική και αξιοποιεί χορογραφίες και εφέ. Κάποιες διαγωνιζόμενες χώρες επιλέγουν να ερμηνεύσουν τραγούδια στη γλώσσα τους. Τα τραγούδια συνήθως αφορούν ένα μήνυμα είτε